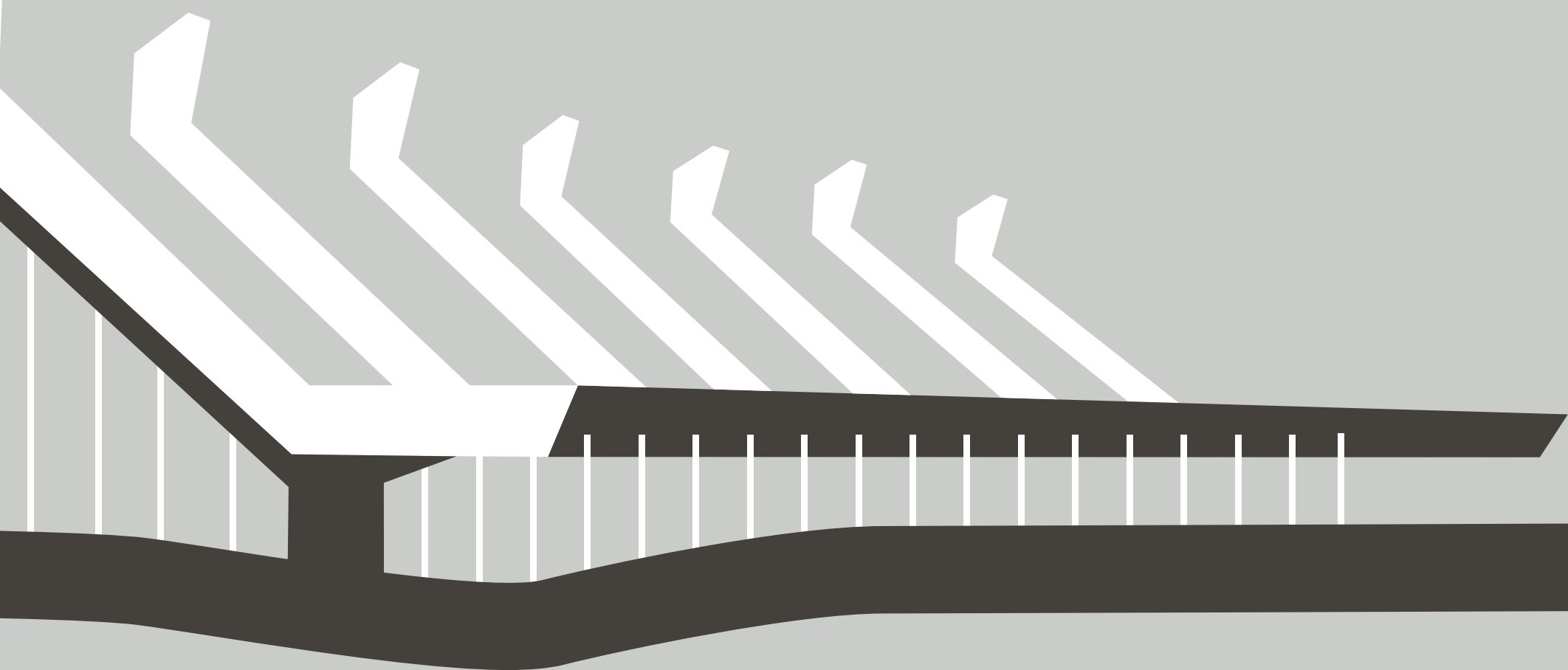


Lennujaam 

Tallinna Lennujaama aastaruuanne 2020



Sisukord

Tegevusaruanne

3	Juhatuse pöördumine	41	Tallinna lennujaama reisiterminali arendused	57	Maatranspordi kütused
5	Ülevaade ettevõttest	41	Mõju majandusele	58	Kemikaalid
7	COVID-19 mõju kontsernile			58	Jäätmekäitlus ja tarneahel
		42	Lennuväljade käitamine	58	Sademevesi
9	Strateegia ja eesmärgid	43	Lennuohutus	58	Müra
10	Kontserni strateegia 2020–2024	43	Aeronavigatsiooniteenused	59	Vastutus maa, vee ja bioloogilise mitmekesisuse eest
13	Kestliku arengu põhisuunad	44	Tallinna lennujaam		
13	Eesmärkide täitmine	46	Regionaalsed lennujaamad	60	Pilk tulevikku
		47	Sidusrühmad	61	Kontserni 2021. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos
15	Ettevõtte juhtimine			63	Kontserni strateegilised eesmärgid aastaks 2021
16	Hea ühingujuhtimise tava aruanne	48	Meie meeskond	65	Jätkusuutlikkuse aruandluse põhimõtted
19	Osalemine sektori edendamises ja liikmesus	50	Töötajate pädevused	67	GRI sisuregister
20	Komiteed ja nende koosseisud	51	Töötajate tagasiside		
21	Riskijuhtimine	51	Värbamine ja välise järelkasvu tagamine		
		52	Töötajate tunnustamine ja motiveerimine		
25	Kontserni 2020. aasta majandustulemused	52	Tervisekäitumise edendamine		
32	Ettevõtte tegevus	53	Keskkonnajuhtimine		
33	Lennuliiklus	54	Keskkonnanõuded ja nende vastavus	71	2020. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne
		54	Keskkonnateadlikkus		
37	Reisijakogemus	57	Kasvuhoonegaasid ja välisõhk		
40	Lennundusjulgestus Tallinna lennujaamas	57	Energeetika		
40	Maapealne teenindus	57	Joogivesi		

Raamatupidamise aruanne

Hea lugeja!

2020. aasta oli katsumusterohke. See pani meid proovile, sundides otsima uusi lahendusi ja kiiresti reageerima muutuvatele oludele.

2019. aastal olime purustanud rekordi, kui Tallinna lennujaama läbis kõigi aegade suurim arv reisijaid: 3,27 miljonit. See andis lootust, et ka 2020. aasta möödub rekordite tuules. Keegi meist ei osanud siis ennustada uue koroonaviiruse nii laialdast levikut, mis seiskas elu nii Eestis kui ka mujal maailmas ning mõjutab meid siiani.

2020. aastal läbis Tallinna lennujaama 863 589 reisijat ja tehti 22 962 lennuoperatsiooni.

Varakevadel jäid paljud lennukid maa peale seisma, sest enamik riike otsustas rahva tervise kaitseks piirid sulgeda. Eesti ainukese rahvusvahelise õhuvärvana oli meil täita vastutusrikas ülesanne: pakkuda inimestele võimalust naasta Eestisse või lahkuda siitkaudu oma kodumaale. Kogu kriisi vältel on Tallinna lennujaam olnud avatud ja me pole kordagi oma uksi reisijatele sulgenud. Kõige keerulisemal ajal aprillis toimusid lennuühendused Frankfurdi ja Minskiga ning reisiterminali läbis 2999 reisijat.

Reisijate ja lennuoperatsioonide arvu ulatuslik vähenemine tähendas meile ettevõttena tulude suurt vähenemist. Üle tuli vaadata kõik kulud ja investeringud ning anda endast parim, et majandada ettevõtet jätkusuutlikult ka keerulisel ajal. Muu hulgas sisaldas see töötasu ajutist alandamist ja Eesti Töötukassa töötasumeetme kasutamist.

Kuna tööjõukulud moodustavad meie kogukuludest suurima osa, tuli langetada keerulisi töötajatega seotud otsuseid. 2020. aastal lahkus majanduslikust olukorrast tingitud koondamiste ja struktuursete ümberkorralduste tõttu ettevõttest veerand meie headest kolleegidest. Kärpida tuli aga kõigis valdkondades alates kinnisvara haldamise ja arendamise kuludest, info- tehnoloogiast ning sõidukite majandamise, koristuse ja kommunaalkuludest kuni personali ja koolitustega seotud kuludeni.

Hoolimata sellest, et Tallinna Lennujaamal on võrreldes teiste Euroopa lennujaamadega üsna suur mittelelendustulude osakaal, sõltume siiski lendustuludest ja peame nüüd riskide hajutamise nimel tuluallikate ringi laiendama. Seetõttu keskendume järgnevatel aastatel varasemast rohkem just alternatiivsete tuluallikate leidmisele.

Tallinna lennujaama suhted lennufirmadega pole kunagi olnud paremad kui 2020. aastal. Keeruline olukord ning soov taas lendama hakata ühendas ning kinnitas meie praegust ja ka tulevast koostööd. Selle näiteks võib muu hulgas pidada asjaolu, et mitte ükski lennufirma ei öelnud, et Tallinnast ta enam ei lenda. Vastupidi: lennufirmad ootasid ja soovisid taasavada oma liinid võimalikult kiiresti ning on teinud plaane ka uute liinide lisamiseks.

2020. aasta töigi meile täiesti uusi liine, millest mõnel sai lennata ainult paaril korral enne, kui jõustusid sihtkoha lennupiirangud. Nii laiendas Wizzair oma liinivõrgustikku ja avas Tallinnast viis uut liini: Lvivi, Harkivisse, Viini, Oslosse ja Milanosse. Lisaks alustas Ryanair lendamist Tallinna-Viini liinil. Ka 2021. aastal ootame uute liinide lisandumist, kuid ennekõike tuleb taastada varasem liinivõrgustik ja pakkuda reisijatele sobivat lennugraafikut nii lennuaegade kui ka sihtkohtade mõttes.

2020. aasta detsembrist hakkas Tallinnast lendama üks uus lennufirma. Nimelt alustas Tallinna-Kuressaare liini teenindamist NyxAir, kasutades selleks uuemat ja suuremat lennukit.

Nii lennufirmade soov uuesti lendama hakata kui ka prognoosid, mis kinnitavad pikas plaanis reisijate arvu kasvu, on andnud meile kindlustunde ja vajaduse jätkata strateegiliselt oluliste arenduste ja investeringute tegemist.

2020. aastal alustasime strateegiliste investeringute tegemist digi- ja rohepöördesse.

Rajasime üle Eesti lennujaamadesse seitse 50 kW päikeseparki: kaks Tallinna ja Pärnusse ning ühe päikesepargi Tartusse, Kärdlasse ja Kuressaarde. Ka tulevikus päikeseparkide rajamiseks osales AS Tallinna Lennujaam riigi korraldatud taastuvenergia vähempakkumisel, kus osutusid edukaks 2021. aastaks Tallinna lennujaama kavandatud päikesepargid koguvõimsusega 1 MW.

2021. aastal oleme investeringuteks kavandanud 35,9 miljonit eurot. Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendamise ja Pärnu lennujaama rekonstrueerimise jätkamise kõrval alustame Tallinna lennujaama reiserterminalis pagasi- ja eelootealade laiendamist, sest soovime olla valmis reisijate arvu taastumiseks ja kasvuks.

Vastutustundlik ja keskkonda säästev tegutsemine on Tallinna Lennujaama tähelepanu keskmes olnud juba aastaid – 2020. aastal rajatud ja tööd alustanud päikesepargid on ainult väike samm sellel teel. Võtsime kasutusele esimese akutehnoloogial töötava õhusõidukite abijõuseadme ja 2021. aasta alguses saame oma esimese elektrilise *pushback*-traktori lennukite manööverdamiseks.

Tallinna Lennujaam on endiselt atraktiivne tööandja ja teeninduskvaliteedilt Euroopa tipus. Juba kolmandat aastat järjest pälvisime Rahvusvahelise Lennujaamade Nõukogu (Airport Council International, ACI) poolt väljaantava tunnustuse „Euroopa parima teenindusega lennujaam“. Lisaks pälvisime tunnustuse pandeemia ajal erinevate ennetus- ja ohutusmeetmete rakendamise eest.

Reisijate ja töötajate turvalisuse ja tervena püsimise tagamine oli 2020. aastal üks meie tähtsamaid eesmärke. Kiire tegutsemise ja tõhusa koostöö tulemusena pole Eesti lennujaamades tekkinud haiguskoldeid ning kogu kriisi vältel oleme säilitanud ettevõtte toimepidevuse.

Hoolimata keerulisest ajast lennunduses on meil hea meel tõdeda, et AS Tallinna Lennujaam säilitas atraktiivse tööandja uuringutes kõrged kohad. Kantar Emori maine-uuringu alusel oli AS Tallinna Lennujaam ka 2020. aastal mainekaim tööandja.

Töötajatesse investeerimine on olnud meie jaoks oluline alati. Keeruline ja muutusi täis aasta jättis meeskonnatundele jälje, mistõttu on 2021. aasta üks fookuseesmärke töötajatele suunatud tegevused, sh meeskondade arendamine ja koolitamine. On tähtis, et töötajad tunneksid end lennujaama meeskonnas hästi.

Kõrge teenindustase on kinnitus sellest, et sõltumata olukorrast ja reisijate arvust töötavad Eesti lennujaamades pühendunud oma ala eksperdid, kelle missioon on saata teele rahulolevad

reisijad ning ühendada Eesti maailmaga. Tallinna lennujaam on majanduslikult jätkusuutlik ja endiselt maailma koduseim lennujaam. Suur tänu kõigile meie töötajatele ja reisijatele!

2021. aasta tuleb kindlasti keeruline ja lennunduse taastumist võime hakata nägema suvel. Prognooside järgi võiksime 2021. aastal teenindada kolmandiku 2019. aasta mahust, st veidi üle 1 miljoni reisija. Aasta alguses näeme häid märke: Euroopa riikide nakkuskordajad vähenavad, saabuvad vaktsiinid, riigid avatakse järk-järgult ja inimesed soovivad endiselt reisida. See annab meile põhjust mõõdukaks optimismiks, kuid me peame olema ka tuleviku suhtes paindlikud ja valmis oludele reageerima. Lõppenud 2020. aasta nõudis meilt oskust kiiresti muutuvate oludega kohaneda ja seda peame tegema ka järgmisel aastal.

Riivo Tuvike

Juhatuse esimees



Ülevaade ettevõttest



Tallinna Lennujaam on Eesti lennujaamade käitaja ja arendaja. AS Tallinna Lennujaam ja selle tütarettevõtte AS Tallinn Airport GH moodustavad kontserni Tallinna Lennujaam.

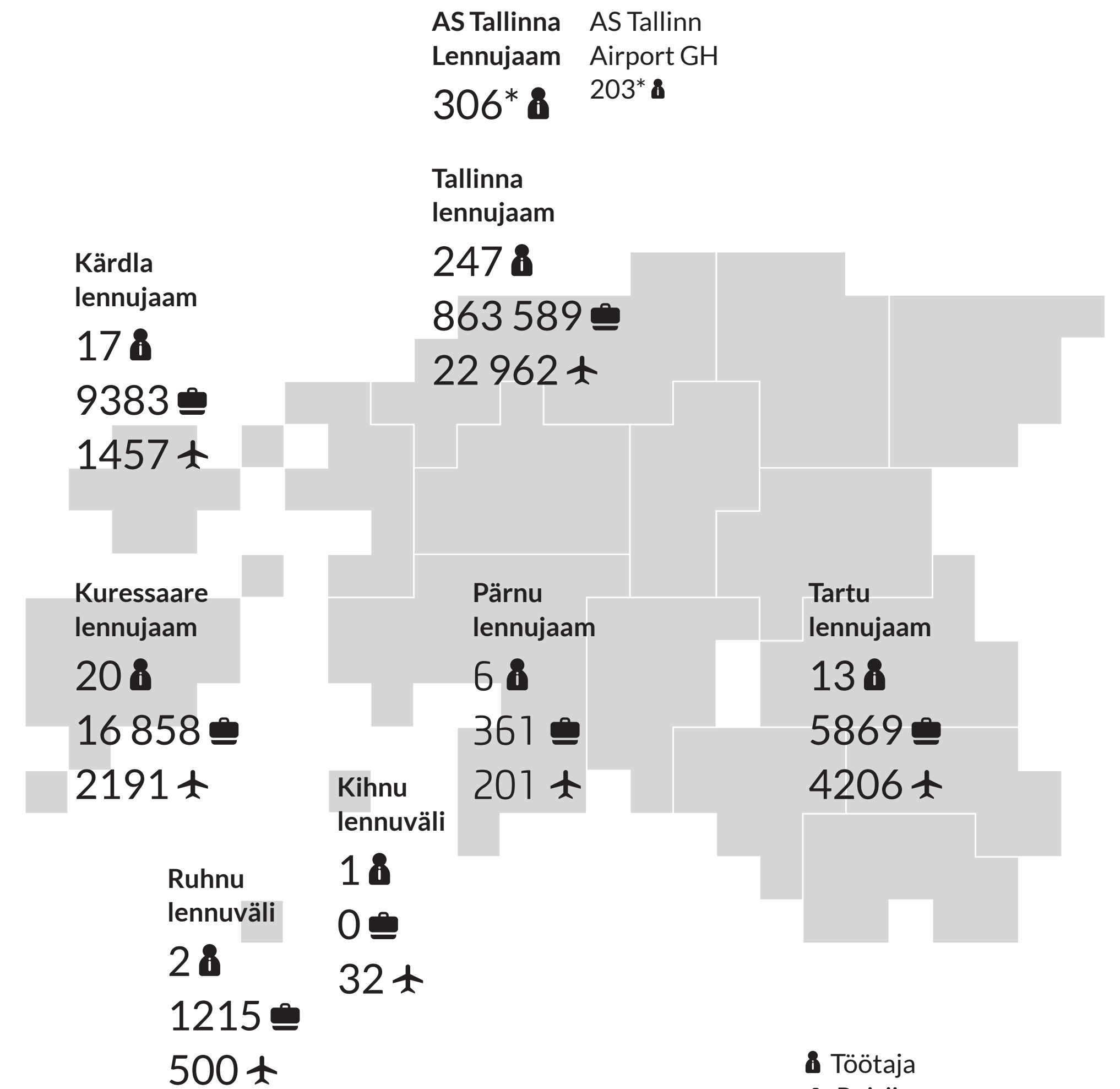
Kontserni peakontor asub Tallinnas. AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik. Ettevõtte on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas. AS-i Tallinn Airport GH asutaja ja aktsiate omanik on AS Tallinna Lennujaam. Kontsernis oli majandusaasta lõpu seisuga 509 töötajat.

Kontserni tegevusalad:

- lennuväljataristute – Tallinna, Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaama ning Kihnu ja Ruhnu lennuvälja käitamine;
- lennuväljateenuse ja aeronavigatsiooniteenuse osutamine;
- rahvusvaheliste ja riigisiseste liini- ja üldlennunduse õhusõidukite, reisijate ja kauba maapealne teenindamine;
- müük ja kinnisvara arendus.

Kontserni 2019. ja 2020. aasta olulisimad tegevusnäitajad

	2020	2019	Muutus %
Reisijaid Tallinna lennujaamas	863 589	3 267 910	-74
Reisijaid regionaalsetes lennujaamades	33 686	67 077	-50
Müügitulu	20,6 mln €	47,1 mln €	-56
Äritulu kokku	36,3 mln €	60,4 mln €	-40
Puhaskasum/kahjum	-2 mln €	9,7 mln €	-121
Bilansimaht	230,5 mln €	226,1 mln €	2
Investeeringute maht	17,4 mln €	10,2 mln €	71



👤 Töötaja
 🧳 Reisija
 ✈️ Lennuoperatsioon
 * Seisuga 31.12.2020

COVID-19 mõju kontsernile

Lennupiirangud

12. märtsil 2020 kuulutati Eestis välja eriolukord ning rakendati nii riigisiseseid piiranguid kui ka piiranguid rahvusvahelisele reisimisele ja piiriületusele. Märtsi lõpuks olid suletud kõik lennuliinid peale Frankfurti ning Minski liini, mis jäid avatuks ka kriisi kõrgajal. Valitsus kehtestas 18. mail lennupiirangud, keelates otselennud sihtriikidesse, kus oli viimase 14 päeva nakatumiskordaja 100 000 elaniku kohta üle 25. Eriolukord lõpetati 17. mail. Lennupiiranguid pikendati ja muudeti aasta jooksul korduvalt.

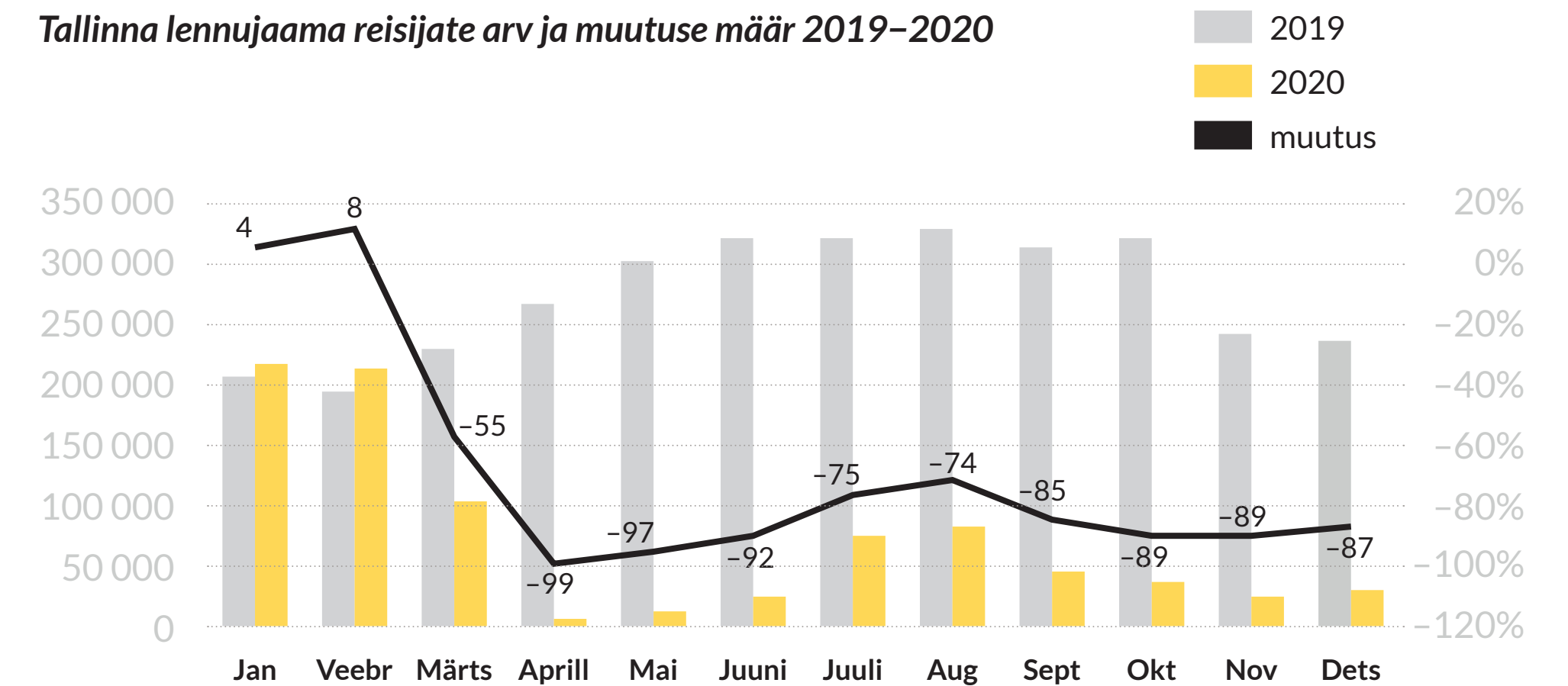
Kuna viiruse levik Euroopas hoogustus ja sihtriikide nakatumisnäitajad kasvasid üle 25, võinuks tekkida olukord, kus lennupiirangute tõttu oleks lennuliiklus Tallinnas augustis-septembris peaaegu seiskunud. Selle vältimiseks ja Tallinna lennujaamast minimaalsete lennuühenduste tagamiseks kehtestas Vabariigi Valitsus 28. augustist alates erandi kuue Euroopa linna (Frankfurt, Helsingi, Riia, Varssavi, Kopenhaagen ja London) kohta, kuhu võis lende jätkata hoolimata nakatumisnäitajate kasvust. 28. septembri seisuga oli Tallinna lennujaamast avatud ainult seitse rahvusvahelist liini.

1. oktoobril Vabariigi Valitsus mõnevõrra leevendas lennupiiranguid, mille tulemusena sai liine taasavada ja 12. oktoobriks oli Tallinnas avatud 14 rahvusvahelist liini. Paraku kehtestas Vabariigi Valitsus samal ajal lennupiirangu Euroopa Liidu välistesse sihtkohtadesse, mistõttu ei olnud võimalik Tallinnast taasavada lende Ukrainasse, Venemaale, Türgi ega Valgevenesse, kuigi lennufirmad seda soovisid.

11. detsembril 2020 teatas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, et 2020. aasta lõpuga lõpevad kehtinud lennupiirangud otselendudele Eestist.

Kokku läbis 2020. aastal Tallinna lennujaama 863 589 reisijat, mis on 74% vähem kui eelmisel aastal. Peaaegu pooled kõikidest reisijatest läbisid lennujaama aasta kahe esimese kuu jooksul.

Tallinna lennujaama reisijate arv ja muutuse määr 2019–2020



Mõju ettevõtte majandustegevusele

Et tagada ettevõtte jätkusuutlikkus olukorras, kus tulud olid katastroofiliselt kahanenud, kärpisime märtsis kulusid ja investeeringuid. Jätkasime üksnes strateegiliste investeeringute tegemist ja kuludele rakendasime ülimalt kokkuhoidu. 1. aprillist 30. juunini oli kõigi töötajate töökoormus ja -tasu 30% ulatuses vähendatud ning samadel kuudel kasutasime Eesti Töötukassa meedet.

Mõistes, et kriis kujuneb pikaks, kahandasime kontserni töötajate arvu ja tegevusmahtu selliselt, et Tallinna lennujaamas säiliks reisijate ja lendude teenindamise ööpäevaringne võimekus ning regionaalsed lennujaamad suudaksid teenindada regulaarliiklust. Koondasime 25% kontserni töökohtadest. Ettevõtte EBITDA ja äritegevuse rahavoog olid positiivsed ning me täitsime kõik kohustused partnerite ja töötajate ees õigel ajal.



Strateegia ja eesmärgid



Tallinna Lennujaama tegevuse eesmärk on pakkuda rahvusvahelisi lennuühendusi, mis aitavad kaasa Eesti riigi ettevõtluse ja turismi arengule ning sedakaudu konkurentsivõime kasvule.

Loome võimalusi selleks, et Tallinna lennujaamast saaks reisida Euroopa olulisimatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga. Püüdleme ka selle poole, et sihtkohtade arv ja lennuühenduste sagedus suureneks. Regionaalsetes lennujaamades soovime tagada toimivad regionaalsed lennuühendused ja lennujaamade tõhusa käitamise.

Tähtsal kohal on reisijate ja teenuste ohutus ja turvalisus. Soovime olla usaldusväärne, avatud ja hooliv ettevõtte. Juhime oma tegevuse mõjusid looduskeskkonnale ja rakendame meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks.

Ainuaktsionärina on Eesti Vabariik kinnitanud omaniku ootused AS-ile Tallinna Lennujaam. Ettevõtte on määratletud valdavalt avalike eesmärkidega äriühinguna.

Ettevõttele on omanik seadnud järgmised eesmärgid.

- Lennuliikluse hoidmine ja suurendamine.
- Tallinna lennujaamast saavad eri sihtrühmad reisida Euroopa olulisimatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga.
- Ettevõtte tegevus on äriiselt kasumlik ja tõhus.
- Ettevõtte äritegevus toob kasu nii omanikule kui ka sise- ja välisklientidele ning ühiskonnale tervikuna. Ettevõtte edendab oma tegevusega riigi majanduskeskkonna arengut.
- Jätkusuutlik ja vastutustundlik toimimine (ohutus ja keskkonnasäästlikkus).
- Ettevõtte loob turvalise ja jätkusuutliku tegevuskeskkonna. Ta tagab lennuväljade käitamise ning õhusõidukite, reisijate ja kauba teenindamise taseme vastavuse rahvusvahelistele ja riiklikele õigusnõuetele ning vastastikku kokku lepitud tingimustele.
- Ettevõtte juhib oma tegevuse mõjusid loodus- ja majanduskeskkonnale ja sidusrühmadele ning rakendab meetmeid negatiivsete mõjude vähendamiseks.
- Ettevõtte käitab Eesti regionaalseid lennujaamu Eesti eri piirkondade majanduskeskkonna arengu toetamiseks riigilt saadud sihtotstarbelise toetuse ulatuses.

Kontserni Tallinna Lennujaam strateegia 2020–2024

Missioon: **ÜHENDAME EESTI MAAILMAGA**

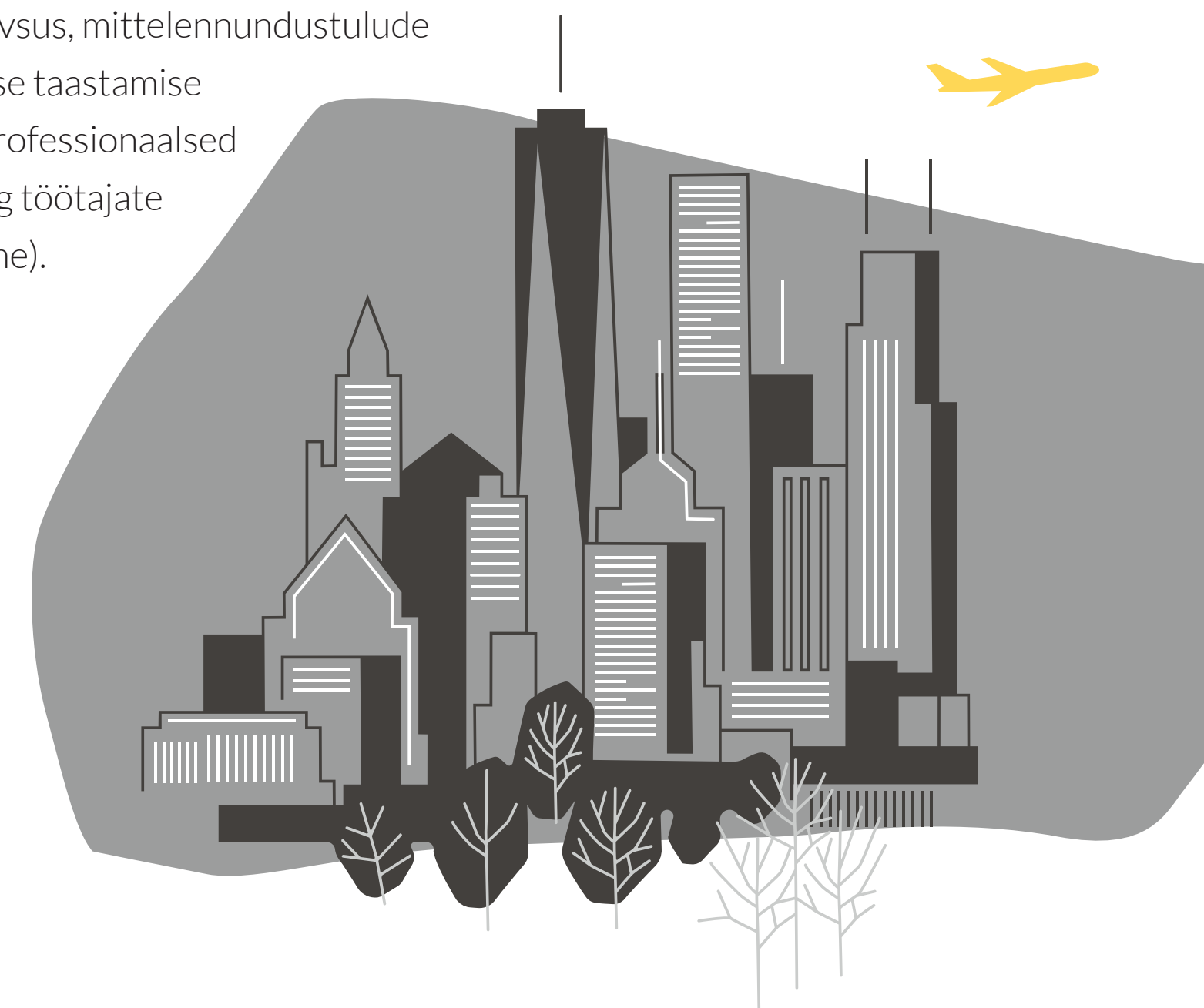
Lennunduses lähtume alati turvalisusest ja ohutusest. Samuti on meie jaoks tähtsad vastutus-tundlikkus, innovatsioon ja meie inimesed.

Koroonaviiruse puhangu tõttu keskendusime 2020. aastal kriisiga hakkamasaamisele. Kujunenud olukorras tegime otsused lähtudes sellest, et tervisekriisi taandumise järel saaksime jätkata seatud eesmärkide saavutamist.

Kriis tõi kaasa turismi- ja lennundussektori seisaku. Sellest hoolimata otsustasime jätkata strateegiliste suundade elluviimist ning nende saavutamiseks vajalikke tegevusi.

Kontserni strateegiat viisime ellu fookuste ja fookusprojektide kaudu. 2020. aasta fookused olid efektiivsus, digitaliseerimine, lennunduse hinnastamine ja kinnistute väärtustamine. Nendes valdkondades tegime planeerimise ja ettevalmistustega seotud tegevusi.

2021. aasta fookused on efektiivsus, mittelennundustulude kasvatamine, lennundustegevuse taastamise toetamine ja meie meeskond (professionaalsed juhid, pühendunud töötajad ning töötajate oskuste ja pädevuste arendamine).



Tallinna Lennujaama aastaaruanne 2020

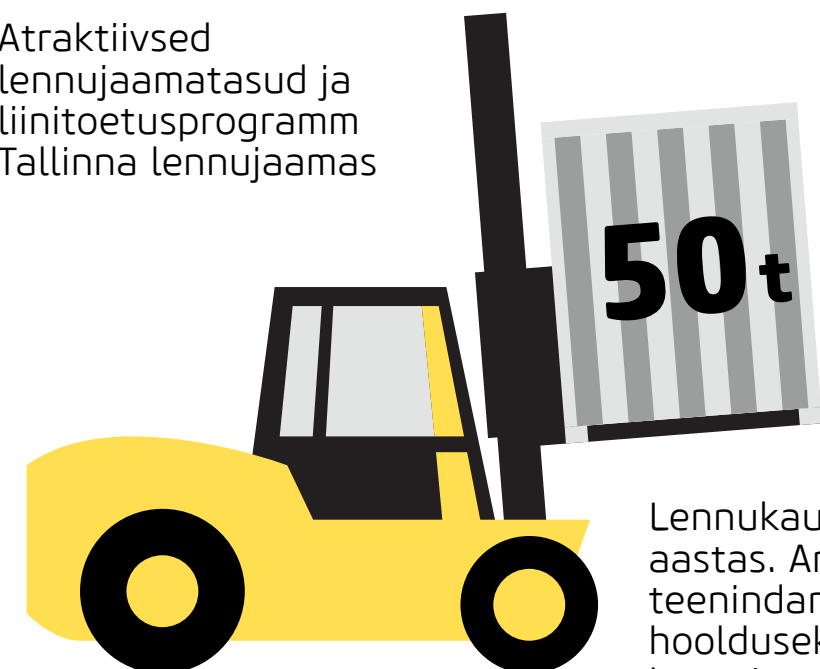
Kontserni visioon aastaks 2024



40 aastaringset ja 50 hooajalist lennuliini

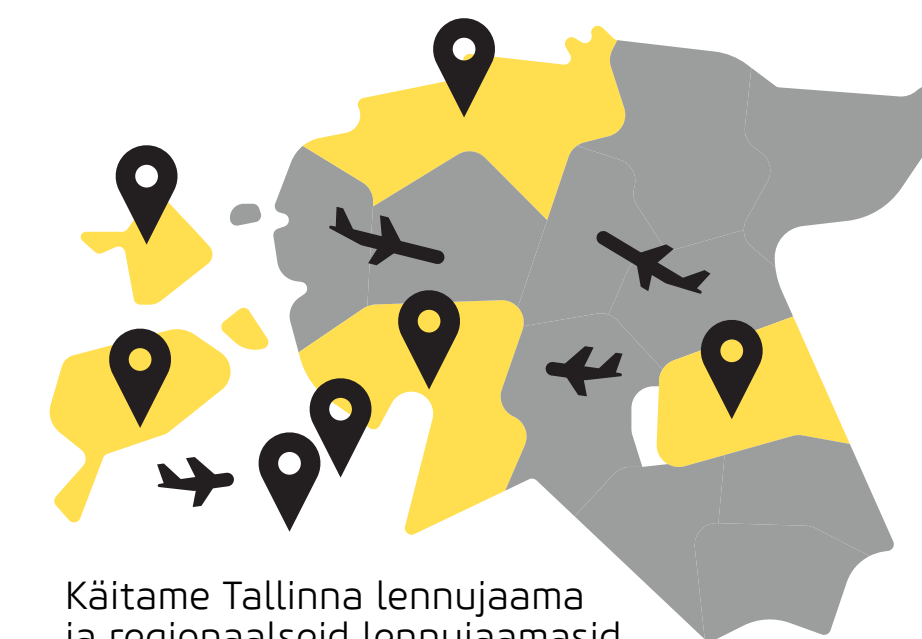


Atraktiivsed lennujaamatasud ja liinitoetusprogramm Tallinna lennujaamas



Lennukauba maht 50 000 tonni aastas. Arendame kaubalendude teenindamiseks ja õhusõidukite hoolduseks taristut Tallinna lennujaamas

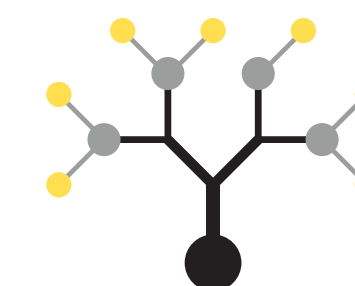
Maailma koduseimad lennujaamad, Tallinna lennujaama ASQ 4,5



Käitame Tallinna lennujaama ja regionaalseid lennujaamasid ohutult ja turvaliselt



Oleme alustanud Tallinna lennujaamas ärilinnaku rajamist

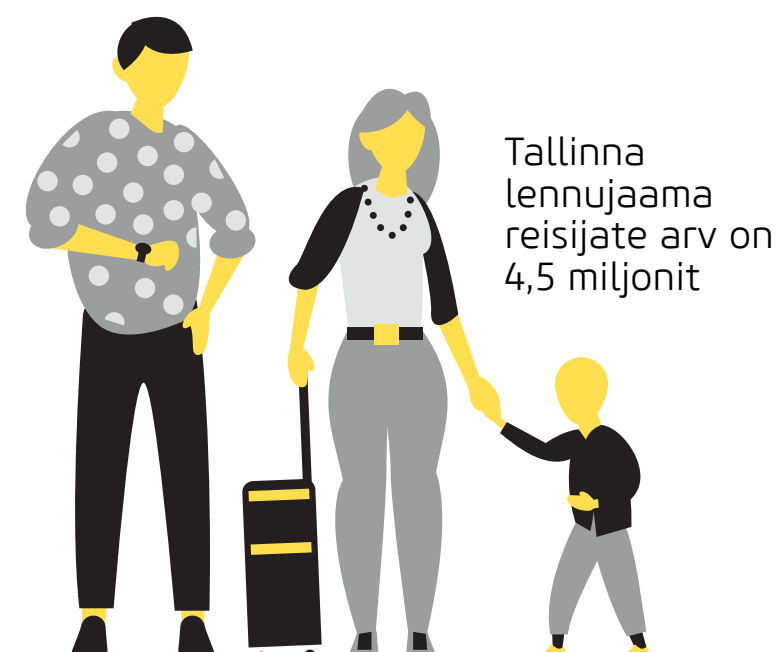


Kontsern on hästi majandatud ja laieneb uutesse ärivaldkondadesse

Avatud kultuuriga, koostööle suunatud uuenduslik ettevõtte ja hinnatud tööandja



Reisijatekonnal ja kogu kontsernis rakendame digi- ja automaatlahendusi



Tallinna lennujaama reisijate arv on 4,5 miljonit

Tallinna lennujaama reisiterminali läbilaskevõime on 4,2 mln reisijat aastas



Vähendame kasvuhoonegaaside teket ja sisseostetava elektrienergia tarbimist kontsernis

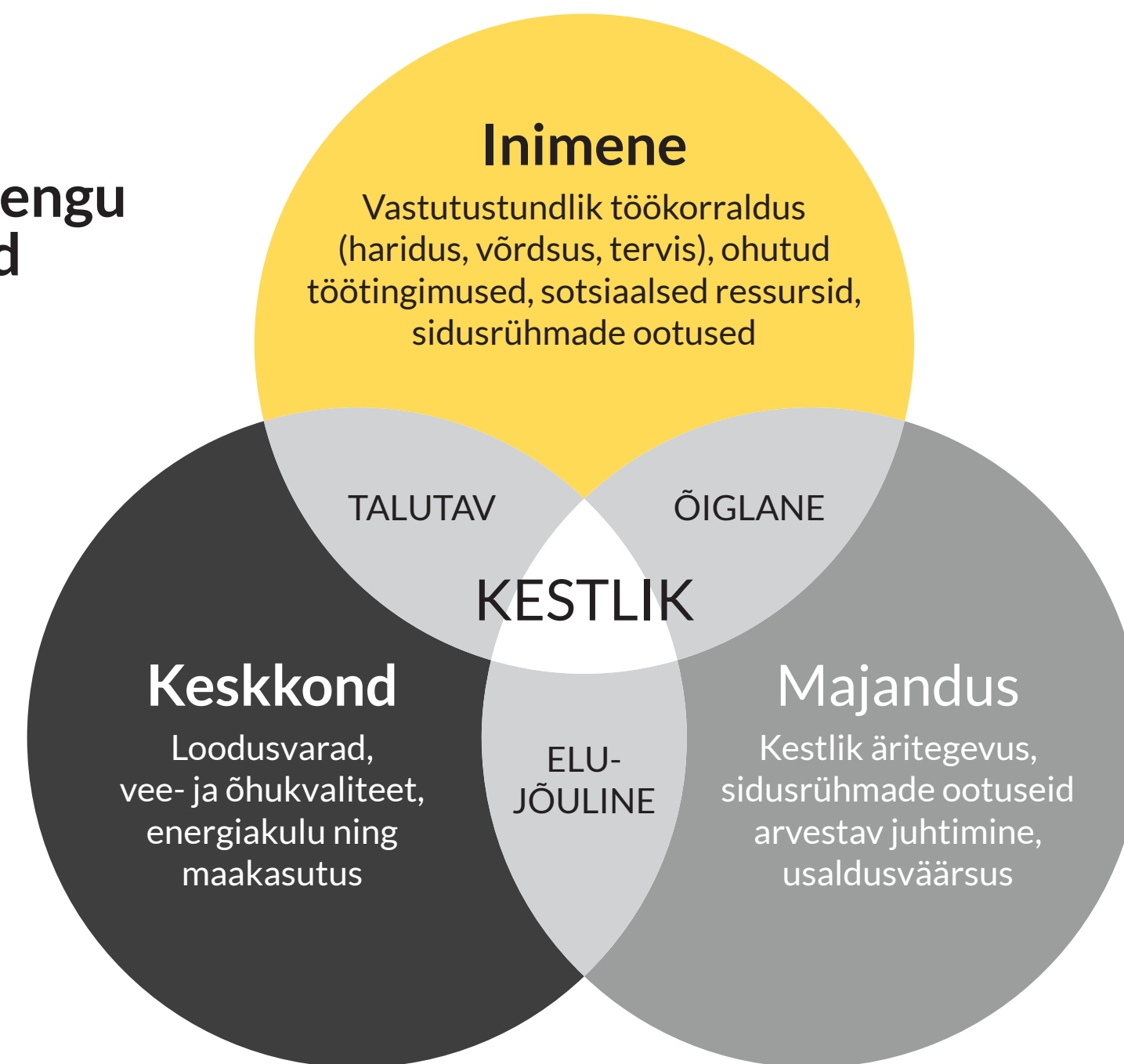
- **2024. aastaks on Tallinna lennujaamast loodud otseühendus kõigi olulisimate Euroopa ärikeskustega ja esimesed kontinentidevahelised otselennuliinid.** Tallinna Lennujaama missioon on ühendada Eesti maailmaga. Sellest tuleneb meie ülesanne aidata kaasa lennuühenduste sageduse suurendamisele Euroopa peamiste sõlmjaamadega, kus ümberistumine oleks ajaliselt ja logistiliselt võimalikult kiire ja mugav.
- Inimeste sissetulekud kasvavad ja Tallinnast väljuvate lennuühenduste arvu suurenemine kasvatab ka reisijate arvu. **Tegutseme selle nimel, et Tallinna lennujaama läbiks aastas 4,5 miljonit reisijat.** Sellise hulga reisijate mõju Eesti maksulaekumisele on ligikaudu 300 miljonit eurot, millega toetame Eesti majandust tervikuna.
- **Tallinna lennujaam on maailma koduseim lennujaam,** kus reisijatekond lähtub teenusedisaini loogikast. Tänu reisijatele loodud mugavustele nii julgestuskontrollis, kauplustes kui ka söögikohtades on nad rõõmsad ja lennujaamaga rahul. Meie eesmärk on hoida teeninduses tippkvaliteeti: rahvusvahelises reisijaküsitluses oleme pidevalt viie parima Euroopa lennujaama hulgas. Ülemaailmse lennujaamade reisijaküsitluse (ASQ) moodsiku alusel on meil 4,5 punkti 5 võimalikust.
- **Oleme võtnud Tallinna lennujaama reisiterminalis kasutusele kõige uuenduslikumad tehnoloogilised lahendused,** mis tagavad maksimaalse turvalisuse ning muudavad reisijatekonna mugavamaks, sujuvaks ja kiiremaks. Tänu sellele saab reisija veelgi enam keskenduda oma reisi nautimisele. See on võimalik juhul, kui kogu reisijatekonda (alates nutikatest parkimisteenustest kuni pagasi äraandmise, isikutuvastuse ja väravateeninduse automatiseerimiseni) toetab mobiilne e-lennujaam, mis disainitakse nüüdisaja standardeid silmas pidades.
- **Tallinna lennujaamast saab Tallinna linna uus ettevõtjasõbralik ärikeskus.** 2024. aastaks oleme alustanud lennujaama ärilinnaku Airport City rajamist, et muutuda veelgi atraktiivsemaks ärikeskkonnaks Eestit väisavatele ning siit edasi reisivatele ettevõtjatele, investoritele ja äri- ning konverentsituristidele.

Lennujaama lõunapoolsetel aladel on valminud kaubalendude teenindamiseks mõeldud ning õhusõidukite hoolduseks vajalike angaaride ja ehitiste kompleks. Lennukauba maht on kasvanud 50 000 tonnile aastas (2020. a 9000 tonni).

- **Hoolime keskkonnast ja kehtlikust arengust.** Meie tegevus ja tulevikuplaanid lähtuvad eesmärgist vähendada ökoloogilist jalajälge. Rajame päikesepargid kõikidesse oma lennujaamadesse ja vähendame sisseostetava elektrienergia tarbimist. Olgu suur või väike, iga samm ökoloogilise jalajälje vähendamise poole on meile tähtis. Lennuohutus ja turvalisus on osa meie DNA-st ning me ei tee selles järeleandmisi.
- **Tallinna Lennujaama kontsern on hinnatud tööandja.** Väärtustame professionaalset töökeskkonda ja juhtimist. Tegutseme asjatundlikult ja tõhusalt ning täidame oma lubadused; oleme alati avatud koostööle ning hoolime oma reisijatest, klientidest, partneritest ja töötajatest. Meie meeskond on ühteoidev, usaldusväärne ja uuendusmeelne ning see aitab meil teha suuri tegusid. Vähendame bürokraatiat ja kasutame mugavaid intuiitviseid infosüsteeme, kus otsuste tegemiseks vajalikud andmed on lihtsasti kättesaadavad.
- **Regionaalsed lennujaamad on olulised piirkondliku arengu ja jätkusuutlikkuse seisukohast.** Pärnu lennujaam on täielikult rekonstrueeritud ja valmis rahvusvaheliseks lennuliikluseks. Oleme avanud rahvusvahelised lennuliinid Pärnu ja Kuressaare lennujaamast.



Kestliku arengu põhisuunad



Tallinna Lennujaam juhindub äritegevuses kestliku arengu põhimõtetest. Oleme võtnud arvesse äritegevuse majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju.

Järgime Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärke (ingl *sustainable development goals*, SDG). Meie tegevus aitab kaasa nende eesmärkide – tervis ja heaolu, tööhõive ja majanduskasv, tööstus, uuendus ja taristu, säästev tootmine ja tarbimine ning kliimamuutuste vastased meetmed – täitmisele.

Oma tegevuse kohta esitame vastutustundlikkuse aruande, lähtudes globaalse aruandlusalgatuse (ingl *global reporting initiative*, GRI) juhenditest.

AS Tallinna Lennujaam on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi liige. Osaleme alates 2013. aastast selle mittetulundusühingu korraldatavas vastutustundliku ettevõtluse hindamises. AS-i Tallinna Lennujaam on tunnustatud vastutustundliku ettevõtluse hõbemärgisega aastal 2013 ning kuldmärgisega aastatel 2015, 2017 ja 2018.

2020. aastal pälvisime vastutustundliku ettevõtluse indeksi kuldtaseme märgise juba neljandat korda.

Eesmärkide täitmine

Tallinna lennujaam ühendab Eesti maailmaga nii inimeste kui ka kauba liikumise osas

Eesmärk	Möödik 2020	Täitmine
Tallinnast on võimalik lennata paljudesse sihtpunktidesse nii Euroopas kui ka Aasias	Aastaringseid sihtkohti 30	11
	Regulaarliine 40 (aastaringised ja suvised liinid)	15
	Reisijaid Tallinna lennujaamas 3,4 mln	863 589
	Lennukaupa Tallinna lennujaamas 12 000 tonni	9 190

Käitame kontserni Tallinna Lennujaam ohutult ja turvaliselt ning oleme looduskeskkonna suhtes vastutustundlikud

Eesmärk	Möödik 2020	Täitmine
CO₂ intensiivsus reisija kohta	5,1 kg	17,3 kg
Vähendame elektri, vee ja gaasi kulu reisija kohta Tallinna lennujaamas	0,39 € reisija kohta	1,18 € reisija kohta
Julgestuse vahejuhtumeid reisija kohta	0 tõsist puudust	0
Lennuohutuse A-D-kategooria juhtumeid kontserni lennujaamades 1000 lennuoperatsiooni kohta	0 lennuõnnetust ja tõsist lennuintsidenti	0



VASTUTUSTUNDLIKU
ETTEVÕTLUSE INDEKS
KULDTASE 2020

Tallinna Lennujaam on atraktiivne lennujaam reisijatele, lennundusettevõtetele, partneritele ja talentidele

Eesmärk	Möödik 2020	Täitmine
Reisijate rahulolu kasv Tallinna lennujaamas ASQ-indeksi järgi	4,5 (viiepunktiskaalal)	4,56
Lennufirmade ootuste vastav teenuste ja toodete portfelli	4,45 (viiepunktiskaalal)	Andmed puuduvad, kuna küsitlust ei korraldatud lennuliikluse olulise vähenemise tõttu
Laiendame Tallinna lennujaama reisiterminali	Esimese laiendusetapi projekteerimist on alustatud	Eelooteala projekt on valminud. Projekteerimishange on ette valmistatud. Hanke kuulutame välja 2021. a esimeses kvartalis
Kontserni mittelennundustulude kasv	+2,2% (+0,4 mln)	-52,8% (-15,6 mln)
Meie tegevus või tegevusetus ei põhjusta järjekust lennuliikluse seiskut kauem kui 30 min	0 vahejuhtumit, mille kestus ületab 30 min	0 vahejuhtumit
Väljuvate lendude punktuaalsus Tallinna lennujaamas	85%	99,4%
Suurendame kontserni töötajate pühendumust	TRI*M-indeksis 73 punkti	TRI*M-indeksis 61 punkti
Tööandjauuringute tulemustes jätkuvalt kõrged kohad	Viie parima tööandja seas	1. koht (Kantar Emor) 22. koht (Instar)

Kontsern Tallinna Lennujaam on kuluefektiivne, kasumlik ja uuenduslik ettevõte

Eesmärk	Möödik 2020	Täitmine
EBITDA marginaal kontsernis	35,5%	28,3%
Kontserni kulu (v.a amortisatsioon) reisija kohta	11,80 €	30 €
Kontserni müügitulu lahkuva reisija kohta	27,80 €	45,82 €
Uutesse ärivaldkondadesse laienemise eesmärgil	Tallinna lennujaamas on avatud päikesepark	Seitse 50 kW päikeseparki on avatud (sh üks Tallinna lennujaamas). Valmistame ette kahe 500 kW päikesepargi avamist Tallinna lennujaamas hiljemalt 31.08.2021
	AS-i Tallinn Airport GH uute projektide äriplaani on valminud	AS-i Tallinn Airport GH uute projektide äriplaani on valmis
Kontserni ühtne infosüsteem on TAM	TAM-i kontseptsioon, äriplaani ja tegevuskava on kinnitatud. TAM-i juurutamist tegevuskava põhjal on alustatud	TAM-i kontseptsioon ja tegevuskava „Lennujaam 4.0“ on loodud. Esimesi projekte on alustatud

Kontserni Tallinna Lennujaam kinnistud on väärtustatud ja teenivad tulu

Eesmärk	Möödik 2020	Täitmine
Airport City arenduse ehituse eeltööd on tehtud	Arendusaluse maa detailplaneering on alustatud	Detailplaneering on alustatud
Algatame kontserni kinnistutel kinnisvara-projekte	Kinnistute analüüsi ja äriplaani koostamist on alustatud	Kinnistute analüüsi ja äriplaani koostamist on alustatud

Ettevõtte juhtimine



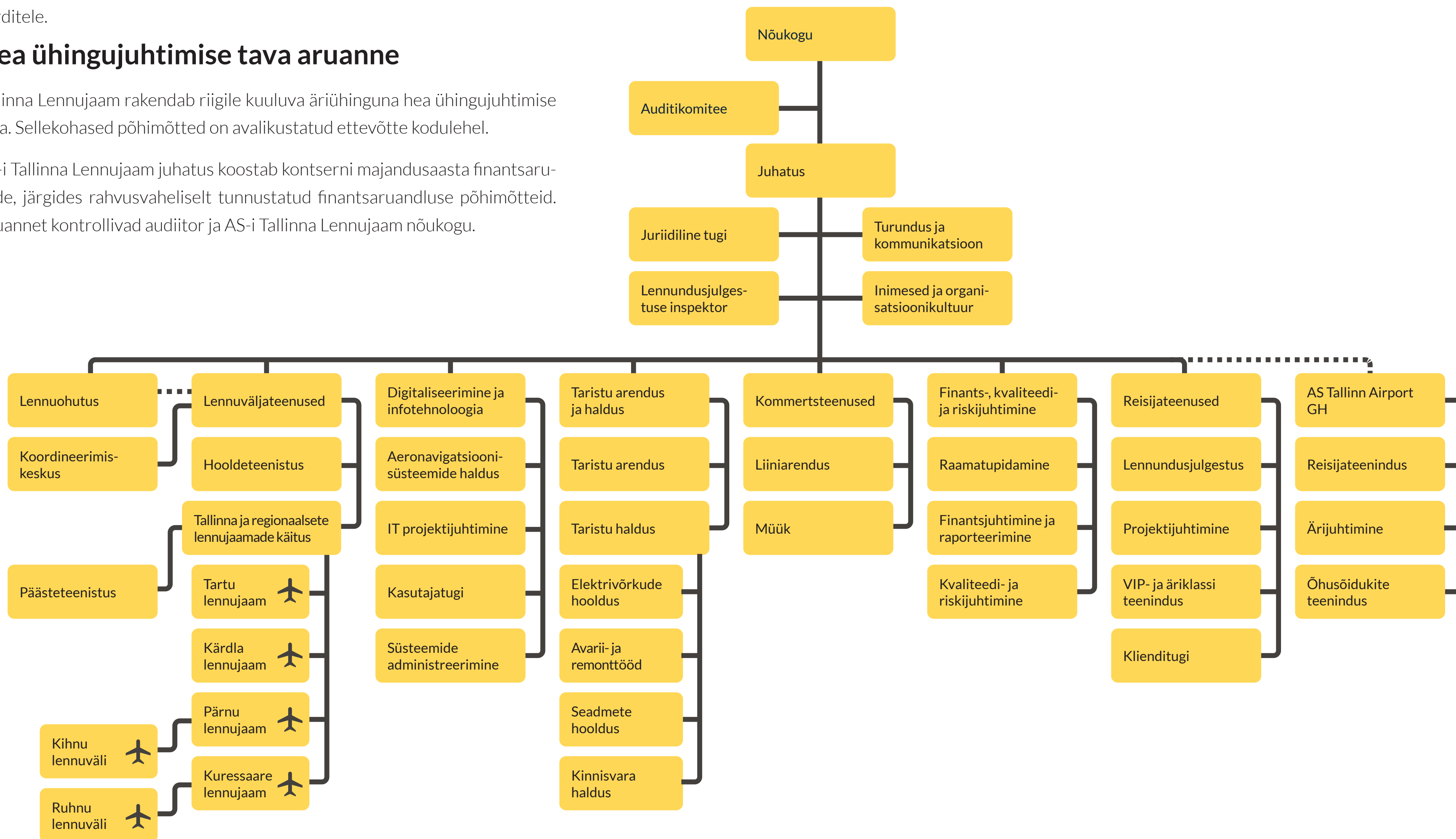
Tallinna Lennujaam lähtub oma tegevuses kolmest põhiväärtusest: olla avatud, vastutustundlik ja usaldusväärne ettevõtte, mis vastab kõrgetele eetikastandarditele.

Hea ühingujuhtimise tava aruanne

Tallinna Lennujaam rakendab riigile kuuluva äriühinguna hea ühingujuhtimise tava. Sellekohased põhimõtted on avalikustatud ettevõtte kodulehel.

AS-i Tallinna Lennujaam juhatus koostab kontserni majandusaasta finantsaruande, järgides rahvusvaheliselt tunnustatud finantsaruandluse põhimõtteid. Aruannet kontrollivad audiitor ja AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu.

Kontserni Tallinna Lennujaam struktuur



AS-i Tallinna Lennujaam üldkoosolek

Toimus kaks AS-i Tallinna Lennujaam korralist üldkoosolekut. 4. mail 2020 kinnitati 2019. a majandusaasta aruanne, kasumi jaotamise ettepanek ja audiitori järelendusotsus. 12. augustil 2020 pikendati nõukogu liikmete Märten Vaikmaa, Toivo Jürgensoni, Piret Aava ja Kadri Landi volitusi alates 17. augustist 2020 kolme aasta võrra.

AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu

Nõukogus on põhikirja alusel viis liiget. Liikmed määratakse kolmeks aastaks. Nende tasu määrab üldkoosolek.

Esimees Märten Vaikmaa
(alates 31.08.2017, leping pikendatud alates 17.08.2020 kolme aasta võrra)

Liikmed Piret Aava
(alates 17.08.2017, leping pikendatud alates 17.08.2020 kolme aasta võrra)
Toivo Jürgenson
(alates 17.08.2017, leping pikendatud alates 17.08.2020 kolme aasta võrra)
Kadri Land
(alates 17.08.2017, leping pikendatud alates 17.08.2020 kolme aasta võrra)
Jaanus Uiga
(alates 21.11.2019)

Nõukogu käis 2020. aastal koos kümnel korral (2019. a 14. korral). Nõukogu liikmete tööjõukulud kokku (töötasu sotsiaalmaksudeta) olid 39 tuhat eurot (2019. a 38 tuhat eurot).

Auditikomitee

Esimees Toivo Jürgenson

Liikmed Piret Aava
Indrek Gailan (kuni 19.02.2020)
Jaanus Uiga (alates 19.02.2020)

Peeti üheksa koosolekut (2019. a kuus). Vaadati üle ja kiideti heaks lennujaama 2019. majandusaasta aruanne ja 2020. aasta vaheauditi tulemused ning valiti siseaudiitor.

AS-i Tallinna Lennujaam juhatus

Esimees Riivo Tuvike

Liikmed Einari Bambus
Anneli Turkin

2020. aastal pidas juhatus 96 koosolekut (2019. a 73).

Juhatus liikmete tööjõukulud kokku (teenistuslepingu tasu, preemia eraldis ja puhkusereserv) sotsiaalmaksudeta olid 253 tuhat eurot (2019. a 347 tuhat eurot).



Riivo Tuvike



Anneli Turkin



Einari Bambus

Kontserni Tallinna Lennujaam juhtkond

- Riivo Tuvike, juhatuse esimees
- Anneli Turkin, juhatuse liige, finants-, kvaliteedi- ja riskijuhtimine
- Einari Bambus, juhatuse liige, lennuväljateenused
- Katrin Hagel, reisijateenused
- Andrus Järg, digitaliseerimine ja infotehnoloogia
- Indrek Nõlvak, AS-i Tallinn Airport GH juhatuse liige
- Anneli Lille, inimesed ja organisatsioonikultuur
- Tõnu Mühle, taristu arendus ja haldus
- Eero Pärgmäe, kommertsteenused
- Margot Holts, turundus ja kommunikatsioon
- Kristina Randveer, juriidiline tugi

AS-i Tallinn Airport GH üldkoosolek

AS-i Tallinn Airport GH üldkoosolek on AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse esimehe Riivo Tuvikese isikus. 2020. aastal toimus neli koosolekut (2019. a üks koosolek).

31. jaanuaril kutsuti tagasi nõukogu liikmed Martin Männik ja Tõnu Ader ning määrati liikmeteks Katrin Hagel ja Jukka Rahko (JTR Consulting). 29. juuni koosolekul kinnitati 2019. aasta majandusaasta aruanne, kasumi jaotamise ettepanek ja audiitori järeldusotsus. 31. augusti koosolekul kinnitati AS-i Tallinn Airport GH põhikirja uus redaktsioon ja kutsuti tagasi nõukogu liige Jukka Rahko.

AS-i Tallinn Airport GH nõukogu

Nõukogu volitused ja vastutus tulenevad äriühingu põhikirjast. Nõukogu liikmed valib AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse.

Esimees Einari Bambus (kuni 04.03.2020)
Katrin Hagel (alates 04.03.2020)

Liikmed Einari Bambus (alates 04.03.2020)
Anneli Turkin
Martin Männik (kuni 31.01.2020)
Tõnu Ader (kuni 31.01.2020)
Jukka Rahko (alates 01.02.2020 kuni 31.08.2020)

2020. aastal pidas nõukogu seitse koosolekut (2019. a seitse). Tütarettevõtte nõukogus osalemise eest AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse ega juhtkonna liikmetele tasu ei maksta. Nõukogu liikmete töötasud kokku (teenistuslepingu tasu, töötasu sotsiaalmaksudeta) olid 15 tuhat eurot (2019. a seitse tuhat eurot).

AS-i Tallinn Airport GH juhatus

2020. aastal tehti juhatuse koosseisus muudatus: juhatuse esimees Tiit Kepp kutsuti tagasi 31. jaanuaril 2020. Juhatus jätkas tegutsemist üheliikmelisena.

Esimees Tiit Kepp (kuni 31.01.2020)

Liikmed Indrek Nõlvak

2020. aastal juhtis ettevõtet juhtkond, mida juhtis juhatuse liige Indrek Nõlvak. Juhtkond pidas 2020. aastal 43 koosolekut (2019. a 42).

Juhatus liikmete tööjõukulud kokku (teenistuslepingu tasu, preemia eraldis ja puhkusereserv) sotsiaalmaksudeta olid 78 tuhat eurot (2019. a 191 tuhat eurot).

Järelevalve

Riskijuhtimissüsteem toetab kontserni ohutus- ja ärieesmärkide saavutamist. Riskijuhtimise põhimõtete abil analüüsime, hindame ja juhime kogu ettevõtte tegevus-, äri-, keskkonna-, töö- keskkonna- ja finantsriske.

Alates oktoobrist osutab Tallinna Lennujaamas siseaudititeenust väline partner KPMG Baltics OÜ. Siseaudiitor tegutseb auditikomitees kinnitatud tööplaani alusel ning haldab ka ettevõtte eetika, pettuste ja korruptsiooni vihjemeili.

Lisaks kontrollime oma tegevuste ja teenuste vastavust regulaarsete sise- ja välisinspekteerimiste käigus. Siseinspekteerimiste eesmärk on enesekontrolliga hinnata tegevuste ja teenuste vastavust nõuetele. Välisinspekteerimisi ja auditeid teostavad meie kliendid, lennundust reguleerivad ametkonnad ja sertifitseerimisega tegelevad asutused.

Eetika

Ärireeetika on ausa ettevõtluse ja ettevõtte hea maine lahutamatu osa.

Korruptsiooni suhtes lähtume nulltolerantsi põhimõttest. Kõik ettevõtte töötajad peavad tegutsema eetilisel, vastutustundlikult ja õigusakte järgides ning kaitsma ettevõtte head nime ja mainet. Ettevõtte juhatuste ja nõukogude liikmed esitavad kord aastas välisaudiitorile majanduslike huvide deklaratsiooni. Töötajad, kes korraldavad hankeid ja/või on eelarve vastutavad täitjad, esitavad kord aastas huvide konflikti deklaratsiooni.

Korruptsiooni vältimiseks ja eetilise käitumise normide kokkuleppimiseks on ettevõttes korruptsiooniohu ennetamise reeglid ning kehtivad hea ärireeetika põhimõtted.

2020. aastal lihtsustasime siseveebi kaudu anonüümselt võimalikest eetika, korruptsiooni jms juhtumitest teavitamist.

2021. aastal täiendame ärireeetika reegleid uute töökorralduslike teemadega alates ahistamisest ja diskrimineerimisest kuni enda ja kolleegide tervisest hoolimiseni.

Juhtumite menetlemiseks moodustatud komisjonile esitati 2020. aastal kaks teadet eetika- või korruptsioonijuhtumite kohta (2019. aastal teateid ei esitatud). Siseaudiitori menetluse tulemusena üks puudus kõrvaldati ja teise juhtumi puhul lõpetati juhtumiga seotud töötajaga tööleping.

Osalemine sektori edendamises ja liikmesus

Tallinna Lennujaam on aktiivselt esindatud nii lennundusklastri kui ka koostöövõrgustikus, et üheskoos tegutseda ning leida võimalusi Euroopas ja mujal maailmas. Lennujaamale annab see võimaluse arendada nii lennundus- kui ka mittelennundusvaldkondi, mis on omakorda olulised Tallinna Lennujaama tuleviku jätkusuutlikkuse tagamiseks.





Kontserni ettevõtted kuuluvad järgmistesse organisatsioonidesse:

- Euroopa Lennujaamade Nõukogu (Airports Council International (ACI) Europe) komiteed,
- Airport Services Association,
- Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (International Civil Aviation Organization, ICAO),
- MTÜ Eesti Ehitusinseneride Liit,
- Eesti Kaubandus-Tööstuskoda,
- Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon,
- MTÜ Eesti Konverentsibüroo,
- MTÜ Eesti Kvaliteediühing,
- Eesti Maksumaksjate Liit,
- Eesti Turismifirmade Liit,
- Eesti Tööandjate Keskliit,
- MTÜ Estonian Aviation Cluster,
- koalitsioon kestliku arengu heaks,
- Saaremaa Ettevõtjate Liit,
- SA Saaremaa Turism,
- Eesti Personalijuhtimise Ühing PARE,
- MTÜ Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum.

Komiteed ja nende koosseisud

Tallinna lennuvälja ohutuskomitee

Tallinna lennuvälja ohutuskomitee koosolekutel osalevad kõikide Tallinna lennuväljal tegutsevate ettevõtete lennuohutuse eest vastutavad esindajad. Seal jagame ohutuskogemusi ning infot taristu arendustegevuste ja lennuväljal toimuvate muudatuste kohta. Analüüsime ühiselt vahejuhtumeid ja vajalikke parendustegevusi nende vältimiseks tulevikus.

2020. aastal toimus kolm koosolekut (2019. a neli).

Tallinna lennujaama kasutajate komitee

Veebruaris 2020 korraldati 2019. aasta septembris toimunud lennujaamatasude konsultatsiooni koosoleku järelkohtumine.

2020. aastaks kavandatud koosolekud jäeti koroonaviiruse tõttu ära (2019. a peeti kolm koosolekut). Kasutajatele edastati tavapärase ülevaade kahe koosoleku vahelise aja kohta ning 2020.–2022. aastaks kavandatud investeeringute info elektrooniliselt. Samuti edastati neile info Vabariigi Valitsuse piirangute, meetmete ja infokanalite ning Tallinna Lennujaama tehtud tegevuste kohta, mille eesmärk oli vähendada koroonaviiruse mõju ettevõtte majandusseisule.

Tallinna lennujaama reisiterminali kasutajate komitee

Reisiterminali kasutajate komitees osalevad reisiterminalis tegutsevad rentnikud ja koostööpartnerid, kellele lennujaama töötajad jagavad infot ning tutvustavad reisijate kliendikogemuse parendamiseks tehtavaid ning reisiterminali ja lennujaama arendamisega seotud projekte. Ka partneritel on võimalus käsitleda nende jaoks olulisi teemasid.

Koroonaviiruse pandeemia tõttu ei toimunud 2020. aastal ühtegi reisiterminali kasutajate komitee kokkusaamist (2019. a toimus kaks kokkusaamist). Kuna aga lennunduses oli keeruline olukord, vahetasid rentnikud, koostööpartnerid ja lennujaam sellest hoolimata omavahel pidevalt infot.

Keskkonna juhtrühm

Keskkonna juhtrühma eesmärk on korraldada keskkonnajuhtimist tõhusamalt kogu kontsernis. Juhtrühma töös osalevad ettevõtte võtmeisikud. Juhtrühm arvestab otsuseid tehes tõenäolisi riske ning nende realiseerumisega kaasnevat võimalikke mõjusid lennuväljade toimimisele ja õigusaktidest tulenevate nõuete täimisele.

2020. aastal kohtus keskkonna juhtrühm ühel korral (2019. a neljal korral). Tutvustati uut tuleviku- tehnoloogiate projekti (keskkonnasäästlik jäätõrjetehnika ja innovaatiline teenindustehnika) ning arutati projekti võimaluste kasutamist Tallinna lennujaamas.

Regionaalsete lennujaamade ohutus- ja kvaliteedigrupid

Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaamas kogunevad vähemalt kord kvartalis ohutus- ja kvaliteedigrupid. Nende eesmärk on teha esmast kontrolli ohutusjuhtimissüsteemi toimivuse üle, saada tagasisidet parendustegevusteks ja edendada ohutust. Koosolekutel käsitletakse jooksvaid lennuvälja käitamise, lennuohutuse ja kvaliteediteemasid, klientide tagasisidet ning lennujaamas auditite käigus avastatud puudusi. Koosolekutele kaasatakse lennuväljade territooriumitel tegutsevad ettevõtted.

Riskijuhtimine

Riskijuhtimine on kontserni juhtimisprotsessi lahutamatu osa. Selle eesmärk on toetada äri- ja ohutuseesmärkide saavutamist, tuvastada, hinnata ja analüüsida tegevuste tulemusena tekkinud riske ning arendada ettevõtte töötajate riskiteadlikku käitumist. Riskide hindamisel, analüüsimisel ja maandamismeetmete tuvastamisel on vajalik valdkonnaülene koostöö.

Riskijuhtimise tegevused:

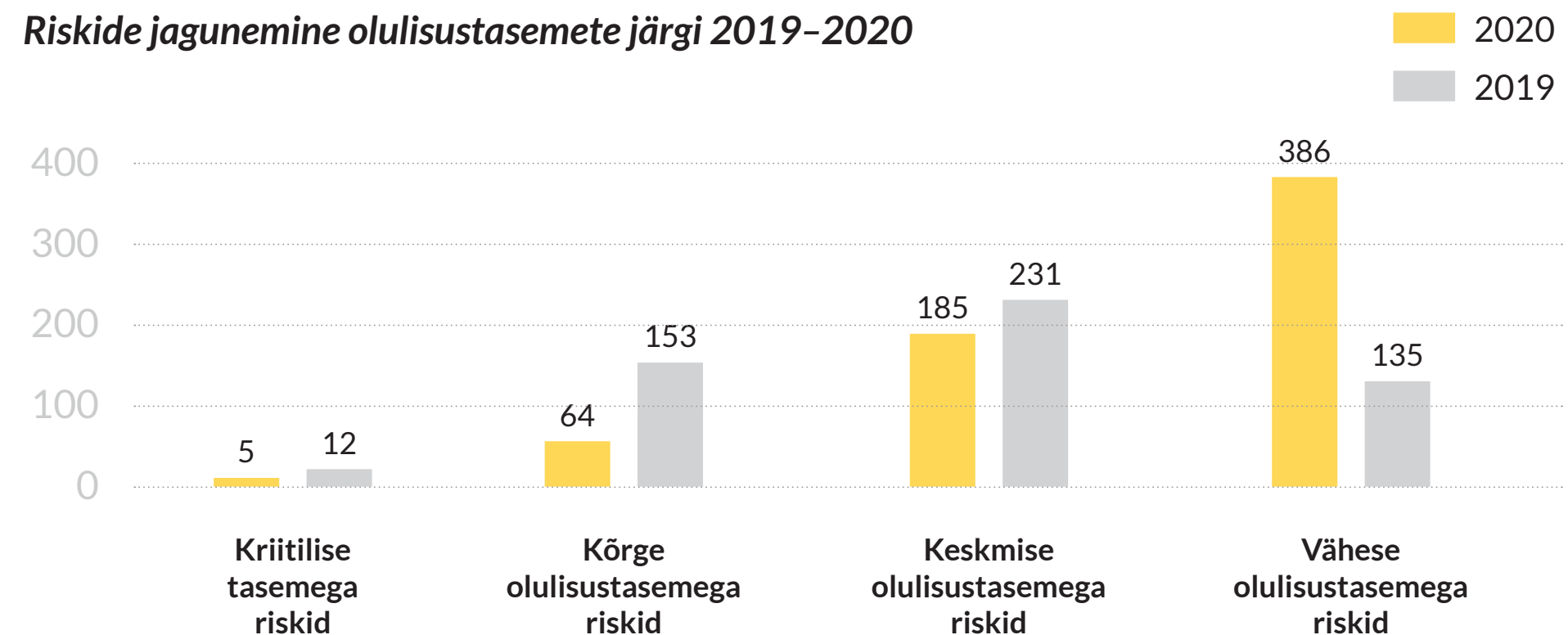
- ettevõtte strateegiliste riskide hindamine,
- valdkondade (sh allüksuste) riskide hindamine,
- nõuetest tulenev kohustuslik riskide hindamine,
- projektide ja muudatuste riskide hindamine.

Ettevõtte strateegilisi ja valdkondade riske hindame kord aastas. Üldjuhul oleme seda teinud igal kevadel, kuid koroonaviiruse tõttu hindasime 2020. aastal riske aasta lõpus.

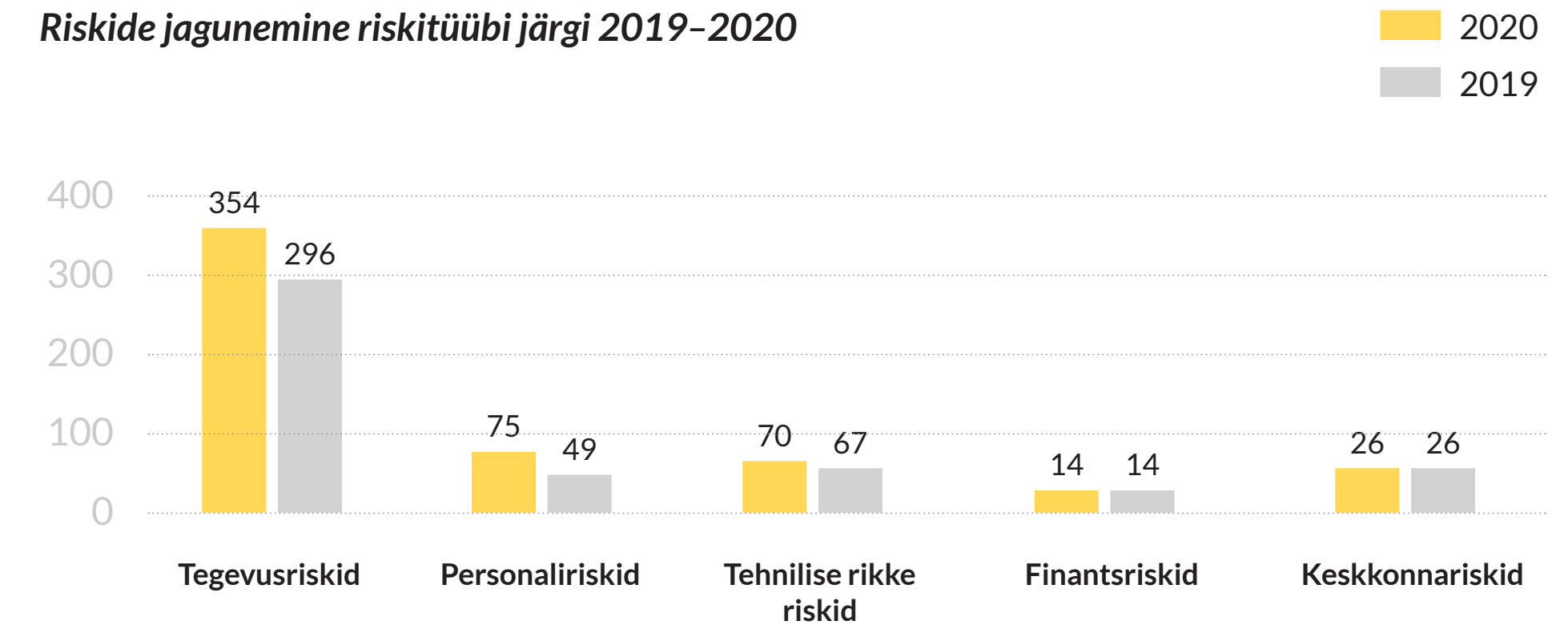
Muudatustega seotud riske hindame jooksvalt. Eelkõige olid need seotud muudatustega ettevõttes aga ka küberturvalisuse seaduse nõuete täitmisega.

Valdkondades (sh allüksustes) tehtud 33 riskianalüüsis (2019. a 29) tuvastasime kokku 640 riski (2019. a 531 riski).

Riskide jagunemine olulisustasemete järgi 2019–2020



Riskide jagunemine riskitüübi järgi 2019–2020



Kõige rohkem riske tuvastasime regionaalsetes lennujaamades (Tartus 48, Kuressaares 46 ja Kärdlas 39). Selle põhjus on eelkõige asjaolu, et regionaalsetes lennujaamades hindame kõiki valdkondade riske (personal, tehnika, ohutus jne). Eraldi saab nimetada lennuohutuse valdkonna riske (44), mida oleme hinnanud detailsemalt kui teiste valdkondade riske.

Koroonaviirusega seotud majanduskeskkonna muutused puudutasid läbivalt peaaegu kõiki valdkondi. Mitu riski, mida olime riskianalüüsidest kajastanud, realiseerusid 2020. aastal ning nende varasem käsitlemine aitas kaasa paremale prognoosimisvõimekusele ja juba kirjeldatud maandamismeetmete kasutuselevõtule.

Tekkinud on uusi riske, mis eelkõige puudutavad töötajaid ja vaimset tervist ning kaugtööga seotud sotsiaalseid ja töökeskkonna riske.

Infoturbe ja andmekaitse

Infoturbe juhtimise eesmärk on tagada ettevõtte infosüsteemide taristu säilenõtkus ja sujuv toimimine. Infoturbe lahutamatu osa on andmekaitse, mille puhul me vastutame meie usaldatud andmete korrektse töötlemise eest.

Nii infoturbe kui ka andmekaitse juhtimise valdkonnas oleme rakendanud uusi protsesse. Oleme suurendanud infoturbevõimekust ja loonud seiretegevused, et ennetada võimalike riskide realiseerumist. Samuti oleme loonud valmisoleku tegevuste seireks ja analüüsiks.

2020. aastal oli ettevõttes üks andmekaitsega seotud vahejuhtum, mille tulemusena korrigeerisime oma protseduuri. Ulatuslikke küberintsidente Tallinna Lennujaamas 2020. aastal ei esinenud (2019. a samuti mitte).

Keskkonnariskid

AS-il Tallinna Lennujaam peavad oma igapäevatöös olema keskkonnaload, mis vastavad Eesti õigusnõuetele. Keskkonnaload ja nende alusel seatud tingimused määravad nii ettevõtte võimalused kui ka arengupiirangud.

Planeeringuid koostades hindame keskkonnamõju enne mis tahes ehitustegevust, et võtta kasutusele meetmed võimaliku negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks või ärahoidmiseks. Lennujaamu käitades peame tagama, et lennurajal ja õhusõidukitel kasutatavad kemikaalid oleksid keskkonnaohutud ning transpordivahendid tehniliselt korras.

Kemikaalilekke puhul tuleb meil tagada, et see ei põhjustaks keskkonnareostust. Keskkonnareostuse vältimiseks oleme loonud sisekorrad ning lennujaamad on varustatud vajalike ressurssidega keskkonnareostuse likvideerimiseks ja keskkonnaohu ärahoidmiseks. Jälgime pidevalt nii pinnase kui ka sademevee keskkonnaseisundit ning kontrollime ka meie territooriumil tegutsevate partnerite nõuetekohast ja keskkonnasäästlikku tegutsemist. Peale ettevõttes toimivate protsesside jälgimise kontrollime ka seda, et partnerid tegutseksid meie territooriumil nõudeid järgides ja keskkonnasäästlikult.

2020. aasta keskkonnavaldkonna riskianalüüsi tulemusel selgus, et maandamismeetmete rakendamise kõrval avaldavad suurimat võimalikku negatiivset keskkonnamõju

- õhusõidukite ja katendite jäätõrje,
- kütuste ja õlide ebaõige käitlemine,
- pinnase või veerežiimi rikkumine ehitustegevuse käigus,
- lennuliiklusest tingitud müra,
- fossiilkütustel töötava tehnika kasutamine, sh CO₂ sattumine atmosfääri, taastumatute ressursside tarbimine ja osoonikihti kahandavate ainete paiskumine välisõhku.

2019. ja 2020. aastal ei toimunud meie üheski lennujaamas sellist kemikaalireostust, mis oleks põhjustanud keskkonnareostuse.



Valmisolek lennutegevusest tekkivateks kriisiolukordadeks

Et tagada kõigi AS-i Tallinna Lennujaam lennuväljade ohutu ja nõuetekohane käitamine, oleme kirjeldanud ettevõtte tegevused kriisi- ja hädaolukordade korral. Päästeteenistuse valmidus tagab Tallinna lennuväljale aasta ringi VIII päästekategooria. Ka regionaalsetel lennujaamadadel on valmisolek reageerida ning tegutseda mitmesugustes kriisi- ja hädaolukordades.

2020. aastal toimus üks tõsine lennuintsident, kui väikelennuk sõitis maandumisel lennurajalt välja (2019. a lennuõnnetusi ega tõsiseid lennuintsidente ei juhtunud).

Juunis korraldasime Kärkla lennujaamas merepäästeõppuse koostöös väliste osalistega. See oli aasta suurim maakondlik ühisõppus.

Personaliriskid

Võrreldes varasemaga lisandus 2020. aastal personaliriskide hulka koroonaviirusega seotud tegevusrisk, mis tulenes üldisest teadmatusest ja stressitaseme tõusust, struktuurimuudatustest, töö ümberkorraldamisest ning tööprotsesside muutmisest. Lisaks ei võimaldanud kokkuvõtte meetmete tõttu vähendatud personalieelarve panustada senisel tasemel töötajate arendamise ja motiveerimisse.

Endiselt iseloomustavad meie sisekeskkonda lennundusvaldkonnast tulenev suur reguleeritus, lennuohutusega seotud riskide maandamise olulisus, pädevusnõuete tõendamise vajadus ning kandidaatide ja töötajate taustakontrolli nõue. Ettevõttesisesed riskid on seotud töö aja (ööpäevaringne töötsükkel) ning laadiga (füüsiline töö, ilmastikuolude mõju, töö intensiivsus ja ajasurve teenuste osutamisel), vähendatud koosseisu korral ka pädevuste ja asendamiste võimekuse tagamisega.

2020. aasta tõi kontoritöö puhul kaasa kaugtöö vormi, mille võimalikud riskid on meeskonnatöö ja ühtse meeskonnatunde halvenemine. Neid riske saab maandada professionaalse juhtimise ning töötajate ja juhtide koolitamise kaudu.

Hoolimata 2020. aastal tööturul toimunud muudatustest jätkub palgaskasv, mis avaldab survet ka järgmise aasta personalikulude eelarvele. Lennundus- ja tehnikaerialadel püsib tööturul tugev konkurents, mistõttu mõjutavad need kaks tööturutrendi töötajate lahkumisvalmidust ning uute, sobivate pädevustega töötajate leidmist.

**Töetervishoid ja tööohutus**

Töetervishoiu ja tööohutuse juhtimine on ettevõtte integreeritud juhtimisüsteemi lahutamatu osa. Tööohutuse valdkonnale oleme seadnud moodsikud, mille sihttasemeid vaatame regulaarselt üle. Regulaarselt hindame töökeskkonna ja -ohutusega seotud riske ning kontrollime töetervishoiu ja -ohutusega seotud nõuete täitmist. See annab meile võimaluse ennetada negatiivsete tagajärgedega sündmusi.

Töetervishoiu tagamise lahutamatuks osaks kujunesid 2020. aastal koroonaviirusest tingitud reeglid ja soovitused. Ettevõttel oli enne pandeemia algust piisav isikukaitsevahendite varu. Lisaks soetasime aasta jooksul isikukaitsevahendeid (maskid, kindad, prillid, ühiskaitsevahendid) summas 64 600 eurot.

Teavitasime ja juhendasime regulaarselt töötajaid pandeemiaga seotud piirangutest ning tagasime, et neile kättesaadav info oleks õigel ajal uuendatud. Tagasime pandeemiat puudutava info jõudmise ka kogukonna liikmeteni. Tegime pidevat koostööd Terviseameti ning Politsei- ja Piirivalveametiga.

2020. aastal registreerisime kaheksa kerget tööõnnetust, millest seitse juhtusid AS-is Tallinn Airport GH (2019. a 19) ja üks AS-is Tallinna Lennujaam (2019. a kolm). Kõikide tööõnnetuste puhul selgitasime välja nende toimumise asjaolud ja kirjeldasime meetmed sarnaste õnnetuste ennetamiseks.

Töökeskkonnanõukogud

Töökeskkonnanõukogude eesmärk on analüüsida ettevõtte tööohutuse taset ning jälgida, et kõik töetervishoiu ja -ohutuse nõuded oleksid täidetud, samuti teha ettevõtete juhatustele valdkonna arendamise ja parendamise kohta ettepanekuid.

2020. aastal valiti uued töötajate esindajad, kellele on kavandatud 2021. aasta alguses ka töökeskkonnavolinike koolitused.

AS-i Tallinna Lennujaam töökeskkonnanõukogusse kuulub võrdne arv töötajate ja tööandja esindajaid. Töökeskkonnanõukogu liikmed on valitud ettevõtte erinevatest struktuuriüksustest, sh regionaalsetest lennujaamadest.

AS-i Tallinn Airport GH töökeskkonnanõukogu koosseisu muudeti 2020. aastal seoses restruktureerimisega. Selle tulemusena vähenes tööandja esindajate ja töötajate esindajate arv kahe liikme võrra. Kokku on töökeskkonnanõukogus kuus liiget, kellest kolm on töötajate ja kolm tööandja esindajad.

Ostuprotsesside riskide juhtimine

Kontsernis Tallinna Lennujaam korraldame hankeid, mille protseduurireeglid oleme kehtestanud hangete korraldamise korraga. Hankija peab järgima riigihangete korraldamise head tava, kasutama raha otstarbekalt ja säästlikult ning saavutama riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral pakumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte. Riigihanke korraldamisel on tagatud läbipaistvus ja kontrollitavus.

2020. aastal korraldasime 103 hankemenetlust (2019. a 197), sealhulgas riigihangete registri vahendusel 26 (2019. a 38). Neist oli rahvusvahelise piirmäära ületanud hankemenetlusi kuus (2019. a 13), lihthankemenetlusi 14 (2019. a 21) ja väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusi neli (2019. a kolm). Minikonkursside korraldasime raamlepingu alusel kaks. Üldarvust kolmel korral lõpetati hankemenetlus lepinguta (2019. a kaheksal korral). Elektroonilises riigihangete registris korraldatud hangetest oli e-menetlusi 25 (2019. a 38).

Järgnevate aastate fookuses on hangete korraldamise tõhustamine ja hanke vastutavate isikute koolitamine.

Müügiotsesside riskide juhtimine

COVID-19 kriisis said kannatada meie olulisimad partnerid, st nii lennufirmad, õhusõidukite hooldusfirmad kui ka Tallinna lennujaama reisiterminalis tegutsevad ettevõtted. Koostöös partneritega leidsime rahuldavad kokkulepped debitoorse võlgnevuse haldamiseks. Kuna majanduskeskkonnast tulenevad riskid olid suured, muutsime võlgnevuste haldamise protsesse, tegeledes võlgnevustega proaktiivselt ja järjepidevalt.



Kontserni 2020. aasta majandustulemused

Tiiprasemel majandamine on meile väga oluline, sest ainult nii suudame rakendada lähiaja investeringute plaani. Pandeemiast tulenenud tegevusmahu märkimisväärne vähenemine ning olukord, kus kriisi kestus ei olnud teada, oli ettevõtte taktika maksimaalselt vähendada kriisi negatiivset mõju ettevõtte jätkusuutlikkusele.

Kontserni tähtsaimad müügi- ja finantsnäitajad

Tuhandetes eurodes	2020	2019	Muutus %
Äritulud kokku	36 266	60 386	-40
Müügitulu	20 555	47 120	-56
sh lennundustulu	6 575	17 497	-62
sh mittelennundustulu	13 980	29 623	-53
Muud äritulud	15 711	13 266	18
sh varade sihtfinantseerimine	3 744	3 763	-1
sh lennundusjulgestuse ja päästekulude sihtfinantseerimine	7 420	6 995	6
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	2 200	2 200	0
sh muud äritulud	2 347	308	661
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	5 824	17 927	-68
Puhaskasum	-1 997	9 718	-121
Rahavood põhitegevusest	4 164	17 262	-76
Investeringud	17 410	10 189	71

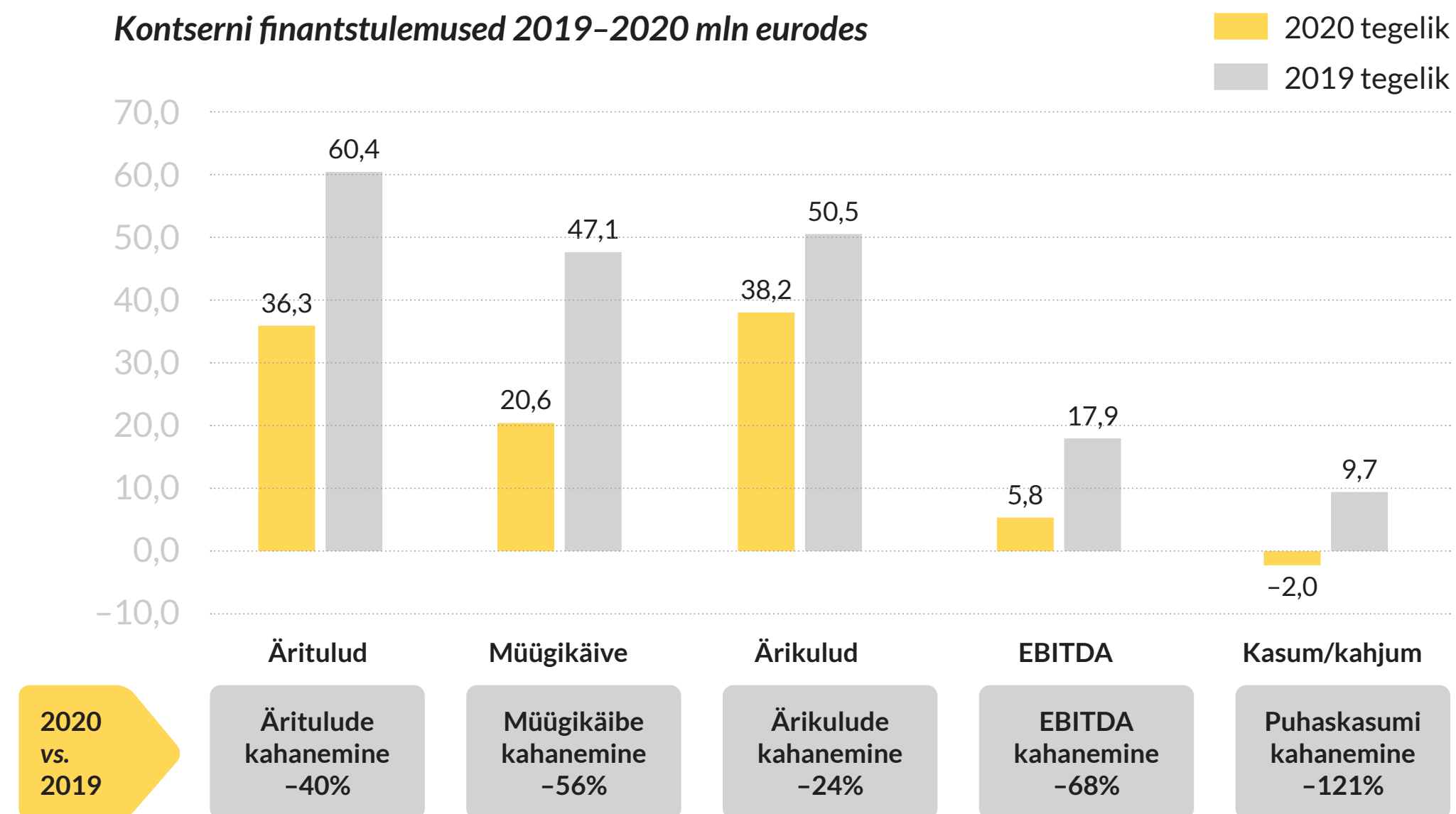
Tuhandetes eurodes	2020	2019	Muutus %
Bilansimaht	230 524	226 149	2
Varad aasta lõpus sihtfinantseerimise kohustusega*	154 624	149 010	4
Omakapital aasta lõpus	93 982	95 457	-2
Võlakohustused aasta lõpus	52 333	45 619	15
Omakapital/varad aasta lõpus*	61%	64%	
Võlakohustused/ärikasum enne kulumit	8,99	2,54	
Ärikulud kokku	38 178	50 467	-24
sh kaubad, materjalid, teenused	10 030	15 734	-36
sh mitmesugused tegevuskulud	1 355	1 902	-29
sh tööjõukulud	15 705	20 949	-25
sh muud ärikulud	-392	111	452
sh põhivara kulum	11 480	11 771	-2

* Ei sisalda põhivara sihtfinantseeringut.

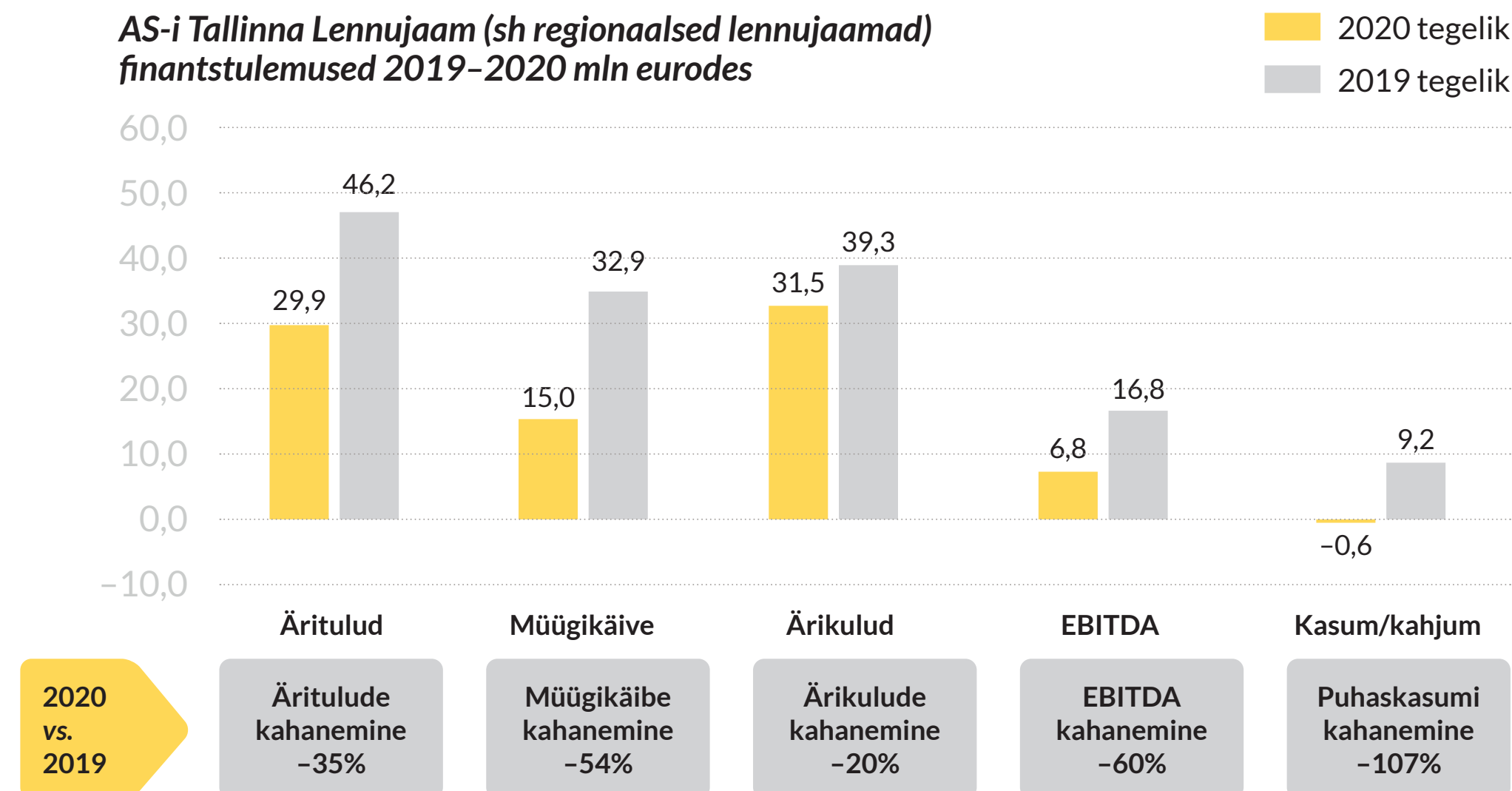
Kokkuvõte majandustulemustest

Ettevõtte tegevust ja majandustulemusi mõjutasid 2020. aastal väga tugevalt koroonaviirusega seotud piirangud. Reisijate ja lennuoperatsioonide vähenemine peegeldus otseselt müügi- ja tulu kahanemises, mistõttu oli kontserni põhifookus kulude juhtimisel ja kokkuhoiul. Hoolimata ülimalt keerulisest aastast oli ettevõtte EBITDA positiivne (5,8 mln eurot) ja äritegevuse raha-voog 4,2 mln eurot.

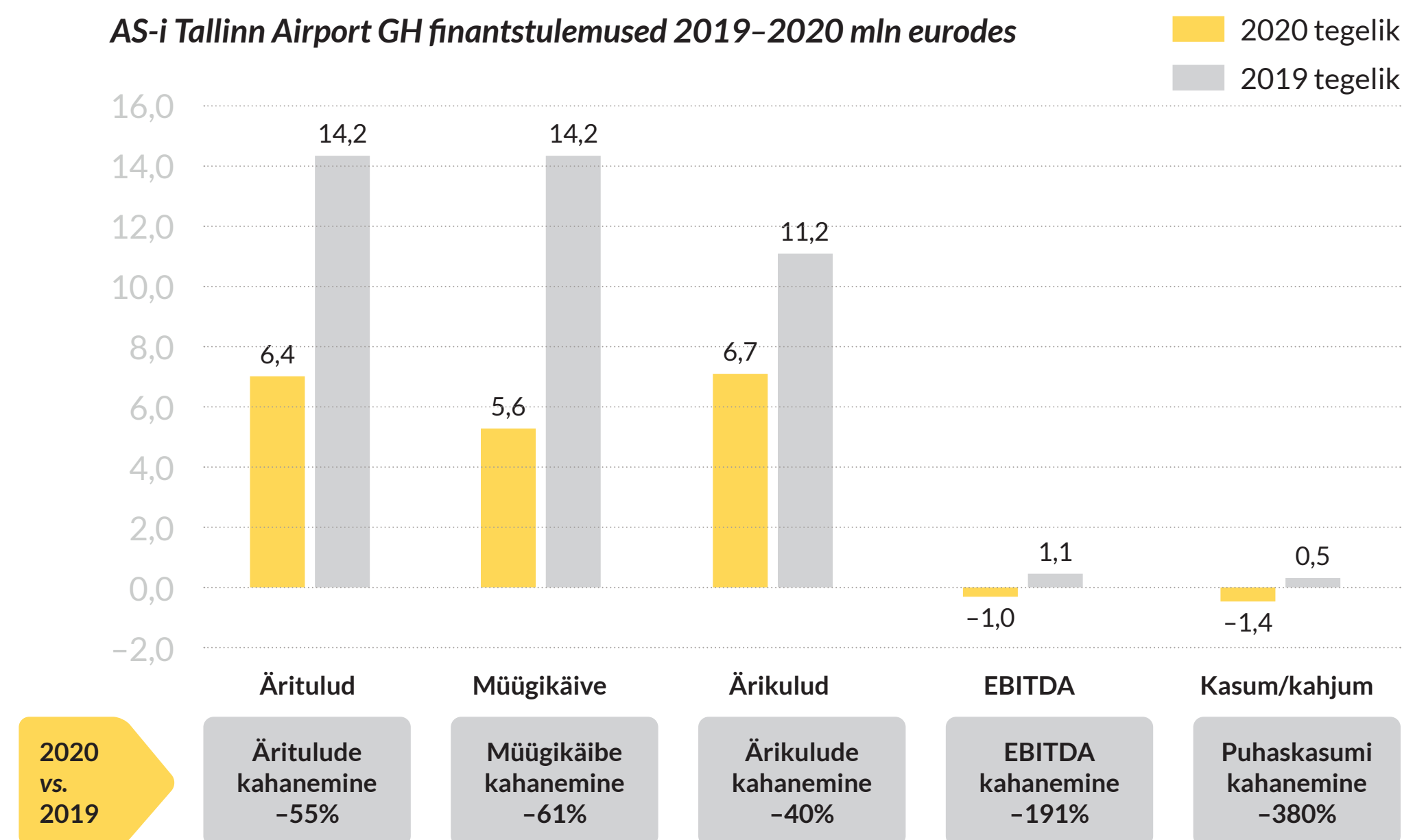
Kontserni finantstulemused 2019–2020 mln eurodes



AS-i Tallinna Lennujaam (sh regionaalsed lennujaamad) finantstulemused 2019–2020 mln eurodes



AS-i Tallinn Airport GH finantstulemused 2019–2020 mln eurodes

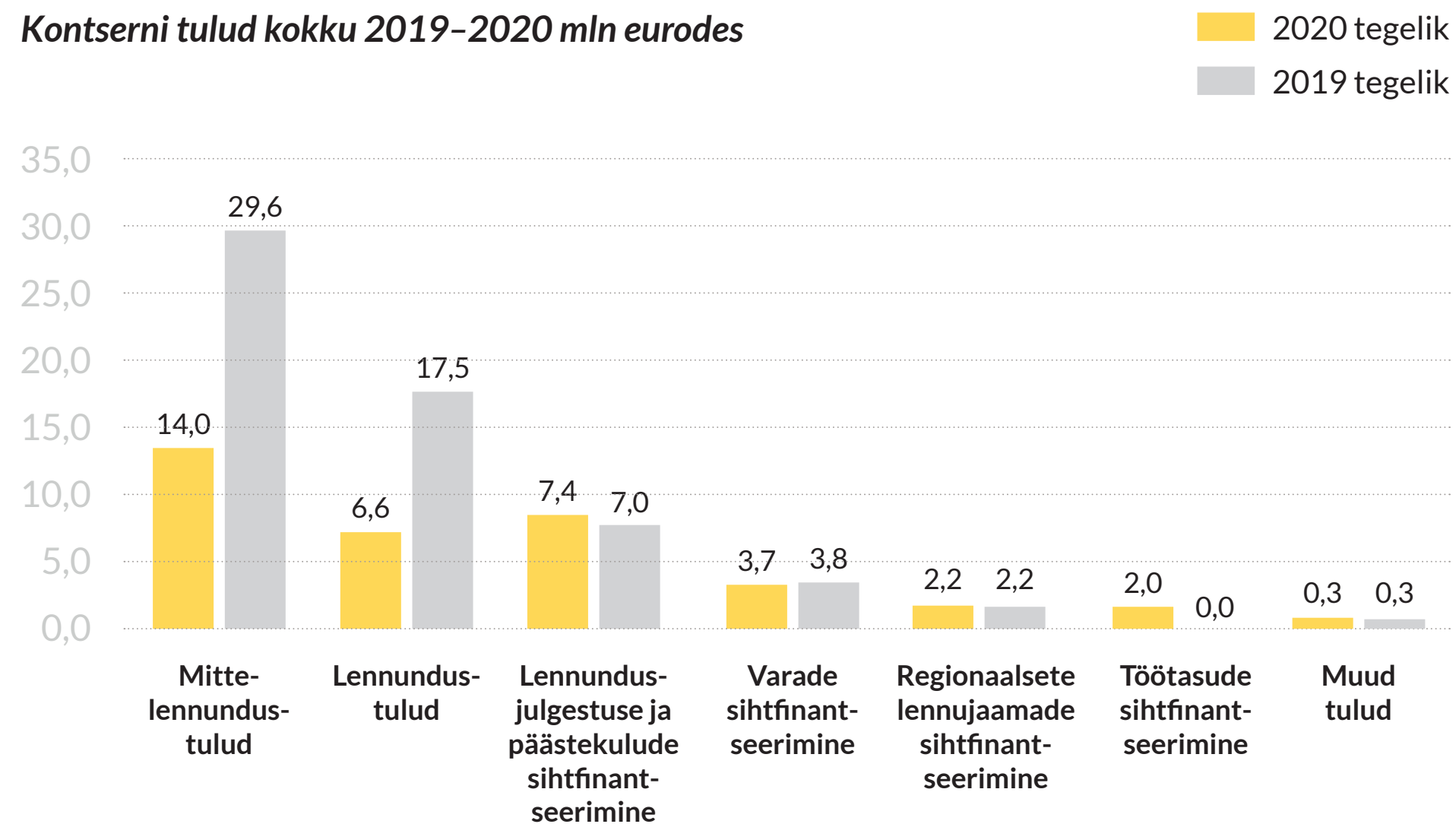


Kontserni äritulud kahanesid 2020. aastal võrreldes eelmise aastaga 24,1 mln eurot (40%). Tuludest moodustas 57% müügikäive ja 43% muud äritulud (2019. a vastavalt 78% ja 22%).

2020. aasta kontserni müügitulu oli 20,6 mln eurot, mis on eelmisest aasta näitajast 56% võrra vähem (2019. a 47,1 mln eurot). Käibest moodustasid 32% lennundustulud ja 68% mittelelennundustulud (2019. a vastavalt 37% ja 63%).

Kontserni lennundustulud olid 2020. aastal 6,6 mln eurot (2019. a 17,5 mln eurot), mis on 10,9 mln euro (62%) võrra vähem kui aasta varem. Tallinna lennujaama reisijate arv oli 74% võrra väiksem ja lennuoperatsioonide arv 52% võrra väiksem, kui 2019. aastal. Keskmise lennundustulu lahkuva reisija kohta oli 42% võrra suurem kui 2019. aastal (2020. a 14,67 eurot, 2019. a 10,34 eurot). Selle põhjustasid lendude vähene täituvus ja õhusõidukite parkimistulude kasv (24% 2020. a vs. 3% 2019. a).

Kontserni tulud kokku 2019–2020 mln eurodes



Regionaalsete lennujaamade reisijate arv oli 2020. aastal 50% võrra väiksem kui 2019. aastal (2020. a 33 686 ja 2019. a 67 077). Lennundustulud regionaalsetes lennujaamades kahanesid võrreldes 2019. aastaga 0,1 mln euro võrra, st 31% (2020. a 0,2 mln eurot ja 2019. a 0,3 mln eurot).

Kontserni mittelelennundustulud olid 2020. aastal 14 mln eurot (2019. a 29,6 mln eurot), mis on 53% võrra eelmisest aastast vähem. AS-i Tallinn Airport GH konsolideerimata mittelelennundustulud kahanesid 61% võrra (2020. a 5,6 mln eurot ja 2019. a 14,3 mln eurot) ning AS-i Tallinna Lennujaam konsolideerimata mittelelennundustulud kahanesid 46% võrra.

Mittelelennundustuludest vähenesid parkimistulud 68%, kaubanduse kontsessiooni tulud 67% ning VIP- ja äriklientide teenindamise tulud 68%. Tulude kahanemine oli seotud reisijate arvu vähenemisega.

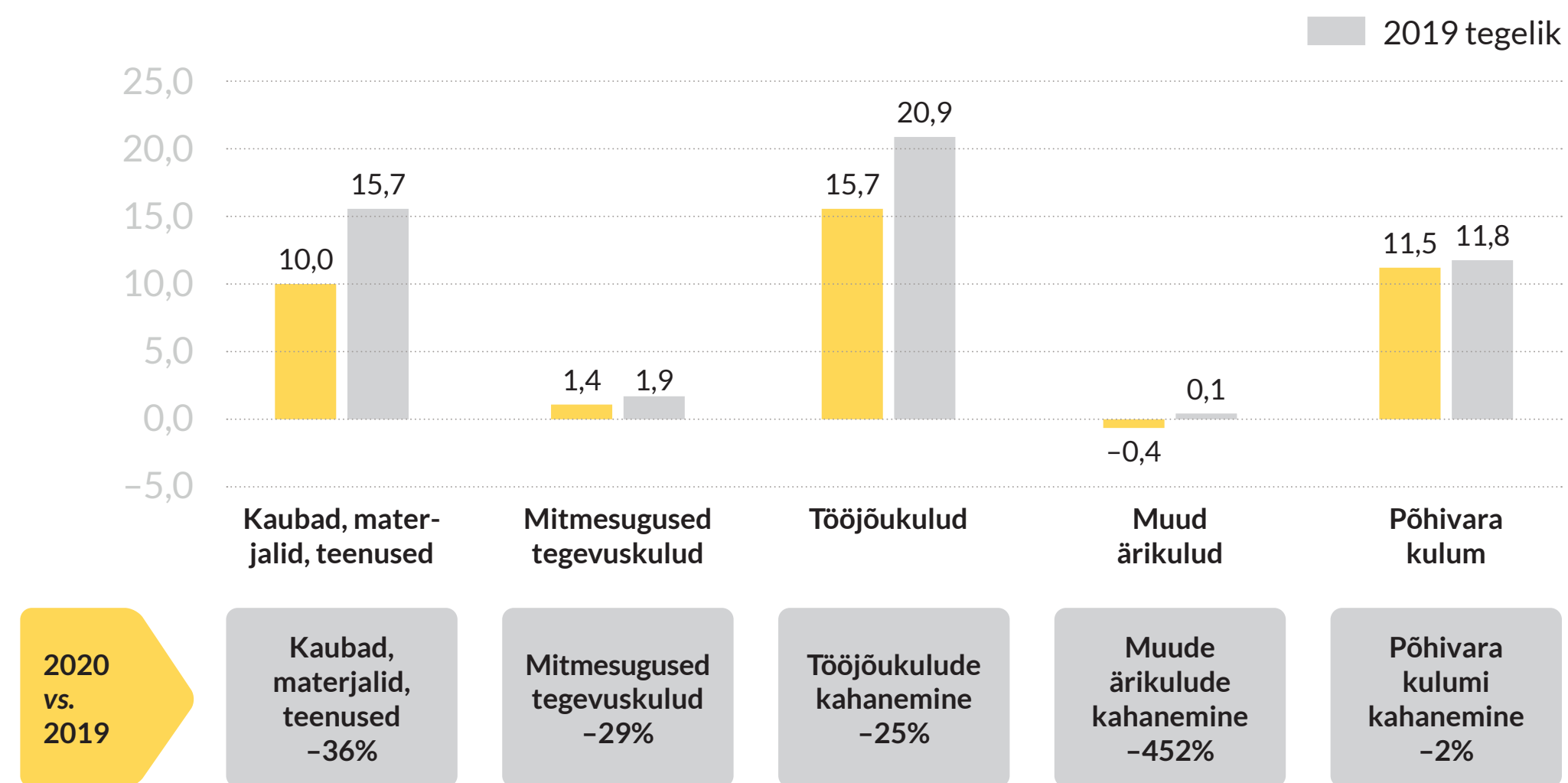
Muud äritulud olid 2020. aastal 15,7 mln eurot (2019. a 13,3 mln eurot), mis on 18% võrra möödunud aastast suuremad. Riigi sihtfinantseering lennundusjulgestuse ja päästekulude katmiseks kasvas 0,4 mln euro võrra (2020. a 7,4 mln eurot ja 2019. a 7,0 mln eurot).

Riigi sihtfinantseering regionaalsete lennujaamade tegevuskuludeks jäi samale tasemele kui 2019. aastal ning selle suurus oli 2,2 mln eurot. Varade sihtfinantseerimise tulud olid 2020. aastal 0,1 mln euro võrra väiksemad (2020. a 3,7 mln eurot ja 2019. a 3,8 mln eurot). Muudes ärituludes sisaldub 2 mln eurot Eesti Töötukassa sihtotstarbelist toetust tööjookulude katmiseks.

Kulu

Kontserni kulud kokku olid 38,2 mln eurot (2019. a 50,5 mln eurot), mis tähendab 12,3 mln euro suurust kahanemist (-24%). Tööjookulud vähenesid 5,2 mln euro võrra, ehk 25% (2020. a 15,7 mln eurot ja 2019. a 20,9 mln eurot). Ajavahemikuks aprill kuni juuni vähendati kontserni kõigi töötajate töökoormust ja -tasu 30% võrra. Samadel kuudel kattis Eesti Töötukassa osaliselt töötajate tööjookulud, kokku 2 mln euro ulatuses. Seoses tegevusmahu väga suure kahanemisega koondati 25% töökohtadest.

Kontserni kulud peamiste kulugruppide lõikes 2019–2020 mln eurodes



Põhivara kulum oli 2020. aastal 11,5 mln eurot (2019. a 11,8 mln eurot), vähenedes aastaga 0,3 mln eurot (-2%). Seoses tegevusmahtude olulise vähenemisega pikendati osaliselt põhivarade eluigasid, mis põhjustas põhivara kulumi vähenemise võrreldes eelneva aastaga. Kokkuhoiumeetmete rakendamise tulemusena kahanesid kulugrupi „Kaubad, materjalid ja teenused“ kulud võrreldes 2019. aastaga 5,7 mln euro võrra (2020. a 10,0 mln eurot ja 2019. a 15,7 mln eurot).

Tulem

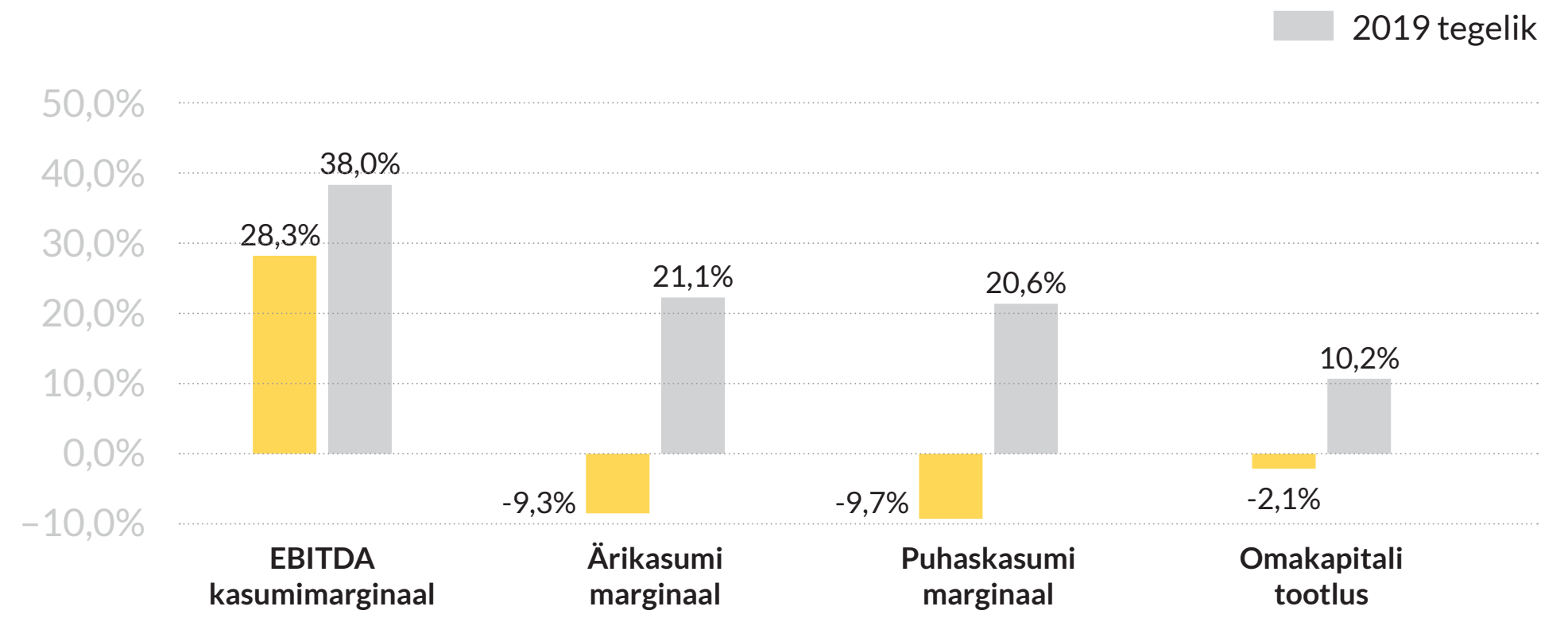
Ärikasum enne põhivara kulumit ja finantstulemit (EBITDA) oli 5,8 mln eurot, mis on 12,1 mln euro võrra (-68%) eelmisest aastast vähem. Ärikahjum oli 2020. aastal -1,9 mln eurot (2019. a 9,9 mln eurot), kahanedes seega 11,8 mln euro võrra (-119%). Selle põhjus oli asjaolu, et äri-

tulud kahanesid võrreldes ärikuludega 11,8 mln euro võrra rohkem. Ettevõtte ärikuludes on püsikuludel suur osakaal. Äritulud vähenesid 24,1 mln euro ja ärikulud 12,3 mln euro võrra.

Finantstulud ja -kulud kokku olid 2020. aastal 0,1 mln eurot (2019. a 0,2 mln eurot).

Kontserni kahjum oli 2020. aastal 2,0 mln eurot, mis on 2019. aasta kasumist 11,7 mln euro võrra väiksem (-121%).

Kontserni finantsnäitajad 2019–2020

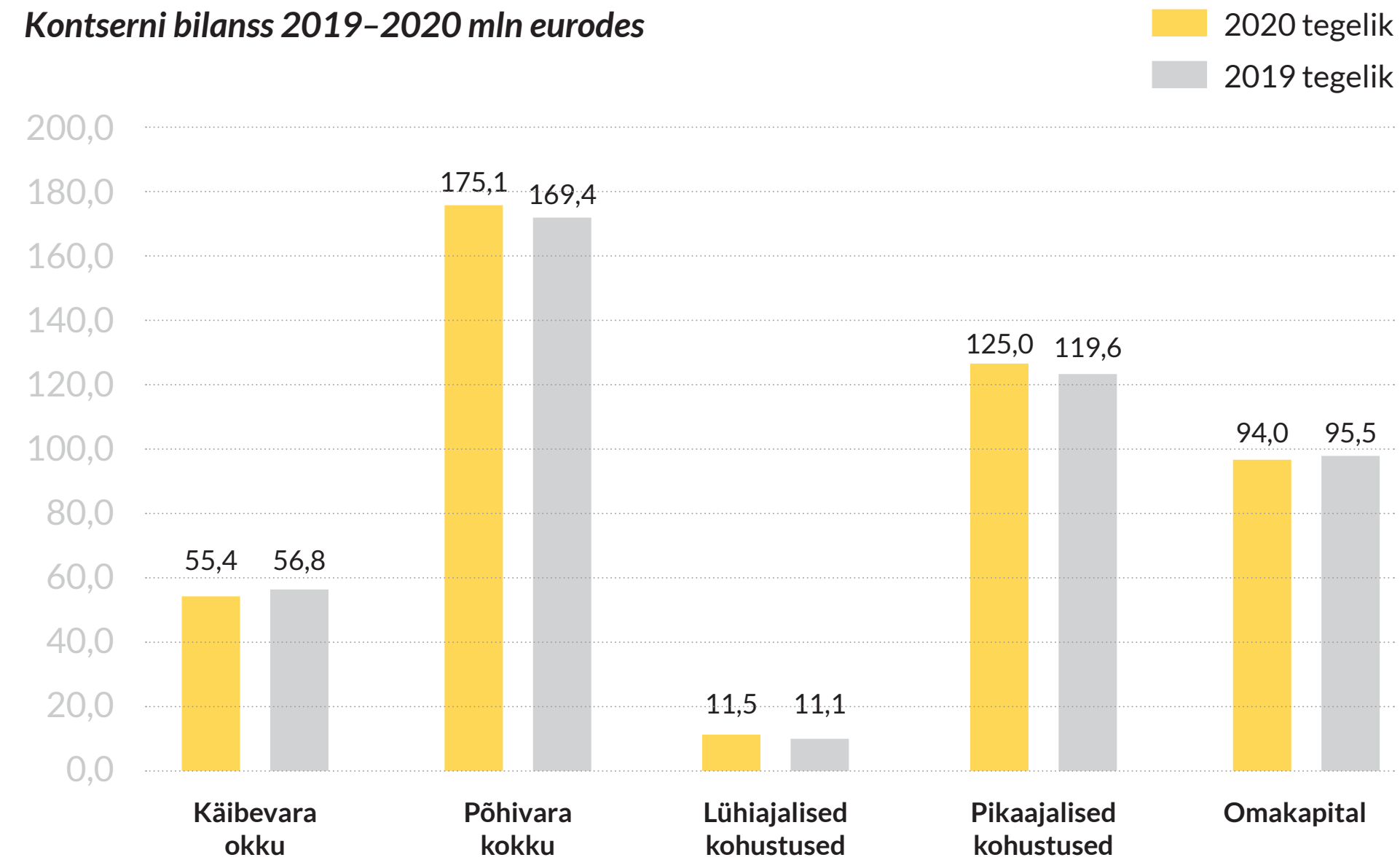


Bilanss

Bilansimaht kokku oli 2020. aasta lõpuks 230,5 mln eurot (2019. a 226,1 mln eurot), kasvades seega 4,4 mln euro võrra (2%). Varadest on põhivara kasvanud 5,7 mln euro võrra ning raha ja ekvivalendid on vähenenud 1,4 mln euro võrra. Passivas on kohustused suurenenud 5,9 mln euro võrra (5%) ja omakapital on kahanenud 1,5 mln euro võrra (-2%).

Omakapital kahanes 2020. aasta puhaskahjumi võrra. Riik suurendas AS-i Tallinna Lennujaam aktsiakapitali 0,5 mln euro võrra, andes ettevõtte aktsiakapitali *de jure* üle Tartu lennujaama maad. Omakapitali ja kohustuste osakaal passivas on muutunud nii, et kohustuste osakaal on suurenenud 59%-ni (2019. a 58%) ja omakapitali osa on vähenenud 41%-ni (2019. a 42%).

Kontserni bilanss 2019–2020 mln eurodes



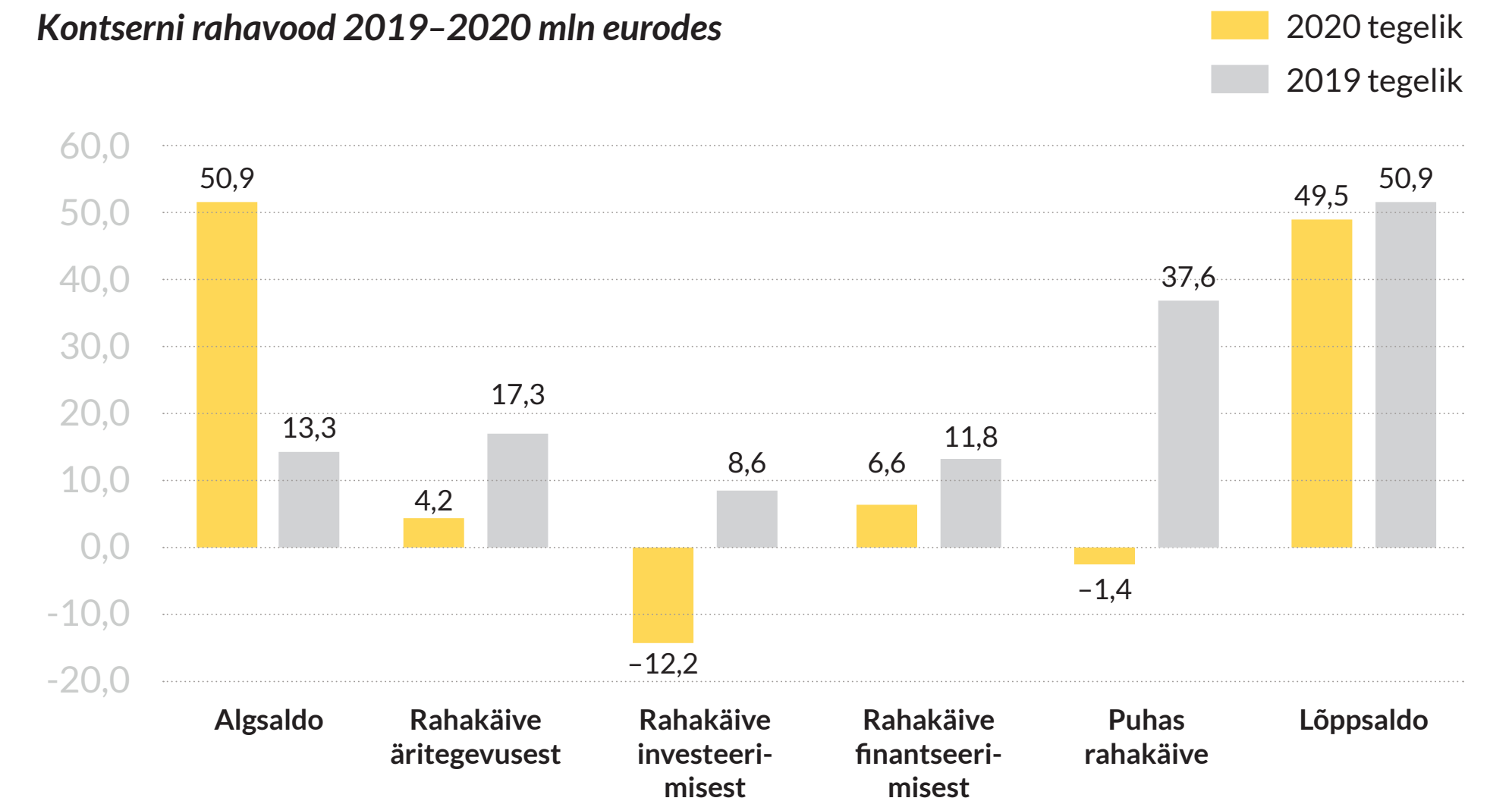
Rahavood

Kontserni rahajääk oli 2020. aasta alguse seisuga 50,9 mln eurot. Tallinna lennujaama rahajääk sisaldas Pärnu lennujaama investeringute raha summas 20 mln eurot. Riigi nõudel tagastas ettevõtte 2020. aasta lõpul 1,5 mln eurot Pärnu investeringute raha riigile ja seetõttu on Pärnu lennujaama rekonstrueerimise projekti eelarve 18,5 mln eurot. Ehitust alustasime 2020. aasta suvel ja see kestab 2021. aasta sügiseni. Lisaks oli meil piisav rahajääk, et katta Tallinna lennujaama lennuliiklusala rekonstrueerimise II etapi kulud (2020. ja 2021. aasta investering kokku on 22,3 mln eurot).

Rahavoog äritegevusest oli 2020. aastal 4,2 mln eurot, rahavoog investeerimisest –12,2 mln eurot ja rahavoog finantseerimisest 6,6 mln eurot. Kontserni rahajääk oli 2020. aasta lõpu seisuga oli 49,5 mln eurot, seega vähenes rahajääk 1,4 mln euro võrra.

Kontsern tasus 2020. aastal laene 3,3 mln euro ulatuses. 2020. aastal võttis Tallinna Lennujaam Euroopa Investeerimispangalt (EIB) välja viimase osa 2016. aasta laenulepingu raames kokkulepitud laenust summas 10,0 mln eurot. Sama aasta lõpu seisuga oli laenujääk 52,3 mln eurot, sealhulgas Pohjola laen 1,7 mln eurot, Põhjamaade Investeerimispanga (NIB) laen 20,6 mln eurot ja EIB laen 30 mln eurot.

Kontserni rahavood 2019–2020 mln eurodes



Investeeringud

Kontsern vähendas 2020. aastaks planeeritud esialgset investeeringute mahtu. Jätkati strateegiliste investeeringute tegemist.

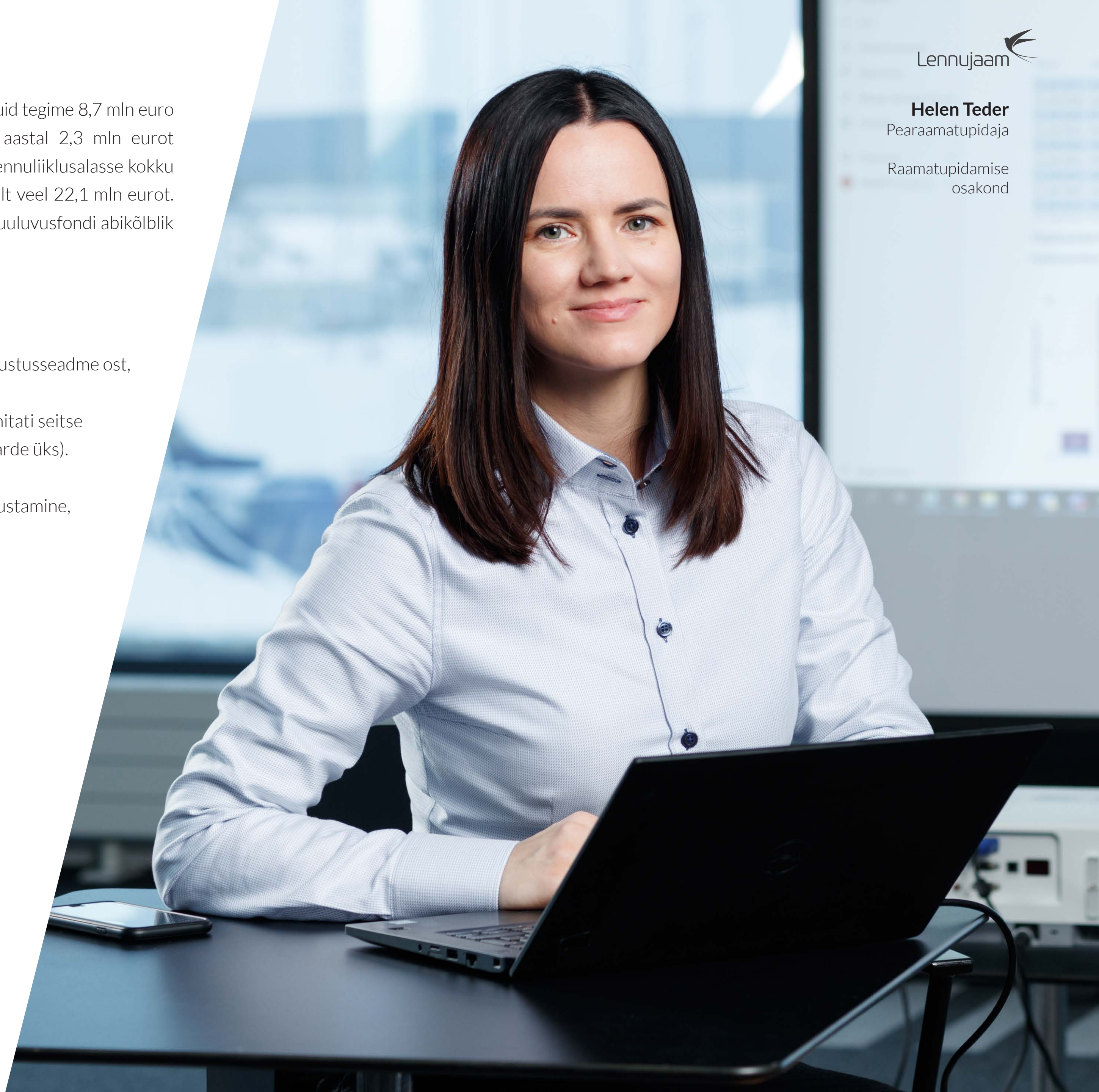
Kontsern investeeris 2020. aastal 17,4 mln eurot, sellest Tallinna lennujaam 12,6 mln eurot, regionaalsed lennujaamad 4,5 mln eurot ja AS Tallinn Airport GH 0,3 mln eurot.

2016. aastal alanud Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti investeerisime aastatel 2016–2019 kokku 39,3 mln eurot. Projekt jätkus 2020. aastal lennuliiklusala II etapi ehitustöödega ja tehnika hangetega. Projekti oluline osa oli hooldeteenistuse reagentilao ja laohoone

ehitus. Hooned võetakse kasutusse 2021. aasta jaanuaris. Investeeringuid tegime 8,7 mln euro ulatuses. Ühtekuuluvusfondi sihtfinantseering projektile oli 2020. aastal 2,3 mln eurot (2016–2019. a 20,8 mln eurot). Aastail 2016–2020 oli investeering lennuliiklusalasse kokku 48,0 mln eurot ja aastail 2021–2024 investeerime sellesse täiendavalt veel 22,1 mln eurot. Kokku on projekti maksumus 74,6 mln eurot, millest 70 mln on Ühtekuuluvusfondi abikõlblik investeering (Ühtekuuluvusfond katab sellest 50%).

Suurimad investeeringud 2020. aastal:

- Pärnu lennujaama rekonstrueerimine, investeering 4,2 mln eurot;
- Tallinna lennujaama reisiterminali registreeritud pagasi kahe läbivalgustusseadme ost, investeering 1,9 mln eurot;
- päikeseparkide (50 kW) ehitus kõikidesse lennujaamadesse, kokku ehitati seitse päikeseparki (Tallinna ja Pärnusse kaks, Tartusse, Kärdlasse ja Kuressaarde üks). Investeering 0,2 mln eurot;
- Tallinna lennujaama reisiterminali valvekeskuse ruumide ehitus ja sisustamine, investeering 0,2 mln eurot.



Ettevõtte tegevus

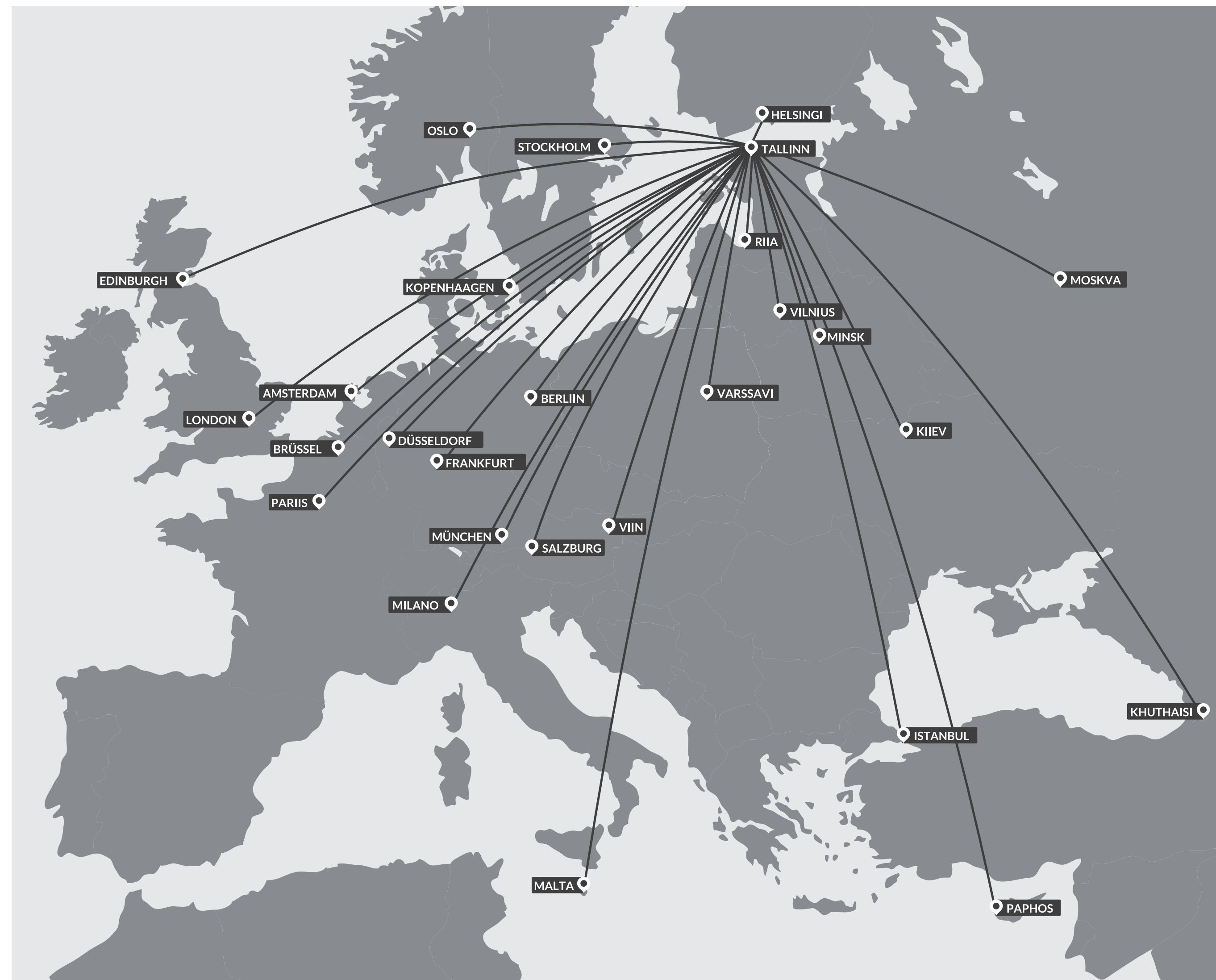
Lennuliiklus

Maailma Terviseorganisatsioon (World Health Organization, WHO) kuulutas 2019. aasta lõpus levima hakanud COVID-19 viiruse 11. märtsil 2020 üleilmseks pandeemiaks. Jõupingutused viiruse leviku tõkestamiseks on kogu maailmas kaasa toonud suuremahulise transpordikriisi koos reisipiirangute kehtestamise ja lendude peatamisega.

Kuigi enamik riike on 2020. aasta lõpuks loobunud ühiskonna kõikehõlmavast sulgemisest ja püüab nakkuse levikut ohjata vähem häirivate piirangutega, kehtivad valdavas osas riikidest endiselt rahvusvahelist reisimist osaliselt või täielikult piiravad eeskirjad, sh reisijatele riiki saabumisel 14-päevane eneseisolatsiooninõue.

Seoses sellega prognoosib Rahvusvaheline Lennujaa-
made Nõukogu (Airports Council International, ACI) 2020. aasta lõpuks võrreldes 2019. aasta tasemega lennureisijate arvu üleilmset vähenemist u 64%, sh Euroopas üle 70%¹. Languse põhi jäi teise kvartalisse (-89%) ning oli aprillis -94% võrreldes 2019. aasta sama perioodiga.

Koroonaviiruse tõttu kujunenud ennenägematu kriis on reisjaliikluse ja sellega seotud tulude kaotuse tõttu viinud lennundussektori kogu maailmas sisuliselt ellujäämisrežiimile.



Tallinna lennujaam

Kui 2020. aasta jaanuaris ja veebruaris kasvas Tallinna lennujaama reisijate arv keskmiselt 6% ja otselende tehti 26 rahvusvahelisel liinil, siis märtsi teises pooles peatus kehtestatud piirangute tõttu nii Eestis kui ka paljudes sihtriikides lennuliiklus peaaegu täielikult.

Kogu teise kvartali säilisid katkestuseta ainult Lufthansa lennud Frankfurti. Tallinna lennujaama reisijate arv kahanes selles kvartalis võrreldes 2019. aasta sama perioodiga keskmiselt 95%, mis vastab üleilmse muutuse tasemele.

Aprillikuus peaaegu seiskunud lennuliiklus hakkas järgnevatel kuudel tasapisi taastuma, jõudes augustis ligikaudu 84 400 reisijani ehk 26% juurde 2019. aasta tasemest. Hoolimata igal nädalal muudetud lennupiirangutest (lennud olid keelatud riikidesse, mille uute nakatumiste arv 100 000 elaniku kohta oli viimasel 14 päeval üle 25) tehti augustis Tallinnast lende 20 sihtkohta. Seda soodustas esimese viiruspuhangu taandumine Euroopas, mis võimaldas eneseisolatsiooni tingimusi arvestades mõõdukalt ja vastutustundlikku reisimist.

Kuna septembris hakkas viirus Euroopas uuesti intensiivsemalt levima, peatati lennud Tallinnast mitmel liinil ja reisijate arv pöördus taas langusse. 1. oktoobril leevendas Vabariigi Valitsus lennupiiranguid ning lubas taas alustada lende Euroopa Liidu neisse riikidesse, mille nakatumisnäit oli alla kahekordse Euroopa Liidu keskmise (üksikute lubatud eranditega). Sellega sooviti vältida enamiku otselendude sulgemist ja sellest tulenevat mõju riigi majandusele ajal, mil kõrge nakatumismääruga riikide arv Euroopas jälle kasvas.

Rahvusvahelisele reisimisele kehtivate eneseisolatsiooninõuete tõttu püsis aga nõudlus napp, mis sundis lennufirmasid piirama lennuseduste arvu ning sulgema vähese täituvusega ühendusi, näiteks Edinburghi, Vilniuse ja Viini liini. Otseliinid Euroopa Liidu välistesse sihtkohtadesse jäid riiklike piirangute tõttu suletuks 2020. aasta lõpuni. Need piirangud kaotavad kehtivuse 1. jaanuaril 2021, mis võimaldab lennufirmadel nõudluse taastumise järel taas lende alustada.

Kokku läbis Tallinna lennujaama 2020. aastal 863 589 reisijat, mis on ainult 27% eelmise aasta tasemest. Kuna reisilennud moodustavad üksnes osa meie lennuoperatsioonidest, on lendude arv muutunud vähem kui reisijate arv. Kokku tehti 22 962 lennuoperatsiooni, mis on 48% eelmise aasta tasemest.

Lennukauba maht püsis 2020. aastal 2019. aasta tasemel. Et aga universaalse postiteenuse kaudu saadetavat posti veetakse ainult regulaarlendudel, jäi nende piiratud mahu tõttu kauba vedude üldmaht kokkuvõttes eelmise aasta tasemele 16% alla.

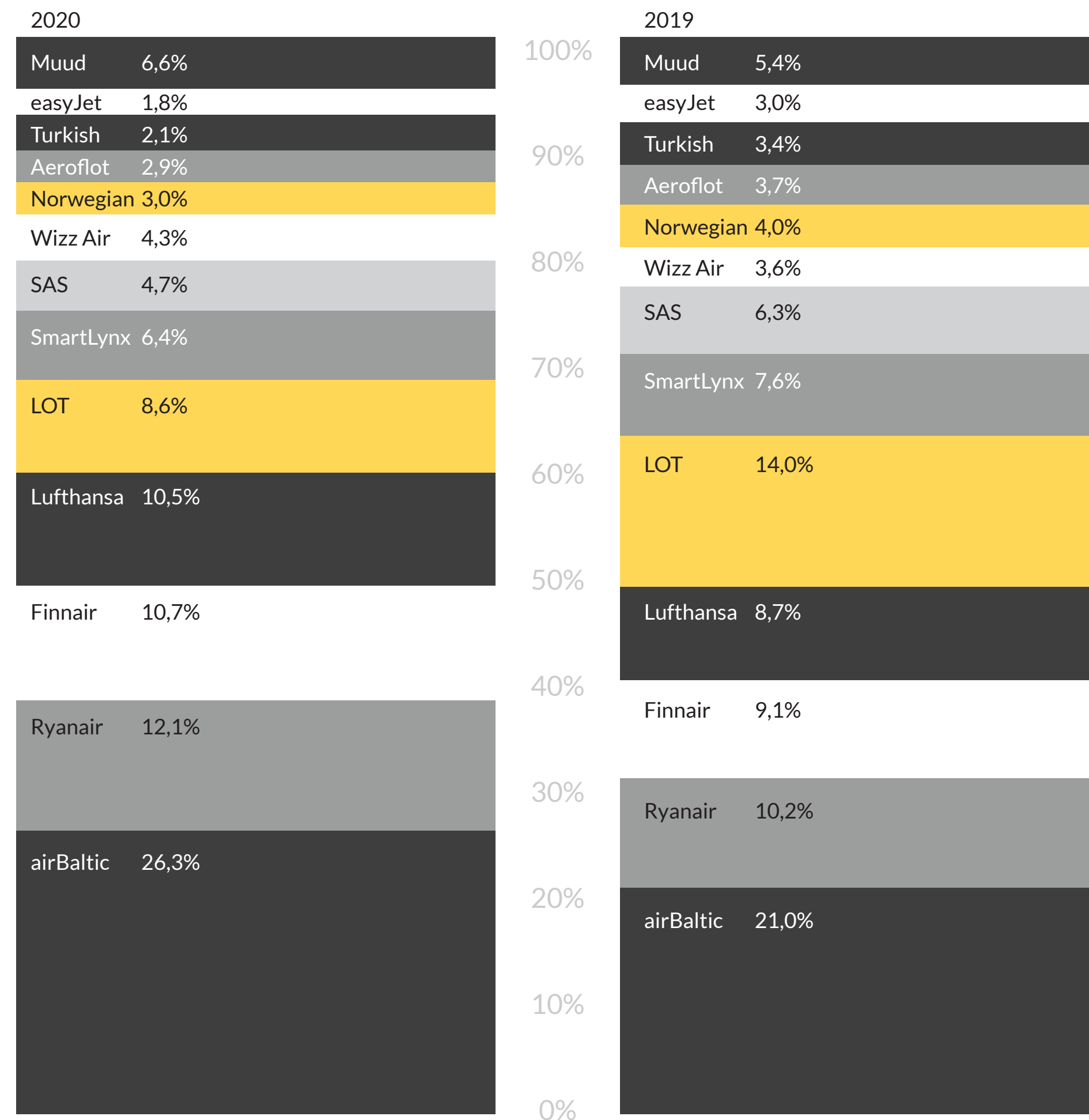
Lennuoperatsioonide ja reisijate arv ning kauba ja posti maht tonnides Tallinna lennujaamas 2016–2020

Lennuoperatsioonid	2020	2019	2018	2017	2016
sh reisilendudel	14 461	38 808	39 892	36 856	32 230
sh kaubalendudel	1 552	1 538	1 597	1 662	1 810
sh mitteäriistel lendudel	6 949	7 521	7 079	6 807	6 898
Kokku	22 962	47 867	48 568	45 325	40 938
Reisijad					
sh siselendudel	24 841	31 768	28 709	25 255	18 079
sh välislendudel	838 748	3 236 142	2 978 935*	2 623 106*	2 203 536
sh ümberistujaid	6 600	13 334	50 392	43 945	25 678
Kokku	863 589	3 267 910	3 007 644*	2 648 361*	2 221 615
Kaup ja post tonnides					
sh post	1 319	2 932	2 535	2 096	1 886
sh lennukaup	7 871	7 984	8 984	9 249	12 054
Kokku	9 190	10 916	11 518	11 345	13 940

* Reisijate arvu on muudetud varasema eksituse tõttu andmete esitamisel.

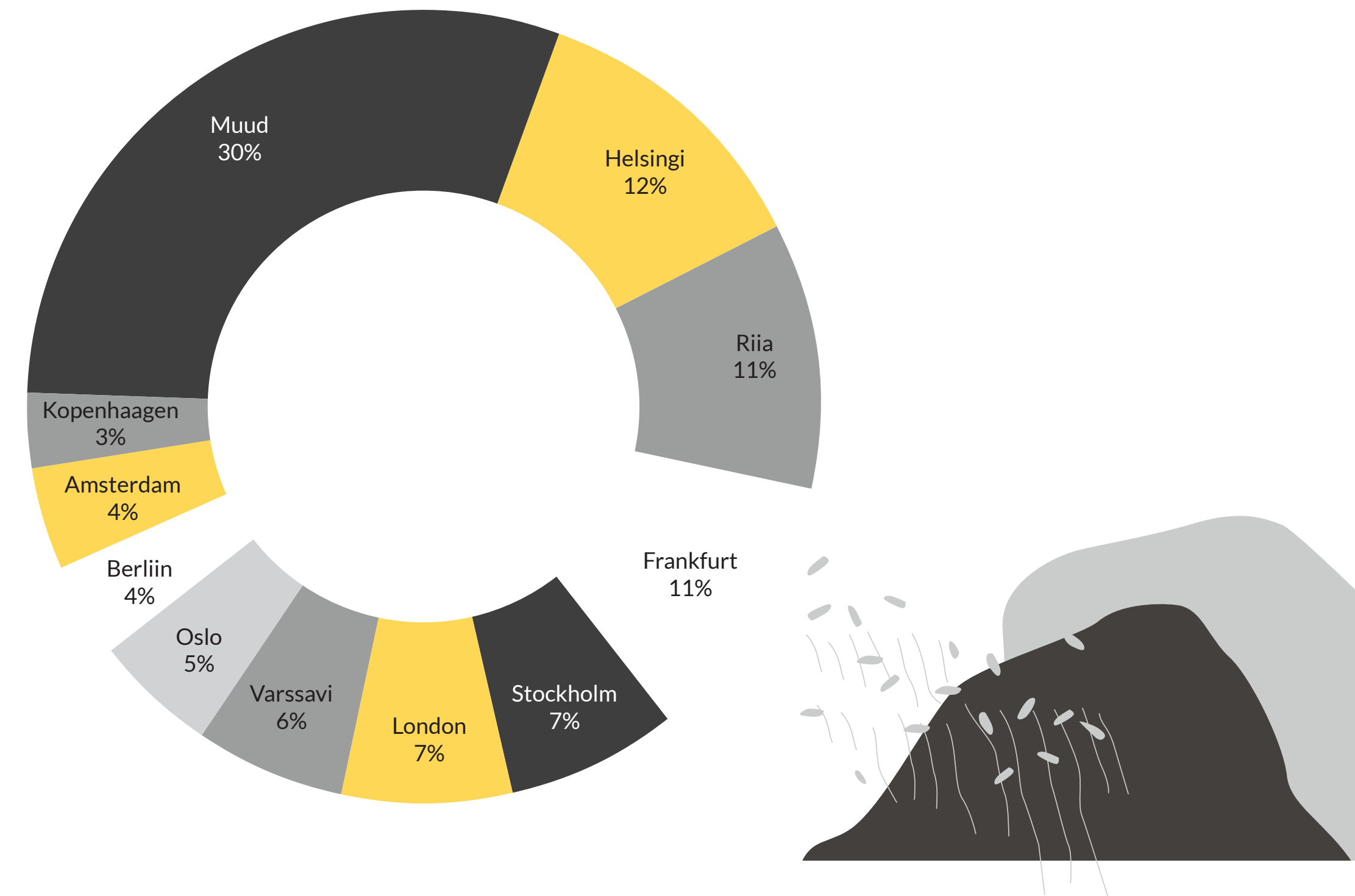
2020. aasta lõpu seisuga tegi Tallinna lennujaamast rahvusvahelisi regulaarlende kaheksa lennufirmat. Lisaks lendavad kodumaistel liinidel Transaviabaltika ja uuena NyxAir (alustas Kuressaare lende 21. detsembril). Aasta jooksul vedas kõige rohkem reisijaid airBaltic, odavlennufirmade osakaal oli kokku 20%.

Lennufirmade turuosad Tallinna lennujaamas 2019–2020



2020. aasta detsembri lõpu seisuga sai Tallinna lennujaamast lennata 15 sihtkohta. Kõige rohkem reisijaid – kolmandik kõigist reisijatest – on kasutanud võimalust lennata Helsingi, Riia ja Frankfurdi sõlmjaama.

Sihtkohtade turuosad Tallinna lennujaamas 2020



Kuigi kõik 2020. aasta alguses Tallinna lennujaamas regulaarliine teenindanud lennufirmad on avaldanud huvi jätkata lende ka 2021. aastal, on lennuliikluse taastumise eeldus liikumispiirangute leevendamine, mis sõltub eelkõige epidemioloogilisest olukorrast. Et kriis on väldanud pikalt, oleneb lennuliikluse tulevik laiemalt riikide, sh ettevõtete ja üksikisikute majanduslikust olukorrast peale kriisi lõppu.

Regionaalsed lennujaamad

Regionaalsed lennujaamad teenindasid 2020. aastal kokku 33 686 reisijat, mis on 50% vähem kui 2019. aastal. Lennuoperatsioone tehti kokku 8587 ehk 22% vähem. Kõige rohkem puudutas koroonaviirus lennuliiklust Tartu lennujaamas, kuna see oli ainus regionaalne lennujaam, kust tehti rahvusvahelisi regulaarlende. Reisijate arv vähenes seal seoses Finnairi lendude peatamisega märtsi keskpaigas.

Lennuoperatsioonide arv regionaalsetes lennujaamades sõltub paljuski regionaalpoliitikast. Võrreldes teiste lennujaamadega kasvatavad Tartu lennujaama operatsioonide arvu märgatavalt Eesti Lennuakadeemia õppelennud.

Reisijate ja lennuoperatsioonide arv regionaalsetes lennujaamades 2016–2020

Reisijad	2020	2019	2018	2017	2016
Kuressaare	16 858	24 614	23 166	19 231	13 289
Kärdla	9 383	11 684	9 943	9 170	7 547
Tartu	5 869	28 322	26 092	30 292	29 594
Ruhnu	1 215	1 446	1 345	1 329	1 415
Pärnu	361	1 009	920	856	1 196
Kihnu	0	2	41	0	319
Lennuoperatsioonid					
Tartu	4 206	5 520	4 788	5 074	4 727
Kuressaare	2 191	2 696	2 813	2 222	1 883
Kärdla	1 457	1 582	1 354	1 528	1 233
Ruhnu	500	524	470	487	518
Pärnu	201	590	626	1 066	1 017
Kihnu	32	32	48	74	198





Reisija- kogemus

Meile on tähtis, et reisijakogemus oleks meeldiv ning me lähtume oma valikutes reisija ootustest, väärtustades Eesti omapära ja Euroopa ühtsust. Meie suurim soov on, et reisijad tunneksid end meie lennujaamas hästi, et nende teekond oleks võimalikult meeldiv ja õhkkond kodune.

Reisijale parema kogemuse pakkumiseks viisime 2020. aasta alguses ellu reisijateenuse disaini projekti koostöös rahvusvahelise teenusedisaini ja brändinguettevõttega Brand Manual. Selle eesmärk oli selgitada välja meie tüüpilised reisijad, nende teekonnad kodust lennukini, nende võlud ja valud Tallinna lennujaamas. Saadud info põhjal soovisime vormida lennujaama teenused paremaks.

Kuna 2020. aastat mõjutas suures osas koroonaviirus, pöörasime ka reisiterminalis suurt tähelepanu reisijate ja töötajate hoiatamisele ja kaitsmisele. Selleks paigaldasime töötajate ja reisijate vahele füüsilisi barjääre, puhastasime ja desinfitseerisime pindu märksa tihedamini, kasutades ka innovaatilisi viirusetõrjevahendeid ja -tehnooloogiaid ning paigaldasime reisijatele desinfitseerimisjaamu. Lisaks avasime koostöös Confido Meditsiinikeskusega lennureisilt saabujatele koroonaviiruse testimise punkti.

Keskendusime ka üldise heakorrateenuse kvaliteedi juhtimise süsteemi juurutamisele. Aasta lõpus võtsime koristushanke lepingu hindamiseks kasutusele standardi EVS 914:2020 „Koristuse kvaliteedi kokku leppimine ja hindamine“.

Reisijaküsitlus Tallinna lennujaamas

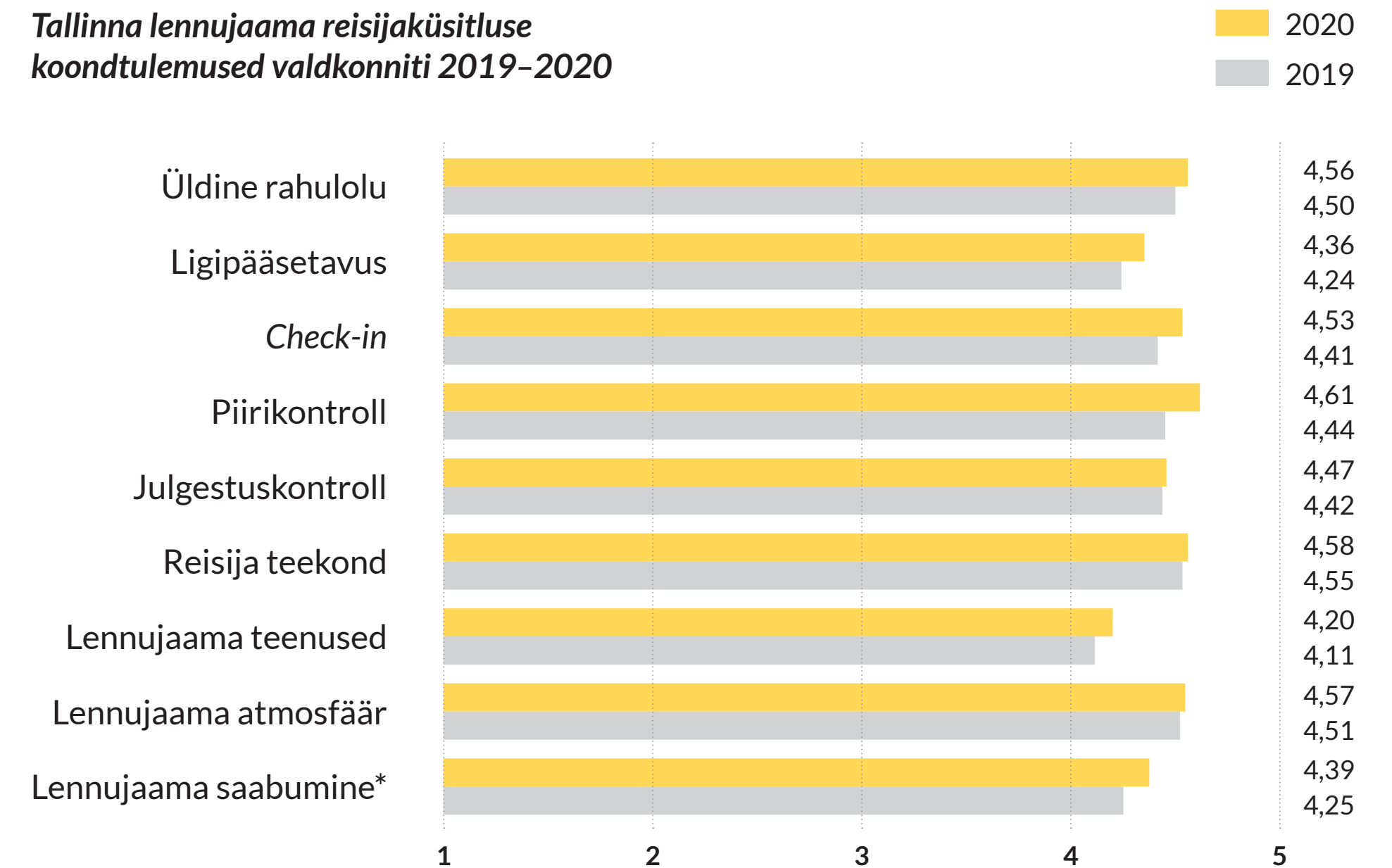
Tallinna lennujaam jätkas 2020. aastal osalemist Rahvusvahelise Lennujaamade Nõukogu (Airport Council International, ACI) reisijaküsitluses (ingl *airport service quality*, ASQ) koos rohkem kui 360 maailma lennujaamaga (sh 110 Euroopa lennujaamaga). Uuring võimaldab meil analüüsida enda tugevaid külgi ja arenguvõimalusi ning võrrelda end teiste lennujaamadega. Kuigi koroonaviiruse leviku tõttu viisime küsitluse läbi tavapärasest veidi väiksemas mahus, küsitlesime aasta jooksul kokku siiski ligikaudu 1100 lahkuvat reisijat.

2020. aasta üldine reisijate rahulolu tõusis eelmise aastaga võrreldes 0,06 punkti. Rahulolu tõusule aitas kaasa koroonakriisist tingitud madal reisijate arv, mis lühendas ootejärjekordi lennujaamas ja tagas seeläbi tavapärasest veelgi sujuvama reisijateekonna. Koondtulemus hindega

4,56 punkti (viiepunktiskaalal) paigutas meid Euroopa lennujaamade arvestuses absoluutsete parimate sekka ja tõi meile aasta kokkuvõttes kolmandat aastat järjest tiitli „Euroopa parima teenindusega lennujaam“.

Lisaks väga heale kliendikogemusele, tunnustas ACI Tallinna lennujaama ka auhinnaga „Parimad ohutus- ja hügieenimeetmed regioonis“ (Euroopa lennujaamade arvestuses). Esmakordselt tunnustatakse lennujaamasid, kes pingutasid 2020. aastal, et tagada koroonaviiruse kriisi ajal reisijate ohutu viibimine lennujaamas. Ka see auhind põhines täielikult reisijate tagasisidel, kes tõstsid esile nii lennujaamas kasutusele võetud meetmeid kui ka personali teadlikkust ja oskusi ohutusmeetmete rakendamisel.

Tallinna lennujaama reisijaküsitluse koondtulemused valdkonniti 2019–2020



* Lahkuvatel reisijatel paluti meenutada oma viimast saabumise kogemust.

Klientide tagasiside Tallinna lennujaamale

2020. aastal registreerisime 141 kliendipöördumist, mis on ligikaudu kolm korda vähem kui möödunud aastal (378 pöördumist). Tagasiside nappus tulenes tunduvalt vähenenud reisijate arvust. Keeruline olukord ja segased reeglid riigiti suurendasid reisipiirangute käsitlemisega seotud päringute tegemist maapealse teeninduse kohta. Otseselt pettumust valmistanud kliendikogemust puudutas ainult u 15% ja koroonaviirusega seotud asjaolusid 13% pöördumisi.

Tallinna lennujaama klienditagasiside põhikategooriad olid 2020. aastal järgmised:

- maapealne teenindus ja lennufirmad (32%),
- julgestuskontroll (30%),
- lennujaama tugiüksused (18%),
- lennujaama taristu (18%).

Reisiterminalis kasutuses olevad reaalarajas tagasiside mõõtmise seadmed näitasid, et aastaga kasvas keskmine rahulolu piiriületusega 4%: piiriületuskogemuse hindas positiivseks 88% reisijatest. Trend on eriti märkimisväärne, kui arvestada asjaolu, et alates 2020. aasta teisest kvartalist läbis koroonaviiruse tõttu piirikontrolli ka enamik Schengeni reisijatest. Aasta lõpus paigaldatud automaatpiirikontrolli seadmed peaksid muutma piiriületuse 2021. aastal veelgi mugavamaks ja sujuvamaks.

Toitlustusasutustes püsis rahulolu teenindusega positiivne 96% ulatuses ja toiduvalikuga 84% ulatuses.

Ostukeskkond Tallinna lennujaamas

2020. aasta algas reisiterminali kaubandus- ja toitlustuspindade käitajatele suurepäraselt, ületades kuni märtsi keskpaigani eelmiste aastate tulemused. Seejärel on kaubandus- ja toitlustuspinnad olnud pidevas ümberkorraldamises, et kohaneda koroonaviirusega seotud ettekirjutuste ja muutustega.

2020. aasta lõpu seisuga oli Tallinna lennujaama reisiterminalis avatud üheksa kauplust ja üheksa söögikohta (2019. a kümme kauplust ja üheksa söögikohta).

Kuigi reisijate arv kahanes väga ulatuslikult, suutsime pakkuda samasugust teenuste valikut kui 2019. aastal ja tänu sellele tõsta kaubanduse keskmise ostukorvi väärtust. See näitaja kasvas võrreldes 2019. aastaga 23%, jõudes 9,66 euronit (2019. a 7,90 eurot).

Seoses reisijate vähenenud arvu ja kehtestatud piirangutega pidid söögikohad tegema pakutavas sortimendis muudatusi. Seetõttu vähenes nende keskmise ostukorvi väärtus lahkuva reisija kohta 16%, kahanedes 2,48 euronit (2019. a 2,94 eurot).

Hoolimata proovikividest, mida tõi meile 2020. aasta, on reisiterminali kaubandus- ja toitlustuspinnad suutnud hoida reisijate rahulolu küsitlustes kõrget tulemust. Rahuloluindeks kasvas võrreldes eelmise aastaga nii kaubanduse kui ka toitlustuse puhul.

Äriklasi lounge

Tallinna lennujaama äriklasi lounge pakub mugavat ja privaatset keskkonda, kus reisijad saavad lennueelset ooteaega veeta tööd tehes, reisiplane pidades või lihtsalt lõõgastudes.

Lounge'i külastas 2020. aastal 16 940 reisijat (2019. a 70 248 reisijat). Võrreldes 2019. aastaga vähenes külastajate arv 76%. Koroonaviiruse tõttu oli lounge 13. märtsist kuni 30. juunini suletud.

VIP-teenus

Pakume Tallinna lennujaamas VIP-teenuse valmispakette nii äri- kui ka erareisijatele, kes väärtustavad privaatsust ja isiklikku teenindust. Püüame alati lahendada ka kõige keerulisemana tunduvad erisoovid ning muuta lennujaama protseduuride läbimise võimalikult sujuvaks ja stressivabaks.

2020. aastal osutasime VIP- ja Express-teenust 589 korral (2019. a 1196 korral) 2389 reisijale (2019. a 5658 reisijale). VIP teenindust ei pakutud 13. märtsist kuni 31. maini.

Teenindasime 17 riiklikku visiiti. Peale riiklike külaliste ja püsiklientide kasutasid VIP-teenust rahvusvahelistele võistlustele minevad jalgpallurite ja korvpallurite võistkonnad.

VIP-kompleksi nõupidamisruumide tellimuste arv vähenes koroonaviirusest tulenevate piirangute tõttu märgatavalt.

Erivajadustega reisijate teenindamine

2020. aasta oli erivajadustega reisijate teenindamise alal murranguline. Kui eelnevatel aastatel olime pannud suurt rõhku teenindamiseks vajaliku tehnikapargi uuendamisele – Tallinna lennujaamas on üks moodsamaid erivajadustega reisijate teenindamiseks mõeldud tehnikaparke Euroopas –, siis sel aastal võtsime teenuse haldamiseks kasutusse uue digitaalse infosüsteemi.

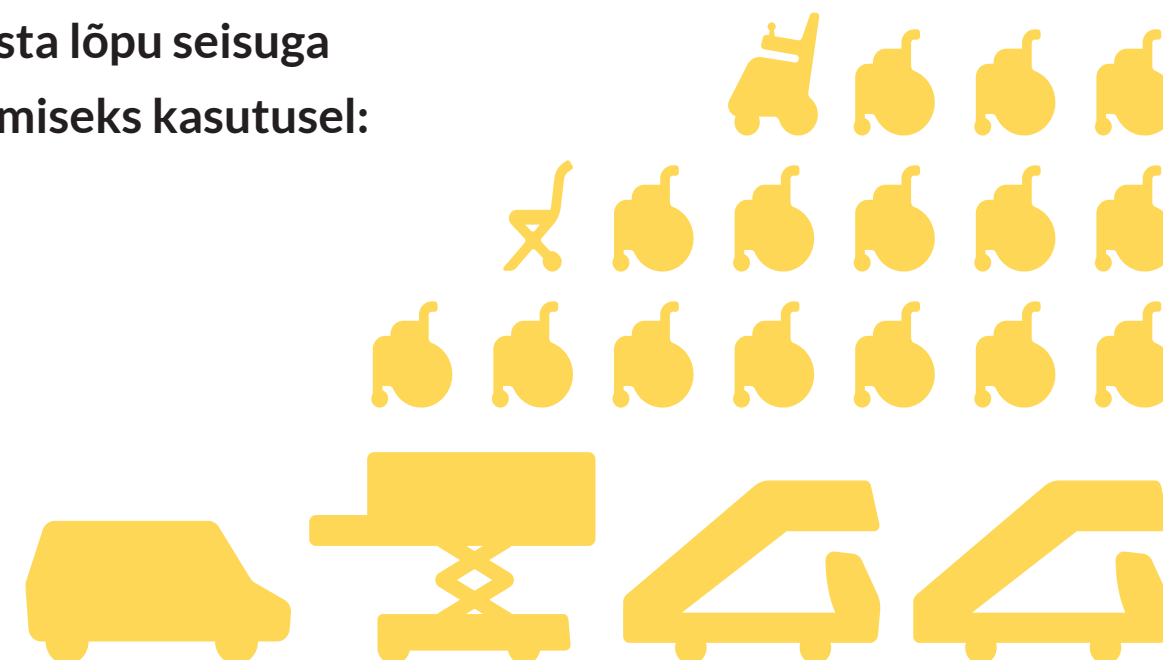
2020. aastal oli Tallinna lennujaamas veidi üle 1800 erivajadustega reisijate abivajaja tellimust (2019. a 7236), mis on ligikaudu 25% eelmise aasta mahust. Vähenemine on proportsionaalne reisijate arvu kahanemisega. Levinuim abivajajatüüp on endiselt reisija, kes ei suuda iseseisvalt läbida pikki vahemaid (WCHR), nende reisijate osakaal oli 47% kogumahust. Järgnesid 22%-ga abivajajad, kes ei kõnni peale pikkade vahemaade ka treppidel (WCHS), ning 16%-ga reisijad, kes on liikumatud ja vajavad õhusõidukisse sisenedes ja sealt väljudes tõstmist (WCHC). Ülejäänud 15% sisse mahuvad muu erivajadusega reisijad.

Tellimustest täitsime 65%, sest ülejäänud tellimuste puhul lennujaama saabunud reisija siiski abi ei vajanud. Ette teatamata tellimusi oli ainult 11%. See näitaja on olnud aastate jooksul langustrendis ja väiksenä tagab parema valmisoleku kõikide reisijate teenindamiseks. Eritehnikat kasutasime 15% tellimuste täitmiseks.

Et tagada reisijate arvu kasvades paindliku reageerimise võime, alustasime 2020. aastal koostööd lennujaama päästeteenistusega, kes tagab vajaduse korral reisiterminalile kaks täiendavat erivajadustega reisijate teenindajat. Päästemeeskond läbis selleks vajaliku väljaõppe kolmanda kvartali alguses ja leidis aasta teisel poolel ka edukat rakendust.

Tallinna lennujaamas oli 2020. aasta lõpu seisuga erivajadustega reisijate teenindamiseks kasutusel:

- 15 ratastooli
- kandetool
- XXL-ratastool
- 2 invatõstukiga varustatud õhusõidukite trappi
- ambulifti sõiduk
- invabuss



Ühegi tehnikaühiku vanus ei ületa kolme aastat.

Regionaalsetes lennujaamades täideti kokku 20 erivajadustega reisija tellimust (2019. a 55): Kärdlas 8, Tartus 3, Kuressaares 9 ja Pärnus 0.

Regionaalsetes lennujaamades on vastava koolituse läbinud kõik töötajad, kes teenindavad erivajadustega reisijaid, ning seal on teenindajad kohal lennujaama lahtiolekuaegadel.

Lennundusjulgestus Tallinna lennujaamas

Kiiresti muutuv olukord vajab kiiresti kohanevaid inimesi. Varem pidime tegelema sellega, et tulla toime reisijate arvu ja lennujaama läbipääsulubadega töötajate arvu kasvuga. Alates koroonaviiruse pandeemia puhkemisest pidime seevastu leidma kiiresti toimivad lahendused olukorrale, kus julgestuskoolitusi korraldada ei saanud, julgestustöötajate hulk oli reisijatega võrreldes ebaproportsionaalselt suur ja otsekontakte tuli minimeerida.

Paigaldasime Tallinna lennujaama kaks uut registreeritud pagasi läbivalgustusseadet. Neis on kasutusel uusim tehnoloogia, mille abil suurendame teenuse turvalisust ja töö tõhusust.

Transpordiameti lennundusteenistuse hinnang 2020. aastal Tallinna lennujaamas rakendatud lennundusjulgestuse meetmetele oli väga hea ja inspekteerimise käigus ei tuvastatud ühtegi tõsisist puudust.

2020. aastal korraldas lennundusjulgestuse osakond 90 koolitust (2019. a 113), mille käigus koolitati 981 (2019. a 1323) lennundusega seotud inimest.

Maapealne teenindus

Tallinna lennujaamas pakub reisijate, kauba ja õhusõidukite maapealset teenindust AS-i Tallinna Lennujaam tütarettevõtte AS Tallinn Airport GH, kes teenindab kõiki lennufirmasid ja õhusõidukitüüpe alates väikestest eralennukitest kuni maailma suurimate reisi- ja kaubalennukiteni. Teenusevalikusse kuulub kõik vajalik alates lennuki vastuvõtmisest lennujaamas kuni selle uue väljalennuni.

Pakutavad teenused:

- reisijate teenindus
- perrooniteenused
- õhusõidukite teenindamine
- kauba käitlemine
- koolitused

Et osutada kvaliteetseimat maapealset teenindust, parendame pidevalt kvaliteedijuhtimissüsteemi. Lähtume Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (International Safety Audit for Ground Operations, ISAGO) väljatöötatud standardi nõuetest ja analüüsime regulaarselt tagasisidet eesmärgiga arendada teenindusstandardeid kliendiootuste veelgi paremaks täitmiseks. Samuti korraldame sisekoolitusi, et analüüsida ettevõtte tegevusnäitajate sihttasemeid, nende näitajate võimalikke mõjureid ja rakendada negatiivsete mõjude vähendamise meetmeid.

2020. aastal viisime ellu projekti "Perroon 3.0", mille eesmärk oli muuta ettevõtte tõhusamaks ja suurendada töötajate ristpädevusi.

2020. aastal oli AS-i Tallinn Airport GH aasta keskmine punktuaalsus lendude teenindamisel 99,8% (2019. a 99,1%).

Tallinna lennujaama reisiterminali arendused

Jätkasime ka 2020. aastal strateegiliste investeeringute tegemist. Alustasime arendust, mille eesmärk on laiendada lahkuva pagasi ala ja pagasisüsteem kuni 6 miljoni reisija äraantava pagasi teenindamiseks aastas. Laiendatavasse pagasialasse paigaldame uue pagasikarusselli ja automaatse pagasisorteerimissüsteemi.

Reisiterminali ja perroonialade arendamise kava koostamiseks valmis 2019. aastal teostatavusuuring. Selle käigus teostasime reisiterminali, perroonialade, õhusõidukite maapealseks teenindamiseks vajalike alade, avatud ala juurdepääsuteede ja parkimisalade pikaajalise planeerimise 25 aasta perspektiivis, lähtudes Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (International Air Transport Association, IATA) *Optimum Level of Service*'i nõuetest.

Hoolimata koroonaviiruse negatiivsest mõjust lennureisijate arvule 2020. ja 2021. aastal oleme otsustanud ettevõtte pikaajalise strateegia eesmärkidest lähtudes jätkata reisiterminali laiendamiseks vajalikke ettevalmistusi. Alanud on esimese etapi projekteerimishanke ettevalmistamine eesmärgiga alustada 2021. aasta lõpus järgmisi projekteerimistöid:

- piirikontrolliala laiendus,
- julgestusala laiendus,
- kommertspindade laiendus,
- saabuva pagasi ala laiendus.

Esimese etapi eesmärk on tagada IATA *Optimum Level of Service*'i standardite kohane läbilaskevõime kuni 4,2 miljoni reisija teenindamiseks ning täiendada kommertstulu teenimiseks reisiterminali äripindasid märkimisväärselt laiendada.

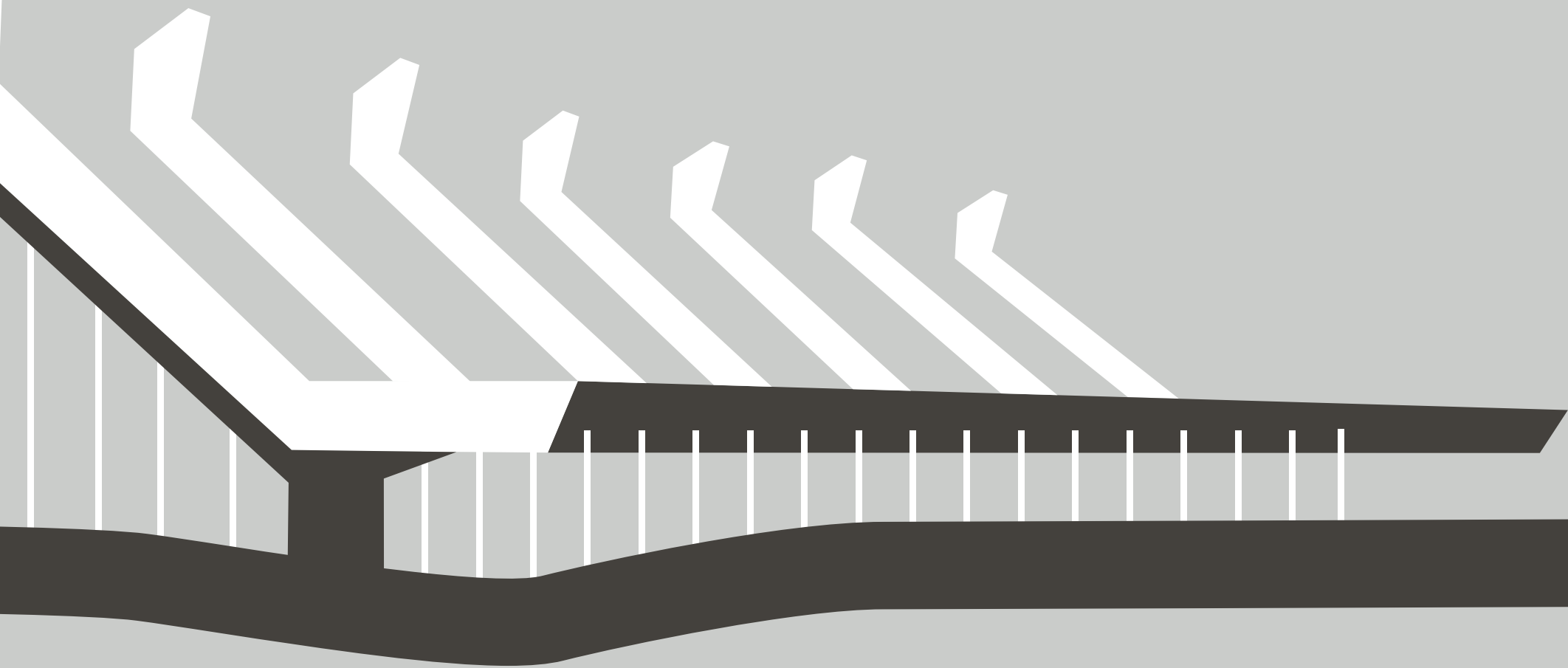
Mõju majandusele

Tallinna lennujaam mõjutab tugevalt nii Tallinna kui ka kogu Eesti majandust. Oleme varasematel aastatel oma majandusmõju uurinud, tuginedes sisendi-väljundi raamistikule.

2019. aasta uuringu tulemustest saime kinnitust, et iga 100 000 reisijat, kelle Tallinna lennujaam reisile saadab või vastu võtab, lisab lennujaama teeninduspiirkonda keskmiselt 76 uut töökohta (2013. a 113 töökohta). See suurendab palgatulu ja riigi sisemajanduse mahtu.

2020. aasta majandusmõju ei ole võimalik hinnata, sest üleilmse tervishoiukriisi ajal oli ettevõtte omaniku ootus tagada COVID-19 ohje ja ta kehtestas selleks lennupiirangud.

Lennuväljade käitamine



AS-i Tallinna Lennujaam sertifikaadid

ISO 9001:2015

ISO 14001:2015

Aeronavigatsiooniteenuse osutaja
sertifikaat

Kõigil lennuväljadel
lennuvälja sertifikaadid

AS-i Tallinn Airport GH sertifikaadid

ISO 9001:2015

ISO 14001:2015

ISO 45001:2018

Kõigi tegevusvaldkondade eesmärkide saavutamisel on esmatähtis tagada ohutus, kõigi ettevõtte lennuväljade regulaarne ja katkematu lennutegevus ning klientide teenindamine, järgides rahvusvahelisi lennuohutusnõudeid ja standardeid. Tallinna Lennujaama üks tegevusala on lennuväljataristute käitamine. Käitame ja arendame Tallinna, Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaama ning Kihnu ja Ruhnu lennuvälja.

Käitajana vastutame ettevõtte lennuväljade ohutu käitamise ja hooldamise eest ning aeronavigatsiooniteenuste nõuetele vastava osutamise eest.

Lennuohutus

Loodud on hästitoimiv ohutusjuhtimissüsteem ning toimib kõiki töötajaid ja kogukonna liikmeid kaasav, avatud ja läbipaistev ohutuskultuur, tänu millele liigub ohutusinfo operatiivselt.

Ohutusjuhtimissüsteemi eesmärk on vältida õnnetusi ning kaitsta inimesi, vara ja keskkonda. Ohutusjuhtimissüsteemiga toetame kõigist töös ette tulnud lennuohutust mõjutavatest juhtumitest teavitamist, et toimunud saaks uurida ja tagada, et see ei korduks.

2020. aastal registreeriti kõigil lennuväljadel kokku 407 ohutusteavitust.

Registreeritud ohutusteavituste arv 2019–2020

Lennuväli	2020	2019
Tallinn	332	415
Tartu	40	67
Pärnu	21	7
Kuressaare	8	16
Kärdla	6	11
Kihnu	0	0
Ruhnu	0	2

Pidevalt tegeleme ohutuskultuuri parendamise ja ohutusteadlikkuse suurendamisega. Selleks edastame järjepidevalt ohutusteavet uudiskirjade ja ohutuskoolituste kaudu.

Tallinna lennuvälja 2020. aasta peamised projektid lennuohutuse suurendamiseks:

- lennuohutuskoolituste e-õppe osakaalu suurendamine ja koolitusmaterjalide nüüdisajastamine;
- lennuväljakatendite hõõrdeteguri mõõtmise uue meetodika (ingl *global reporting format*, GRF) rakendamise ettevalmistamine koostöös Lennuliiklusteeninduse AS-iga;
- lennuväljadele rajatud päikeseparkide ohutushinnangute koostamine.

Linnud ja loomad võivad põhjustada õhusõidukitele suuri kahjustusi. Nende peletamiseks on lennuväljadel seetõttu kasutusel gaasikahuritel põhinevad peletussüsteemid, audiovisuaalsed ja pürotehnilised vahendid, samuti rakendatakse maakasutusega seotud tegevusi. Kõige tõhusam lindude ja loomade ohje on maakasutusega seotud tegevused, mis aitavad kaasa sellele, et lennuväli ei oleks neile atraktiivne koht. Tallinna lennuväljal on ornitoloogilise seisukorra hindamiseks ja jälgimiseks kaasatud professionaalne ornitoloog.

2020. aastal registreerisime kõigil lennuväljadel kokku 77 (2019. a 111 teavitust) lindude ja loomadega seotud teavitust, mis puudutasid peamiselt nende liikumist lennuvälja liiklusalal. Tõsisemaid juhtumeid, mis oleksid mõjutanud lendude toimimist või ärajäämist, oli üks (2019. a juhtumeid ei olnud).

Aeronavigatsiooniteenused

AS Tallinna Lennujaam pakub side- ja navigatsiooniteenust ning lennuinfoteenust. Pakutava aeronavigatsiooniteenuse liik sõltub lennujaamast:

- lennuinfoteenust pakume Kuressaares, Kärdlas ja Pärnus;
- side- ja navigatsiooniteenust pakume Kuressaares, Kärdlas, Pärnus ja Tallinnas;
- meteoroloogilist teenust osutasime Kuressaares, Kärdlas, Pärnus, Tallinnas ja Tartus. Alates 2020. aasta augustist osutab teenust Keskkonnaagentuur, seadmete hooldust teostame edasi allhankena.

Koostöös Keskkonnaagentuuri, Lennuameti ja Lennuliiklusteeninduse AS-iga alustasime 2019. aastal projekti „Eesti lennumeteoroloogiateenuse ümberkorraldamine“ elluviimist. Selle eesmärk on anda kõigi AS-i Tallinna Lennujaam lennuväljade lennumeteoroloogiateenus üle



Keskonnaagentuurile, et korraldada selle osutamine Eestis tõhusamalt ja kvaliteetsemalt. Projekti esimese etapina lõpetas AS Tallinna Lennujaam 2020. aasta augustis lennuväljade ilmavaatlusteenuse osutamise ning selle osutamist alustas Keskonnaagentuur. Tallinna lennujaamas teevad vaatluseid Keskonnaagentuuri meteoroloogid ning Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaamas AS-i Tallinna Lennujaam töötajad.

Tallinna lennujaamas võtsime kasutusele uue automaatse ilmavaatlussüsteemi (AWOS), mis registreerib ilmavaatluse parameetreid täpsemalt ja kvaliteetsemalt. Nii on andmeedastus märkimisväärselt töökindlam.

Aeronavigatsiooniteenuste osutamisega seotud vahejuhtumid 2019–2020

Lennuväli	Lennuinfoteenus		Side ja navigatsiooniteenus		Meteoroloogiline teenus	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020*
Kuressaare	4	2	1	0	0	1
Kärdla	2	0	0	1	0	0
Pärnu	1	2	0	0	3	9
Tallinn	Ei osutata	Ei osutata	5	8	0	17
Tartu	Ei osutata	Ei osutata	Ei osutata**	Ei osutata	0	1

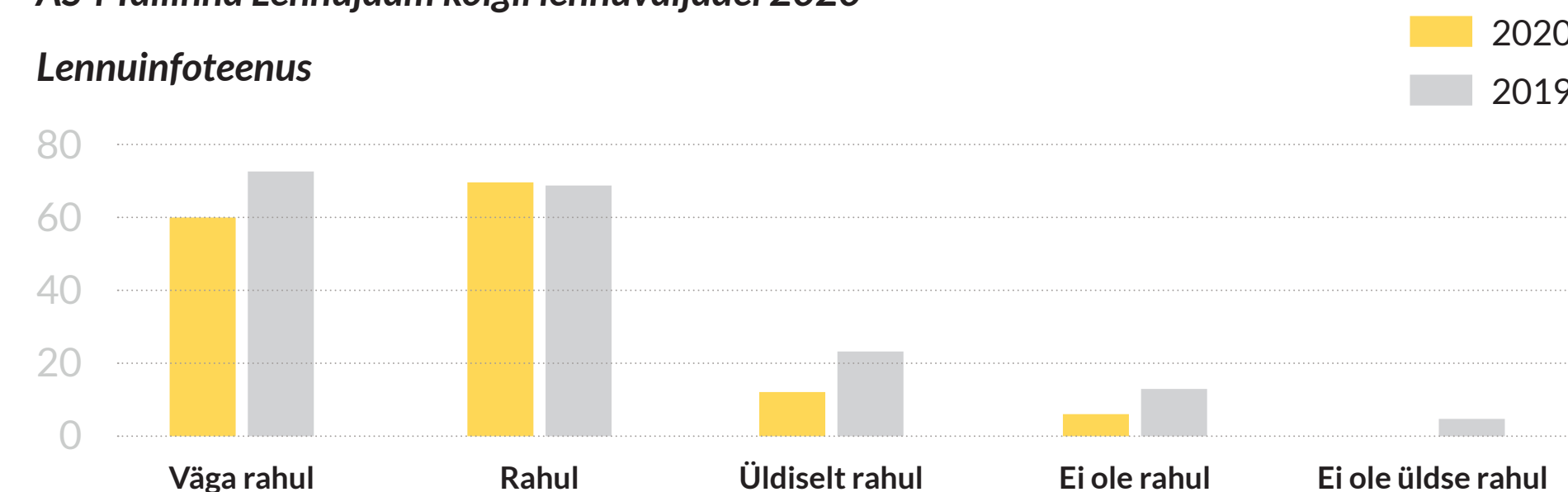
* Kuni 13.08.2020.

** 2019. a andmed on vea tõttu korrigeeritud.

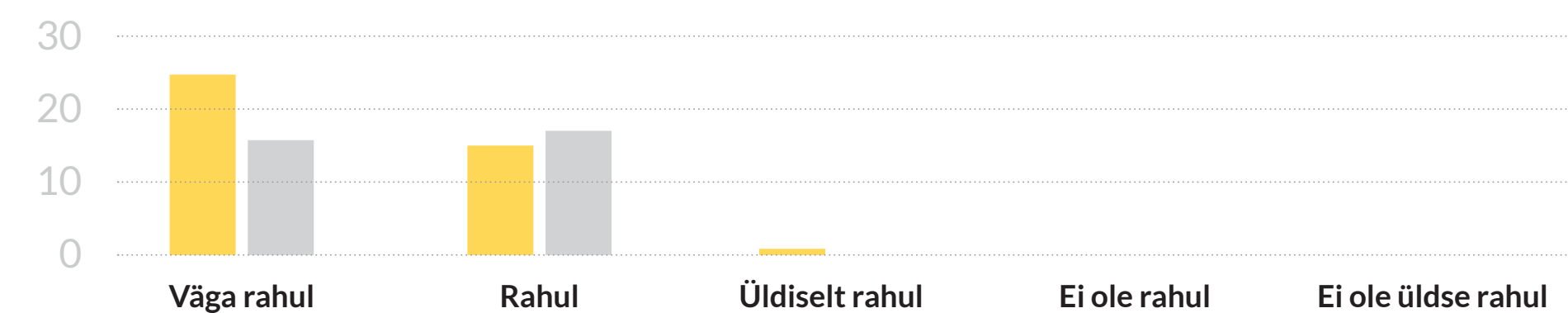
2020. aastal korraldasime taas aeronavigatsiooniteenuste tarbijate rahuloluküsitluse kõigi meie lennuväljade kohta. Küsitluse tulemused olid head: kasutajad olid meie teenustega pigem rahul.

Klientide rahulolu lennuinfo- ning side- ja navigatsiooniteenustega AS-i Tallinna Lennujaam kõigil lennuväljadel 2020

Lennuinfoteenus



Side- ja navigatsiooniteenus



Tallinna lennujaam

Tallinna lennujaama taristu põhinäitajad:

- haldusterritooriumi pindala 371,5 ha
- 3480 m pikk ja 45 m lai ida-läänesuunaline maandumisrada
- M-perroonil 34 seisupaika (C-klass)
- Y3-perroonil 2 seisupaika
- Y5-perroon
- K-perroonil 2 seisupaika (C-klass)
- reiserterminali pindala 34 456 m², läbilaskevõime kuni 2,6 mln reisijat aastas
- 4 kaubaterminali üldpindalaga 11 600 m²
- päästevõimekuse kategooria CAT VIII, sh veepäästevõimekus
- 4 angaari õhusõidukite teenindamiseks üldpindalaga 22 200 m² ja 4 kergangaari üldpindalaga 4000 m²
- hoonete üldpindala 101 500 m²



Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekt

Ka 2020. aastal jätkasime strateegiliste investeerimisprojektide elluviimist.

Lennuliiklusala arendusprojekti eesmärk on tõhustada lennujaama keskkonnasäästlikku ja tõhusat käitamist ning leevendada lennujaama keskkonnaseisundi parendamise teel lennujaama taristu ebasoodsat mõju keskkonnale.

Projekti ehitustöid ning hoolde- ja päästetehnika soetamist kaasrahastab Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond ning Euroopa Komisjon on projektile väljastanud riigiabi loa. Arendusprojekti abikõlblik kogumaksumus on kuni 70 mln eurot, millest 50% kaasrahastab ühtekuuluvusfond.

Ehitustööd tehakse lennuliikluslal kahes etapis aastatel 2016–2017 ja 2020–2021. Kuni 2023. aastani jätkame täiendavate kommunikatsiooni- ja taristutrasside väljaehitamist.

Ehitusprojekti esimeses etapis (2016–2017) rekonstrueerisime olemasoleva lennuraja 20 aasta vanuse kattekonstruktsiooni, pikendasime lennurada ning parendasime ruleerimisteede ja õhusõidukite perroonialade süsteemi. Veel asendasime lennuvälja rajatulede süsteemi energia- ja keskkonnasäästliku leedsüsteemiga ning paigaldasime kõrgema kategooria lähenemistulede- ja navigatsioonisüsteemid.

2020. aasta mais sõlmisime rahvusvahelise hankemenetluse tulemusena ehitustöövõtulepingu ettevõtetega KMG Inseneriehituse AS ja Verston Ehitus OÜ. Ehitustööde maksumus on 24,8 miljonit eurot, millest pool kaetakse Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahenditest. Ehitus algas 2020. aasta juunis ja lõpeb 2021. FIDIC-i inseneriteenuse ja omanikujärelevalve lepingu partnerid on AS Taalri Varahaldus ja Tallinna Linnaehituse AS. Omanikujärelevalve teenust rahastab AS Tallinna Lennujaam omavahenditest.

Lennuliiklusala arendusprojekti teises etapis (2020–2021) jätkame perrooniala laiendamist lennuvälja lõunapoolsel alal ja sademeveesüsteemide rajamist, et leevendada liigveeprobleeme lennuvälja idapoolses osas. Jätkame lumekogumisalade sulavete kanaliseerimise süsteemi väljaehitamist ja täiendame idapoolse jäätõrjeala konfiguratsiooni, et suurendada lennuraja läbilaskevõimet. Lisaks ehitame välja õhusõidukite mootorite testala koos nõuetekohaste müratõkkeseintega, rajame lennuvälja juurdepääsu- ja perimeetriteed ning lõunapoolse ümbersõidutee.

2020. aastal alustatud töödest olid olulisimad

- asfaltkatendi ja sademeveerennide rekonstrueerimine M-perroonil
- ruleerimistee TWY B ülekatte rekonstrueerimine
- lõunapoolse perimeetritee ehituse alustamine
- teealuste truupide ning sademevee- ja drenaažitorustike rajamine
- lumekogumisala nr 4 sademevee mahuti ja torustiku rajamine ning lumekogumisalade nr 1 ja 4 asfalteerimine
- kütuseautode seisuplatsi ja päästeteenistuse hoone vahelise teenindustee rajamine
- K-perrooni laienduse ja ruleerimistee TWY Z väljakaev- ja tagasitäiteted
- lõunapoolsete alade piiranguvööndis oleva metsa raadamise tööd ning tööprojektide ja -kirjelduste kooskõlastamine



Lennuliiklusala arendusprojekti II ehitusetapp 2020–2021

Hoolde- ja päästetehnika soetamine

Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti raames kaasrahastatakse Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist ka lennuvälja hoolde- ja päästetehnika soetamist. 2020. aasta lõpuks oli me soetanud ja kasutusse võtnud kogu projekti raames ettenähtud tehnika:

- lennuraja hooldustehnika (kuus komplekti), tootjad UAB Alwark ja Overaasen AS
- iseliikuv lumefrees-puhuri, tarnija OÜ Alniest
- kemikaalipuisturi, tarnija OÜ Alniest
- liikumatu õhusõiduki teiseldamise seadmete komplekti, tootja RESQTEC Zumro B.V.
- pääste-tuletõrjeauto, tootja EMPL Fahrzeugwerk Ges.m.b.H.
- rajapuhastuse tolmuimejate komplekti, tarnija OÜ Alniest
- rajatulede valgustugevuse mobiilse mõõteseadme, tarnija Bristol Trust OÜ

Reagendiladu

Reagendilao ehitamise eesmärk oli rajada lennualaja vajadusi arvestav tänapäevane hoone koos sisseseadega jääsulatuskemikaalide ladustamiseks ja käitlemiseks ning laohoone hooldeteenistuse tehnika ja seadmete hoiustamiseks. Lisaks saame sel viisil suurendada jääsulatusvahendite lao mahtu, et vähendada materjalide lõppemise riske, kiirendada laadimisprotsessi ja suurendada materjalide käitlemise ohutust. Ühtlasi saame tunduvalt suurendada lennuraja, ruleerimisteede ja perroonialade hooldamise tõhusust.

Lennualaja jäätorje vahendite käitlemiseks ja ladustamiseks vajaliku reagendilao ehitamist kaasrahastas Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond. 2020. aasta kevadel sõlmisime ehituslepingu YIT Eesti AS-iga ja ehitus lõpetati 2020. aasta viimastel päevadel.

Regionaalsed lennujaamad

Üleilmse koroonaviiruse pandeemia tõttu oli regionaalsetes lennujaamades 18. märtsist 9. maini 2020 peatatud igasugune lennuliiklus (sh regulaarlennud), välja arvatud otsingu- ja päästelennud. Tartu lennujaam oli suletud kuni mai lõpuni. Pärnu lennujaam suleti 1. mail seoses rekonstrueerimistööde algusega.

Kõikidesse regionaalsetesse lennujaamadesse (v.a Kihnu ja Ruhnu) rajasime 50 kW päikesepargid, sh Pärnusse kaks ning Tartusse, Kärklasse ja Kuressaarde ühe. Päikeseparkidega kavandame voluvajaduste osalist katmist omatarbeks ja müümist jaotusvõrku. 2020. aastal rajatud päikesepargid toodavad elektrienergiat 34% ulatuses Pärnu lennujaama, 21% ulatuses Kärkla lennujaama, 8% ulatuses Tartu lennujaama ja 19% ulatuses Kuressaare lennujaama aastasest vajadusest. Ettevõtte eesmärk on, et lennujaamad üle Eesti tarbiks 100% taastuvenergiat.

Aastal 2020 jätkasime irdtorni projekti eesmärgiga ühendada kõigi regionaalsete lennualajade lennujuhtimisteenuse osutamine ühtsest juhtimiskeskusest Tallinnas. Projekt valmib koostöös Lennuliiklusteeninduse AS-i, Transpordiameti lennundusteenistuse, AS-i Cybernetica ja Keskonnaagentuuriga. 2021. aastal plaanime alustada teenuse osutamist Kuressaare lennualajal. Projekti eeldatav lõpp on 2024. aasta teises pooles.

Tartu lennujaam

Märtsi keskpaigas katkes koroonaviiruse pandeemia tõttu ainuke regulaarne lennuliin Tartu ja Helsingi vahel. Seetõttu vaatasime üle lennujaama struktuuri ja vähendasime töötajate arvu: kui 2020. aasta alguses töötas Tartu lennujaamas 30 inimest, siis aasta lõpuks oli neid 13.

Juulis peeti lennualajal kiirendusvõistlus Speedest 2020 ja novembri alguses toimusid lennujaamas filmi „Omerta 6/12“ võtted.

Kärkla lennujaam

Ehkki aasta oli keeruline, kinnitab Kärkla lennujaama suurepärase reisijate arv eelkõige hiidlaste usaldust lennutranspordi kui kiire ja mugava liikumisvõimaluse vastu.

Ilmastiku, esmajoones vähese nähtavuse (madala pilvisuse, udu ja lumetormi) tõttu jäi ära 11 regulaarlendu. See on viimaste aastate väikseim näitaja (2019. a jäi ära 22 ja 2018. a 42 regulaarlendu).

Pärnu lennujaam

2017. aastal sõlmisid Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, Pärnu linn ning AS Tallinna Lennujaam kolmepoolse lepingu Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks, eesmärgiga taastada regulaarne lennuliiklus Pärnu piirkonna turismi arendamiseks. Lennujaam vastutab taristu rajamise ja käitamise eest ning Pärnu linn lennuliikluse käivitamise eest. Arendusprojekti eesmärk on uuendada projekti mahus kirjeldatud lennuliiklusala rajatise ja süsteemi, et need vastaksid kehtestatud nõuetele, oleksid ülalpidamises võimalikult vastupidavad ja kauakestvad ning võimalikult väikeste ülalpidamiskuludega.

2018. a kassapõhises riigieelarves oli Pärnu lennualaja investeringutoetuseks määratud 2,7 mln eurot ja 2019.–2022. a riigi eelarvestrateegias tekkepõhiselt kavandatud 17,3 mln eurot.

28. aprillil 2019 esitas kolmas osapool kohtule kaebuse sooviga tühistada Tori Vallavalitsuse korraldus, millega oli AS-ile Tallinna Lennujaam antud ehitusluba Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks. Tallinna Halduskohus kinnitas nimetatud haldusasjas kompromissi sama aasta novembris. Seetõttu jäi aastatel 2018–2019 kasutamiseks kavandatud toetusest ettevõttest mitteolenevatel põhjustel 1,456 mln eurot kasutamata. Kuna selle summa kasutamist ei olnud



riigieelarve seaduse alusel edasi lükata võimalik, tagastas ettevõtte 2020. aasta detsembris riigile 1,5 mln eurot. Nüüd on Pärnu lennujaama rekonstrueerimisprojekti eelarve kokku 18,5 mln eurot.

Lennujaama rekonstrueerimiseks koostasime lennuvälja liiklusala ja terminali jaoks eraldi projektid. Lennuvälja liiklusala rekonstrueerimise rahvusvahelisel ehitushankel osutus parimaks pakkumuseks Trev-2 Grupp AS-i ja Wesico Project OÜ ühispakkumus. Ehitustööde tähtaeg on september 2021. Terminali rekonstrueerimise hanke korraldame 2021. aastal.

Kihnu lennuväli

Suvel valmis Kihnu lennuväljal kopteriplats, mida haldab Kihnu Vallavalitsus. Kopteriplats on rajatud esmaabilendude teenindamiseks, teistele õhusõidukitele on endiselt mõeldud lennuvälja lennurada.

Kuressaare lennujaam

Detsembris alustas liinil Tallinn-Kuressaare-Tallinn tegevust uus vedaja NyxAir varasemast suurema lennukiga ATR 42-500.

Ruhnu lennuväli

Ruhnu lende jätkab Diamond Sky.

Sidusrühmad

Lennujaamade tegevus mõjutab paljusid sidusrühmi alustades töötajatest ja kogukonnaliikmetest, lennufirmadest ja äripartneritest ning lõpetades reisijate, maksumaksjate, omanike ja laiema ühiskonnaga. Lisaks võime oma tegevusega mõjutada kõiki lähemal ja kaugemal elavaid inimesi.

Majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaotsuste tegemiseks oleme määratlenud Tallinna Lennujaamaga otseselt või kaudselt seotud sidusrühmad ning nende ootused, mida peame silmas ettevõtte strateegiliste eesmärkide seadmisel ja ülevaatamisel.

Otsuseid tehes arvestame sisemisi ja väliseid tegureid, millel on mõju ettevõttele ning millest võivad tuleneda erinevad võimalused ja riskid. Kui peame sidusrühmadega avatud dialoogi ja arvestame ettevõtte tegevusstrateegias erinevaid huve, saame luua ja hoida oma tegevuse suhtes usaldust.

Ettevõtte sidusrühmad ja nende ootused

Sotsiaalsed ootused:

- aus ja läbipaistev juhtimine
- sidusrühmade kaasamine
- tegevuse vastavus õigus- jm nõuetele ning ühiskonna ootustele
- kliendi rahulolu teenustega
- ohutus ja turvalisus

Sidusrühmad:

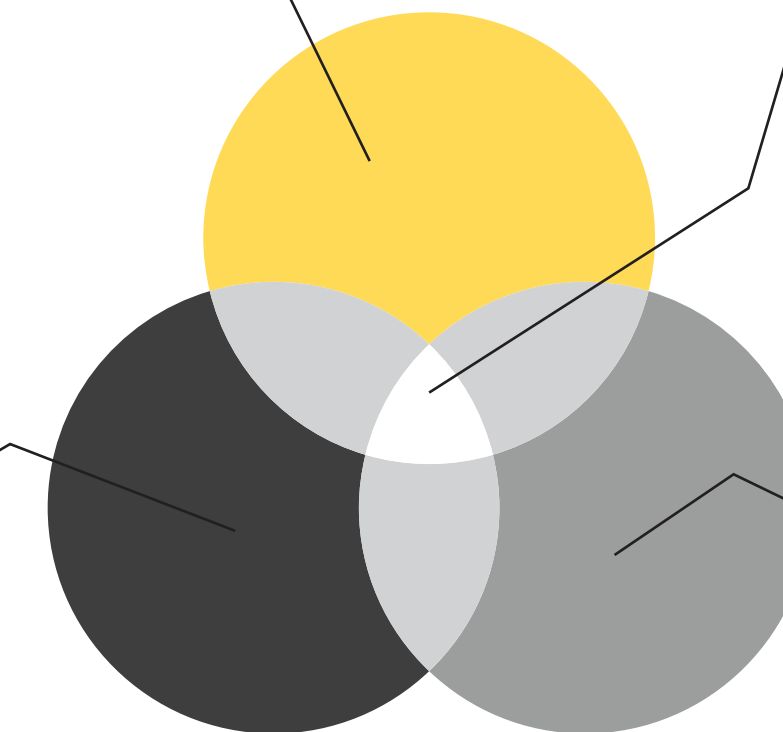
- kontserni töötajad
- omanik
- partnerid: reisijad, lennufirmad, koostööpartnerid, avalik sektor
- rahvusvahelised partnerid: Airports Council International, International Civil Aviation Organization, European Aviation Safety Agency, Euroopa Liidu institutsioonid

Keskkonna ootused:

- suunatus keskkonna-investeeringute poole
- keskkonnategevuste optimeerimine
- riskide hindamine
- inimeste keskkonnateadlikkuse suurendamine
- tegevuse energiasäästlikkus

Majanduslikud ootused:

- aus konkurents
- tõhus majandustegevus
- paindlik tegevuskeskkond
- teenuste ohutus ja turvalisus
- majanduslik panus
- teenuste ja taristu arendamine
- kaubaveo areng



Lennujaama kogukond

Lennujaama kogukonda kuuluvad meie lennujaamade territooriumitel tegutsevad ettevõtted ja nende töötajad, lisaks ümberkaudsed lennundusega seotud ettevõtted.

Peale ettevõtete tegutsevad meie kogukonnas nn *planespotter*'id, st inimesed, kes jäädvustavad lennujaamades toimuvat. Nii valmis näiteks Tallinna Lennujaama 2021. aasta kalender just nende tehtud fotodest. Selleks et nad saaksid õhusõidukeid ning nende maandumisi ja õhukütõuse paremini kaameraga tabada, rajasime *planespotter*'itele 2020. aastal ka Tallinna lennujaama spetsiaalse koha, kust neil on toimuvale parem vaade.

Hoolimata keerulisest aastast, mil ei olnud võimalik korraldada ühisüritusi, on lennujaama suhted kogukonna liikmetega endiselt tähtsal kohal. Me tegutseme iga päev selle nimel, et ka meie kogukond tunneks end osana meie missioonist ühendada Eesti maailmaga.





Meie meeskond

2020. aasta kevadel alanud koroonaviiruse põhjustatud kriis mõjutas märkimisväärselt ettevõtte personalipoliitikat ja -eelarvet. Märtsis puhkenud kriisi ajal oli meie esmane eesmärk tagada lennujaamade operatiivne toimimine ja töötajate tervise kaitse. Seejärel oli fookuses ettevõtte majandusliku jätkusuutlikkuse tagamine ja paindlik reageerimine kriisile, mille tõttu tegime alates maist mitu struktuurimuudatust.

Peamised töötajatega seotud tegevused kriisiga toimetulekuks:

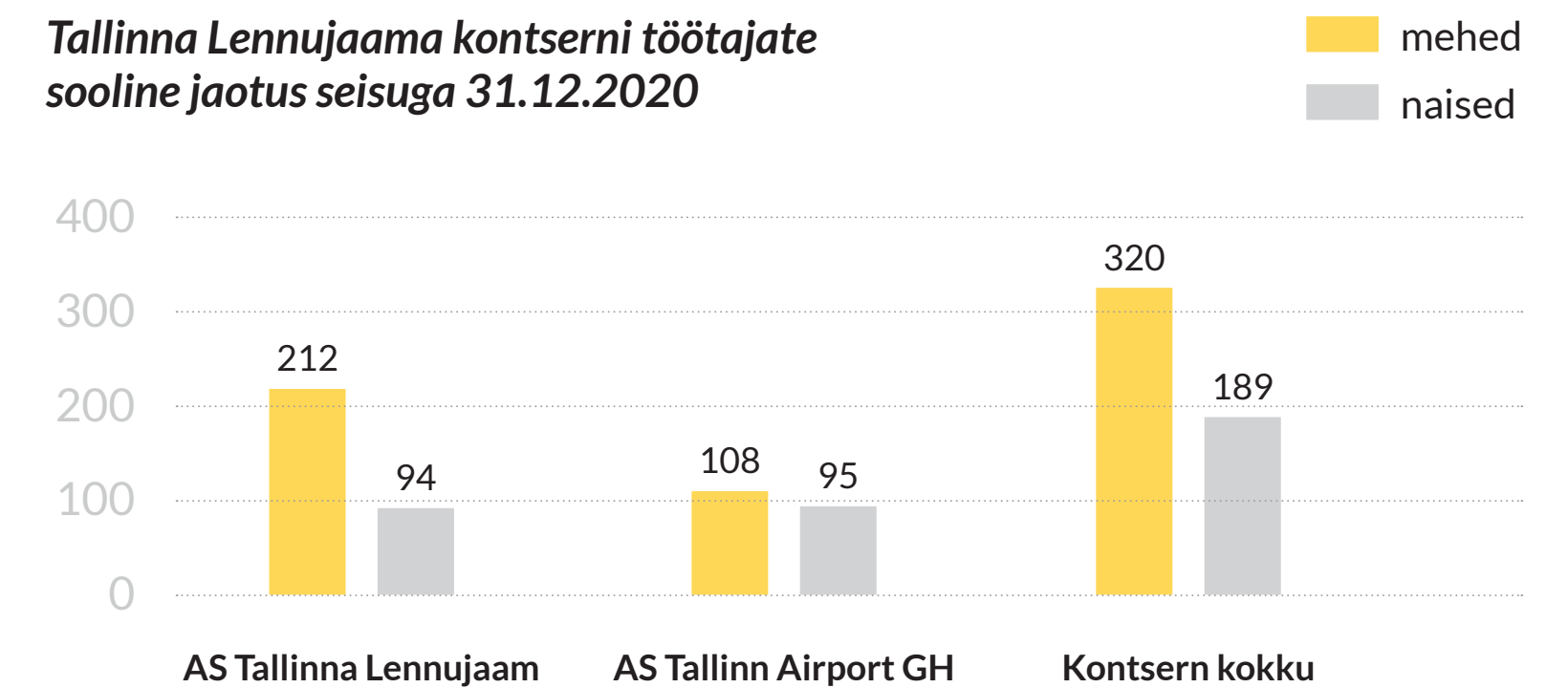
- varustasime töötajad isikukaitsevahenditega (maskid, visiirid, kindad, desinfitseerimisvahendid) ja reisijaid teenindavatele töökohtadele paigaldasime kaitseklaasid;
- tutvustasime ja tuletasime pidevalt töötajatele meelde isikukaitsevahendite kasutamist;
- korraldasime regulaarselt infotunde juhtidele ja kõigile töötajatele, andsime igal nädalal välja infokirja ning koostasime korduma kippuvate küsimuste-vastuste infomaterjali, et jagada koroonaviiruse mõjude kohta infot nii ettevõttele kui ka töötajatele;
- teavitasime töötajaid ettevõttevälisest kriisiabivõimalusest, mida murede korral kasutada;
- vähendasime koolituseelarvet ja keskendusime ainult nõuetest tulenevate pädevuste hoidmisega seotud koolituste korraldamisele;
- korraldasime veebikoolitusi kõigile töötajatele rahatarkuse ja vaimse tervise hoidmise teemal ning juhtidele kaugtöö eduka korraldamise ja töötajate motiveerimise teemadel;
- suunasime kontoritöötajad kaugtööle ja töötasime välja kaugtöö juhised. Suvel tehtud kaugtööuuring näitas, et enamik kontoritöötajatest on huvitatud ka edaspidi tegema osaliselt kaugtööd;
- koostasime vahetused selliselt, et ühe vahetuse töötajate haigestumise või karantiini jäämise korral saaks neid asendada teine vahetus;
- seoses koroonaviiruse mõjuga lennureisijate ja -operatsioonide arvule koondasime kontsernis 25% ametikohtadest;
- koondatud töötajatele korraldasime koostöös Eesti Töötukassaga infotunni ja välise partneri toel pakkusime neile koondamisjärgset karjäärinõustamist.



Meie ettevõtte tegutseb ainult Eestis, järgides siin tööjõule kehtivaid õigusakte. Iga regionaalse lennujaama töötajad on pärit samast maakonnast. Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid. 2020. aastal ei esitatud ühtegi kaebust töösuhete, sh võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta.

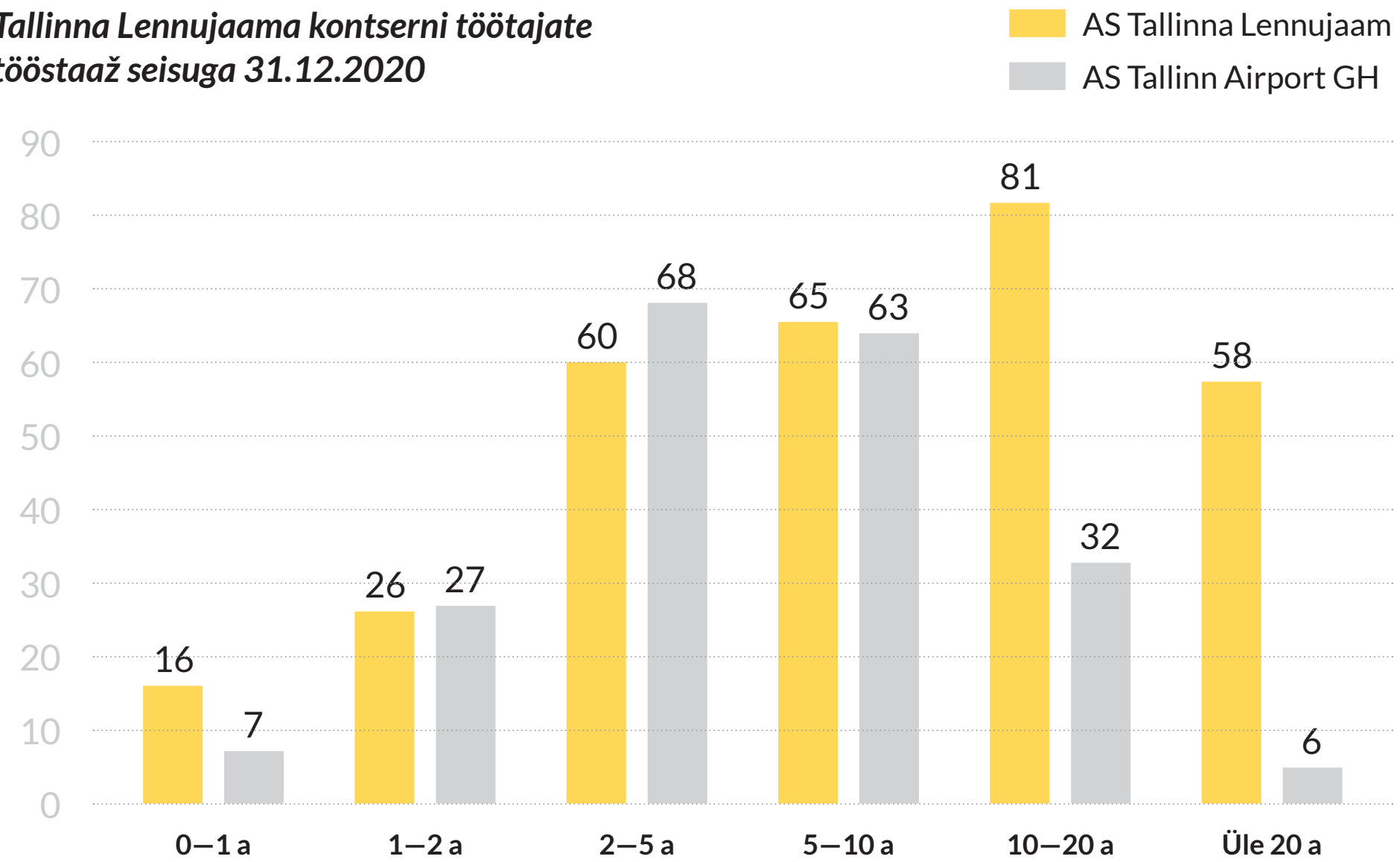
Naiste ja meeste osakaalu erinevus ettevõttes tuleneb nii töö laadist kui ka peegeldab üldisemalt Eesti elanike soolisi kutse-eelistusi. Kontsernis Tallinna Lennujaam töötas 2020. aastal kõikides ametigruppides kokku 63% mehi ja 37% naisi (2019. a samuti 63% ja 37%).

Tallinna Lennujaama kontserni töötajate sooline jaotus seisuga 31.12.2020

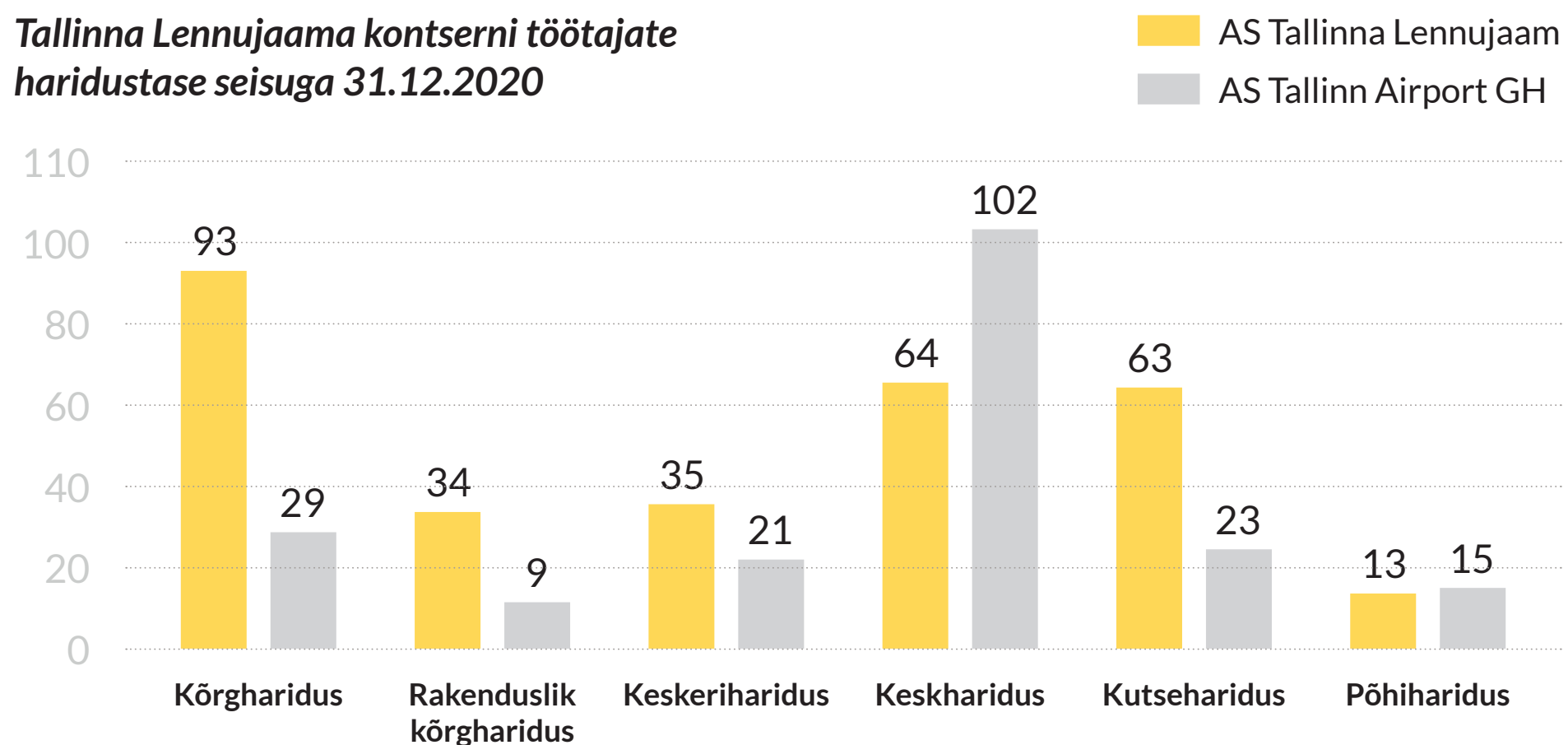


AS-is Tallinna Lennujaam on 45% töötajatest töötanud üle kümne aasta (2019. a 45%). AS-is Tallinn Airport GH on sama näitaja 19% (2019. a 14%) ja suurim osa (34%) töötajatest on ettevõttes olnud kaks kuni viis aastat (2019. a 37%).

Tallinna Lennujaama kontserni töötajate tööstaž seisuga 31.12.2020



Tallinna Lennujaama kontserni töötajate haridustase seisuga 31.12.2020



Tasustamise põhimõtetes järgime välist konkurentsivõimet (osaledes igal aastal Fontese palgaturu-uuringus), ametirühmade jaotust ning võrdse kohtlemise põhimõtteid olenemata töötaja soost ja muudest tunnustest.

Töötajate vabatahtlik voolavus oli 2020. aastal AS-is Tallinna Lennujaam 5% (2019. a 6%) ja AS-is Tallinn Airport GH 10% (2019. a 19%). Võttes arvesse ettevõttes tehtud struktuurimuudatusi, oli koguvoolavus (sh koondamised) AS-is Tallinna Lennujaam 31% ja AS-is Tallinn Airport GH 41%.

Töötajate maine on praeguste ja võimalike uute töötajate arusaam ettevõttest kui tööandjast. Tallinna Lennujaama maine tööandjana on väga kõrge, mida 2020. aastal kinnitasid mitme uuringu tulemused.

Instari 2020. aasta atraktiivse tööandja uuringu alusel paranes üliõpilaste hinnang AS-ile Tallinna Lennujaam. Kuues koht nii üliõpilaste hinnangute üldarvestuses kui ka majandusüliõpilaste hinnangute arvestuses ning üheksas koht tehnikaüliõpilaste hinnangute arvestuses on rõõmustavad näitajad, mis innustavad meid jätkama sihipärast tegutsemist tööturu järelkasvu nimel. (Instari 2019. aasta tööturu üldarvestuses olime viiendal kohal ja kogunud töötajate hinnangul atraktiivseima tööandjana esikohal).

Kantar Emori 2020. aasta töötajate maine kevadise uuringu järgi oli Tallinna Lennujaam Eesti elanike jaoks endiselt töötajate maineliider.

CV Online'i ja CV Keskuse uuringute tulemustel on Tallinna Lennujaam aastaid püsinud Eesti 20 hinnatuima tööandja hulgas. Uuringu andmeil meelitab Tallinna Lennujaam uusi töötajaid motiveeriva palgataseme ja lisahüvede, hea maine, mõnusa sisekliima ning paindliku töökorraldusega. Lisaks paistab välja töötajate selge soov teha tööd, millel on suurem tähendus - ühendada väikest Eestimaad ülejäänud maailmaga - sest iga meie liige mängib olulist rolli nii lennuki õhukütõusmisel kui ka maandumisel.

Töötajate pädevused

Õppimist, juhendamist ja arengut toetades lähtume rahvusvahelisest 70:20:10 õpimudelist, mis hõlmab kolme tüüpi õppimist: kogemuslikku, sotsiaalset ja

formaalset. Teadmisi ja kogemusi annavad edasi välis- ja sisekoolitajad ning praktikajuhendajad.

Koolitusi korraldasime 2020. aastal eriolukorrast tingituna muudetud eelarve alusel, mis oli eelmise aastaga võrreldes 65,7% väiksem. Fookus oli suunatud eelkõige pädevuste säilitamiseks vajalikele koolitustele. Õppevormina suurendasime pidevalt e-õppe osakaalu: järjest enamatel sisekoolitustel oli võimalik osaleda videosilla kaudu või vaadata koolitust järele videosalvestiselt.

Ametikohtade pädevuste ja töötajate taseme vastavuse tõhusamaks jälgimiseks oleme arendanud välja pädevuste infosüsteemi, mille juurutamise lõpetame 2021. aastal. Süsteemi eesmärk on kirjeldada pädevusnõuded, siduda need töötajatega ning luua sel viisil kasutajasõbralik ja selge süsteem koolituste kavandamiseks. Töötajate tagasisidestamiseks korraldame juhtide, tippspetsialistide ja spetsialistide ametikoha töötajatega regulaarseid tagasisidevestlusi.

Koolituskulude osakaal tööjõukuludes oli 0,7% (2019. a 1,5%). Kontserni koolitus- ja arenduskulud olid 108 059 eurot (2019. a 315 283 eurot).

2020. aasta peamised koolitused

Koolitus	Osalejad
COVID-19-st tingitud eriolukorda toetavad koolitused	Võimalus oli osaleda kõigil kontserni töötajatel
Vajalikud pädevuse säilitamise koolitused	Umbes 30% töötajatest
Juhtimist toetavad koolitused	Struktuuriüksuste juhid
Erivajadustega reisijate teenindamise väljaõpe ja täiendõpe	69 osalejat
Julgestusvalmiduse- ja lennuohutuse koolitused	981 osalejat kogu kontsernist
Juurdepääsukontrolli tagamise koolitused	21 osalejat
Lennujaama varude kaitse ja varude transpordi koolitused	25 osalejat
Lennuohutus ja liikluskorraldus Tallinna lennuvälja kinnisel territooriumil	482 osalejat
Tegutsemine tulekahju korral, esmased kustutusvahendid ja nende kasutamine ning esmaabi	14 osalejat

Töötajate tagasiside

2020. aastal jätkasime koostöös Kantar Emoriga kontsernis tööeluuringu tegemist, mille eesmärk oli selgitada välja töötajate pühendumuse koondnäitaja, rahvusvaheliselt kasutatav TRI*M-indeks.

Novembriks olid ettevõttes tehtud laiaulatuslikud muudatused ja samal kuul korraldatud küsitlusele vastas 77% kontserni töötajatest, mis tagas tulemuste usaldusväärsuse.

Kantar Emori 2020. aasta üle-eestilise võrdlusuuringu tulemustest selgus, et meie kontserni töötajate keskmine pühendumusindeks on 61 (2019. a 72), mis on pisut alla Eesti keskmise (2020. a kevadel enne koroonakriisi algust 63; 2019. a 66).


Peamised tugevad küljed

 Üldine tööõhkkond, meeskond ja kolleegid


 Põnev ja nõudlik töö – oma panuse andmine

 Arengu- ja eneseteostusvõimalused

Arengukohad ja võimalused

 Töötajate tunnustamine ja motiveerimine ning meeskondi liitvad ühisüritused

 Kommunikatsioon ja infovahetus

 Paremad tarkvaralahendused

Värbamine ja välise järelkasvu tagamine

2020. aastal täitsime kontsernis 34 ametikohta (2019. a 126), millele kandideeris kokku ligikaudu 1400 kandidaati (2019. a 2200).

	AS Tallinna Lennujaam	AS Tallinn Airport GH
Kandideerinuid	1 000	400
Konkursse	15	4
sh sisekonkursse	3	0
Töölle võetud töötajaid	20	14



2020. aastal plaanisime korraldada haridusasutuste seas populaarseid Tallinna lennujaama töövarju- ja teemapäevi nagu eelmisel aastal. Nende eesmärk on suurendada töötavate inimeste seas lennujaama tuntust tööandjana, valmistada ette järeltulevat põlvkonda ning teavitada neid töö ja erialade rakendamise võimalustest kontsernis.

Noorte huvi lennujaama vastu on suur: töövarju- ja teemapäevi oli koolid ja kutseõppeasutused broneerinud aprilli algusest kuni juunikuuni. Kevadel kehtima hakanud koroonaviirusest tingitud piirangute tõttu muutus aga meie töökorraldus ning töötajate ja külaliste tervise hoidmise eesmärgil loobusime kontaktkohtumistest.

Edukaks osutusid veebipõhised karjääriinfotunnid. Samuti osalesime Ülemiste linnaku kogukonna karjääripäeval, kus jagasime kogemusi kriisis toimetuleku meetodite ning töötajate värbamise ja arendamise kohta.

Jätkasime lennujaama stipendiumi väljaandmist Eesti Lennuakadeemia parimatele üliõpilastele.

2021. aastal jätkame välist järelkasvu toetavate tegevuste elluviimist ja Tallinna Lennujaama kui tulevase tööandja tutvustamist.

Töötajate tunnustamine ja motiveerimine

Erakordne aasta tõi kaasa ka muutusi töötajate tunnustamises ja motiveerimises.

Aja jooksul on saanud ettevõttes tavaks tunnustada parimaid ja oma töös eriliselt silma paistnud kolleege. 2020. aastal andsime auhinnad välja kolmes kategoorias: aasta projekt, aasta kolleeg ja aasta kliendi lemmik. Kliendi lemmiku valikul võtsime arvesse klientidelt aasta jooksul saadud tagasisidet ja otsese juhi hinnangut.

Seekordne tunnustamine erines traditsioonilisest, sest parimatest parimad kuulutasime välja videosilla kaudu. Ürituse otseülekande jälgimise võimalus oli loodud kõigile kontserni töötajatele.

Klientide jooksvat positiivset tagasisidet jagame töötajatele ka siseveebis.

Töötajate motiveerimiseks kehtib ettevõttes töötaja väärtuspakkumine, mis sisaldab muu hulgas soodustusi, nagu nädalane lisapuhkus, rahaline toetus ja kingitus lapse sünni puhul, lähedase kaotuse toetus, töötaja meelepidamine tema sünnipäeval ja ühisüritused. Kuna alates

2020. aasta märtsist alates ei saanud terviseriskide vältimiseks ühisüritusi korraldada, pidasime jõulude ajal meeskondi ja töötajaid meeles kingipakiga, töötajate lapsi aga kommipakiga.

Tervisekäitumise edendamine

Tunnustame sportlikku eluviisi ning hoolitseme selle eest, et meie töötajatel oleks võimalus valida neile sobiv tervislik vaba aja veetmise viis soodsalt ja mugavalt.

Meie töötajad on alati silma paistnud sportliku ja tervisliku elustiili poolest. Sportimise ja tervise edendamise toetust kasutas Stebby (endise nimega SportID) keskkonna kaudu 2020. aastal regulaarselt ligikaudu 400 kontserni töötajat, st 80% meie kõigist kolleegidest (2019. a u 500 töötajat). Kevadel vähenes Stebby teenuseosutajate valik ja seetõttu laiendasime oma tava-
päraste teenuste valikut, et piirangutest hoolimata saaksid töötajad jätkata aktiivset liikumist.

Gripihooajale vastu minnes korraldasime soovijatele ettevõttes vaktsineerimise.

Tallinna Lennujaama Spordiklubi MTÜ eesmärk on toetada töötajate tervislikku eluviisi. Spordiklubi liikmed saavad osaleda mitmesugustel treeningutel ja võistlustel ning muudes spordiga seotud tegevustes. 2020. aasta lõpuks oli spordiklubil 72 liiget (2019. a 80). Hoolimata keerulisest aastast ja koroonaviirusest osales spordiklubi ka sel aastal siiski enamikul Eesti suurimatel rahvaspordivõistlustel: Eesti Firmaspordi Liidu spartakiaadidel, Tartu Kuubikul, Kõrvemaa neliküritusel ning ratta- ja jooksumaratonidel. Paljud võistlused korraldati virtuaalsena ja Tallinna Lennujaama Spordiklubi suutis mitmel korral tugeva meeskonnana võidu koju tuua. Eesti sportlikemate ettevõtete sarjas saavutas Tallinna Lennujaama Spordiklubi teist aastat järjest auväärse teise koha.

Keskkonna- juhtimine



Kontserni eesmärk on tagada ettevõtte koosseisu kuuluvate lennujaamade säästlik ja vastutus-tundlik käitamine ning osutada kvaliteetset teenust, säästes seejuures looduskeskkonda ja vähendades õhku eralduvaid heitkoguseid.

Keskkonnajuhtimissüsteemi abil haldame kõiki oma tegevusi, mis võivad mõjutada välisõhku, vett, maastikku, loodusvarasid, taimestikku, loomastikku ja nendevahelisi seoseid. Arendus-tegevusi kavandades ja rakendades arvestame lahutamatu osana keskkonnakaitse, energia-tõhususe ning säästva arengu põhimõtteid. Investeeringud parimasse võimalikku tehnoloogiassa ja keskkonnakaitse ning keskkonna- ja müramonitooring on meetmed, mis tagavad lennujaamade käitamise jätkusuutliku arengu.

Kontserni keskkonnajuhtimissüsteem vastab rahvusvahelise standardi ISO 14001:2015 nõuetele. Keskkonnajuhtimissüsteem käsitleb keskkonnaaspektide haldamist, vastavuskohustusi ning riskide ja võimalustega tegelemise meetmeid. Süsteemne vaade keskkonnajuhtimisele näeb ette järjepideva parendamise ja keskendumise jõupingutustele, millega ennetada soovimatuid tagajärgi. Protsessipõhise juhtimisega on nähtud ette nn planeeri-teosta-kontrolli-tegutse-metoodika rakendamine, mille puhul keskendumise riskipõhisele mõtlemisele.

Et paremini mõista organisatsiooni ja selle konteksti, oleme määranud kindlaks ettevõtte väli-sed ja sisemised tegurid, mis on olulised ning mõjutavad võimet saavutada keskkonnajuhtimis-süsteemis soovitud tulemusi.

Lennuväljade käitamisega seotud peamised tegevused, millel on võimalik negatiivne keskkonna-mõju, on järgmised:

- õhusõidukite ja katendite jäätõrje
- maatranspordi liikumine lennuväljal
- õlide ja kütuste käitlemine
- reisijate ja õhusõidukite teenindamine
- lennuvälja hooldus ja arendustegevus
- lennuliiklusest tingitud müra

Suurimad keskkonnamõjud avalduvad ressursikasutuses, sh energia- ja veetarbes, õhku eralduvates heitkogustes, müratasemes, sademevee kvaliteedis ning jäätmetekkes. Lennuliiklusest tingitud müra avaldab mõju ka väljaspool lennujaamade territooriumit.

Jäätmete ke on suuresti seotud reisijate käitumisharjumuste ja keskkonnateadlikkusega. See-tõttu on ettevõttel tähtis roll kasvatada peale oma töötajate ka reisijate teadlikkust ja kujundada nende käitumisharjumusi.

2020. aasta algul sõnastasime ettevõtte pikaajalise keskkonnavisiooni. Töötame selle nimel, et oleksime 2030. aastaks CO₂-neutraalne lennujaam.

Keskkonnanõuded ja nendele vastavus

Keskkonnaõigusest tulenevate nõuete täitmiseks oli AS-il Tallinna Lennujaam 2020. aastal neli keskkonnaluba. Tallinna lennujaamas on vee-erikasutusloaga reguleeritud sademevee juhti-mine eesvoolu ja välisõhu saasteluba maagaasikatelde käitamiseks. Kärdla lennujaamal on vee-erikasutusloa, et juhtida heitvesi läbi biopuhasti eesvoolu. Pärnu lennujaamal oli vee-erikasutusloa heitvee juhtimiseks suublasse, kuid uue seaduse alusel ei ole sealse tegevuse jaoks luba enam kohustuslik.

Vee-erikasutusloas ja välisõhu saasteloas määratud seirekohustused ning saastetasude kvartali-ja aastaaruanded on esitatud õigel ajal. 2020. aastal oli keskkonnavaldkonnas üks mittevastavus (kiirgustegevusloa aegumine). Trahve ega sanktsioone ettevõttele ei kohaldatud.

Keskkonnateadlikkus

AS-i Tallinna Lennujaam 2020. aasta üks eesmärk on jätkata keskkonnateadlikkuse suurendamist.

Korraldasime juba teist aastat oma töötajate ja partnerite jaoks keskkonnakuu „Hoia, mida armas-tad“. Ürituse eesmärk oli juhtida tähelepanu kestlikule arengule ja loodushoiule ning anda sellesse oma panus. Terve kuu vältel jagasime teadmisi ja materjale selle kohta, kui lihtne ja meeleolukas võib olla osaleda keskkonna säästmises. Koroonaviiruse leviku tõttu toimusid keskkonnakuu üritused peamiselt veebis.

Tallinna Lennujaama keskkonnakava üks eesmärk on tagada puhas sademevesi ja vältida reos-tusi, seepärast osalesime kampaanias „Meri algab siit“. Tallinna lennujaama parklatest ja reisi-terminali lähedusest suunatakse kogu sademevesi puhastamata kujul otse Tallinna lahte. Et tõmmata ka meie kogukonnas teemale tähelepanu ja kasvatada teadlikkust, tähistasime lennu-jaama territooriumil suure hulga sademeveeluuke kampaania märgisega.

Meie eesmärgid

- 7**
JÄTKUSUTLIK ENERGIAT


Energiatõhususe tagamine

Taastuenergiale üleminek
- 3**
TERVIS JA HEADU


7
JÄTKUSUTLIK ENERGIAT


Õhku eralduva CO₂ ja õhusaaste vähendamine
- 11**
JÄTKUSUTLIKUD LINNAD JA ASUMID


13
KLIMAMUUTUSTE VASTASED MEETMED


Puhta joogivee tarbimise vähendamine

Puhta sademevee tagamine
- 6**
PUIAS VEE JA SAHVAAR


Puhta joogivee tarbimise vähendamine

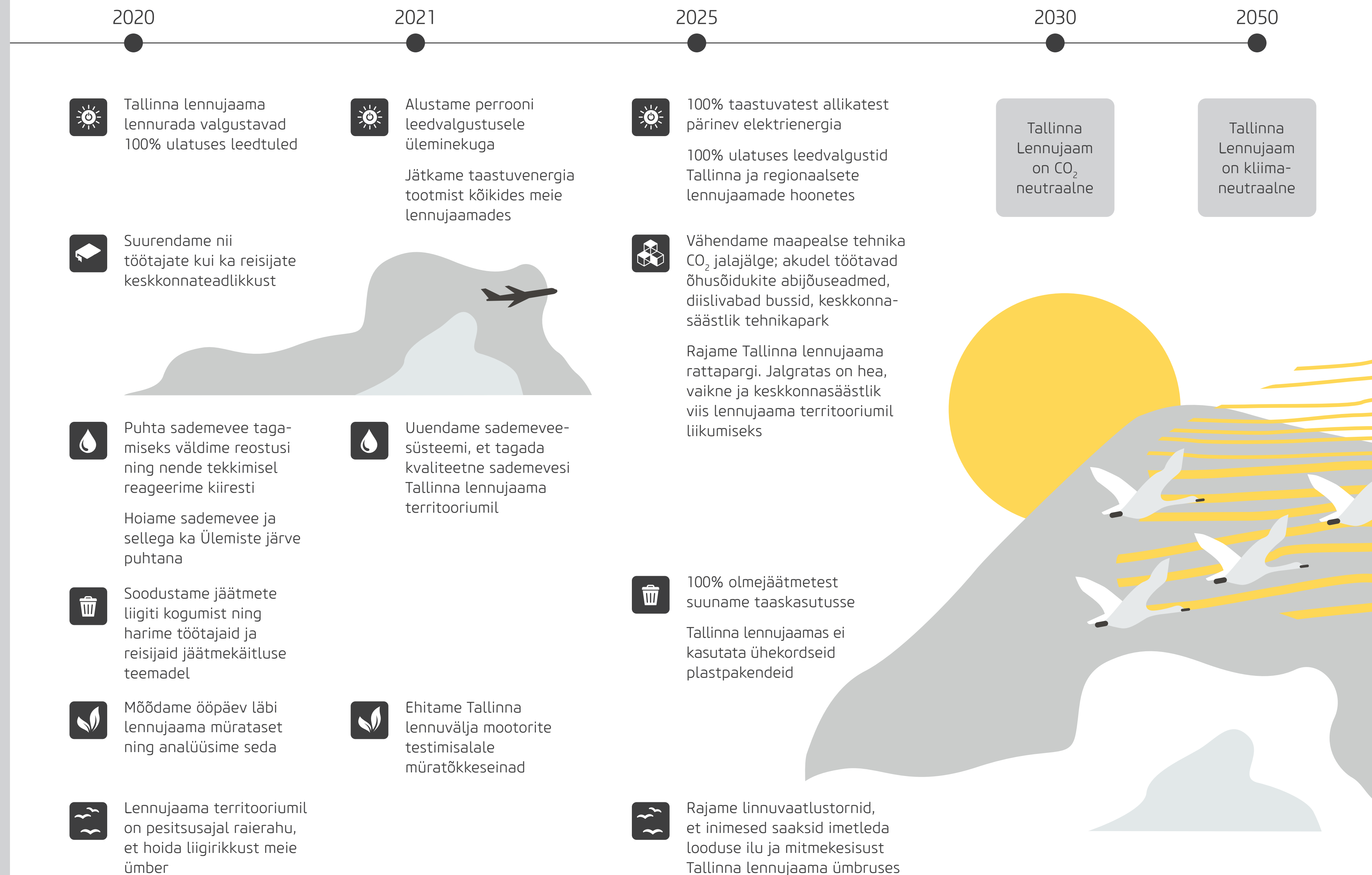
Puhta sademevee tagamine
- 12**
SÄÄSTEV TOOTMINE JA TÄRGININE


Jäätmetekke vähendamine
- 3**
TERVIS JA HEADU


11
JÄTKUSUTLIKUD LINNAD JA ASUMID








Müra taseme nõuetele vastavuse tagamine
- 15**
MAA ÖKOSÜSTEEMID


Biooloogilise mitmekesisuse tagamine



Kontserni Tallinna Lennujaam keskkonnaparaameetrid

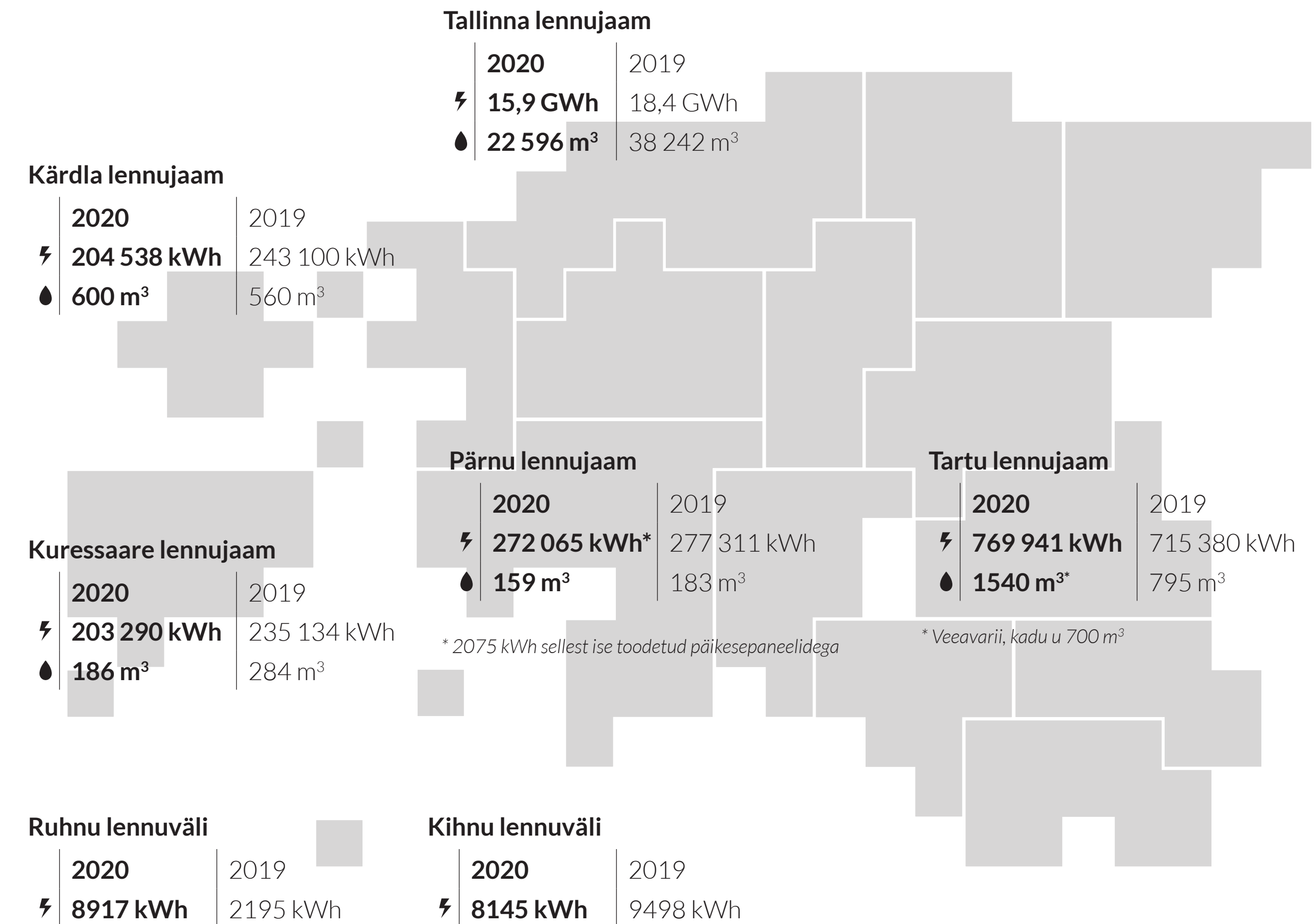
Tallinna lennujaam

 Energiahaldus	Ühik	2020	2019	Muutus
Elektrienergia kogukulu	GWh	15,9	18,4	☺
Elektrienergia omakulu	GWh	9,6	11,3	☺
Elektrienergia reisiterminali kulu	GWh	6,3	6,3	☺
Elektrienergia müük	GWh	6,3	7,0	☹
Elektrienergia reisija kohta	kWh	18,4	5,6	☹
 Vee tarbimine				
Tallinna lennujaama tarbimine kokku	m ³	22 596	38 242	☺
Tallinna lennujaama omatarve	m ³	12 250	22 596	☺
 Kütuse tarbimine				
Diiseli	t	108	244	☺
Bensiini	t	5	8	☺
Gaasi	t	1	4	☺
 Kemikaalide kasutus ja lekked				
Õhusõidukite jäätõrje	t	97	389	☺
Asfaldalade jäätõrje	t	243	756	☺
Lekked	tk	46	40	☹
 Jäätmekäitlus				
Olmejäätmeid reisiterminalis	t	102	252	☺
Jäätmeid reisija kohta	kg	0,12	0,08	☹
Liigiti kogutavate jäätmete osakaal segaolmejäätmetest	%	15	26	☹
 Müra				
Keskmine müratase lennurajast idas	dB	60,3	61,7	☺
Keskmine müratase lennurajast läänes	dB	52,8	54,9	☺

Regionaalsed lennujaamad

 Energiahaldus

 Vee tarbimine





Kasvuhoonegaasid ja välisõhk

2019. aasta oktoobris väljastati AS-ile Tallinna Lennujaam üleilmse lennujaamade CO₂ haldamise programmi Airport Carbon Accreditation (ACA) esimese taseme (ingl *mapping*) sertifikaat. Programmiga hinnatakse ja tunnustatakse lennujaamade jõupingutusi süsinikdioksiidi heitkoguste juhtimisel ja vähendamisel.

Meie 2020. aasta eesmärk oli liikuda edasi ACA programmi teisele tasemele jõudmise poole. Koroonaviiruse üleilmse leviku ja sellega seotud töökorralduse muudatuste tõttu kujunes aga 2020. aasta eesmärgiks hoopis esimese taseme säilitamine. 2020. aastal oli meie tegevusega seotud CO₂ heitkogus 14 970 tonni (2019. a 17 429 tonni).

Et vähendada kasvuhoonegaaside heitmeid välisõhku, plaanime minna järgnevatel aastatel üle taastuvenergia tootmisele ja tarbimisele (vt järgmine alapeatükk „Energeetika“). Sellest saab lähitulevikus meie üks fookuspunkt võitluses kasvuhoonegaasidest põhjustatud kliimamuutuste vastu.

Energeetika

Ettevõtte jätkusuutliku arengu eesmärk on vähendada elektrienergia tarbimist kogu ettevõttes ja minna üle taastuvenergiale. Samuti ootavad sidusrühmad meilt keskkonnaga seotud tegevusi, millega läheme üle energiasäästlikumale tarbimisele. Energiatarbimise kahandamiseks otsime ka tulevikus uusi, innovaatilisi võimalusi.

Ettevõtte elektrienergia kogukulu vähenes võrreldes 2019. aastaga tunduvalt, kuid eelkõige üleilmse koroonaviiruse pandeemia tõttu, sest reisijate ja teenindatavate lendude arv kahanes 2020. aastal märkimisväärselt.

Uusi hooneid rajades ja vanu rekonstrueerides lähtume alati energiatõhususe nõuetest ning määrame tingimused juba projekteerimise käigus.

2020. aastal rajasime igasse oma lennujaama 50 kW päikesepargid (kokku seitse), sealhulgas kaks Tallinna ja Pärnusse ning ühe päikesepargi Tartusse, Kärddlasse ja Kuressaarde. Rajatud päikesepargid toodavad ligikaudu 2% kontserni elektrienergia aastasest omatarbest. Täpsemalt toodab Pärnu park 34% sealse lennujaama vajadusest, Kärddla park 21%, Tartu park 8% ja Kuressaare park 19% vastava lennujaama vajadusest.

2021. aastal plaanime rajada Tallinna kaks 500 kW jaama ja 2022. aastal veel vähemalt kaks 1 MW jaama, mille tulemusena suudab ettevõtte toota u 30% aastasest omatarbest. Meie pikaajaline eesmärk on, et meie lennujaamad üle Eesti tarbiks 100% taastuvenergiat.

Joogivesi

Peame vajalikuks tagada kvaliteetne joogivesi nii reisijatele kui ka oma töötajatele ja partneritele. Regulaarselt teeme veeanalüüse, et kontrollida joogivee (sh vee-ettevõtte pakutava joogivee) kvaliteeti.

Joogivee tarbimine Tallinna lennujaamas ja regionaalsetes lennujaamades on otseselt seotud lennureisijate ja -operatsioonide arvuga. Suurima reisijate arvuga Tallinna lennujaamas oleme paigaldanud reisiterminalis segistitele veesäästmise tarbeks fotosilmad ja aeraatorid.

AS-i Tallinna Vesi aruannete alusel on Ülemiste järve veeproovides analüüsitud lennukütuse põlemisel eralduvate produktide tase sadu kordi allpool lubatud piirmäära. Et tagada joogivee kvaliteet, teeme koostööd AS-iga Tallinna Vesi.

Maatranspordi kütused

Lennuväljade maatranspordi põhikütus on diisel, mida kasutame hooldustehnika ja õhusõidukite maapealse käitustehnika jaoks. Vähesel määral on tarvitusel ka gaas, millega sõidab osa reisijabusse, ja bensiin, mida kasutab väiketehnika.

Kütuse tarbimist mõjutavad hooldust vajava pinna maht, reisijate ja lennuoperatsioonide arv ning ilmaolud. 2020. aastal vähenesid kütuse tarbimise näitajad tugevalt võrreldes 2019. aastaga.

Uusi maatranspordivahendeid soetades jälgime nende tehnilisi tingimusi (väike CO₂ ja kütusekulu), et tagada keskkonnasäästlik tarbimine.





Kemikaalid

Kõige rohkem kulub meie lennujaamades kemikaale asfaltpindade jäätõrjeks, et tagada õhusõidukite ohutu õhkutõusmine, maandumine ja maapealne liikumine, samuti õhusõidukite jäätõrjeks, et tagada nende ohutu lendamine.

Kemikaali valides lähtume põhimõttest, et sellel oleks võimalikult väike mõju keskkonnale ja inimeste tervisele. Eriti vajalik on see nende kemikaalide puhul, mida kasutame õhusõidukite ja asfaltarade jäätõrjeks. Kõik kasutuses olevad kemikaalid on kontrollitud ja neil on keskkonnasäästlikkuse sertifikaat.

Lennuraja jäätõrjekemikaali kasutades jälgime ilmastikuolusid, et vältida liigse või liiga vähesed kemikaali kasutamist. Samal ajal on oluline, et jäätõrjet tehes oleks tagatud lennuohutus.

Õhusõidukite jäätõrje kemikaalide optimaalseks kasutuseks oleme soetanud seadmed, mis annavad õige kemikaalise segu ilmastikutingimustest lähtudes automaatselt. 2020. aasta aprillis hakkasime ehitama Tallinna lennujaama jäätõrjekemikaalide hoiustamiseks ja käitlemiseks kasutatavat reagentiladu, kuhu on paigaldatud kolm 40 000-liitrist kemikaalimahutit ning raudteerelssidel liikuv ainulaadne graanulmaterjali purusti. Laohoone valmib täielikult 2021. aasta alguses. Selle ehitust kaasrahastati 50% ulatuses Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist ja tööd teostas YIT Eesti AS.

Jäätmekäitlus ja tarneahel

Ettevõtte jäätmekäitluse põhisuund on jäätmetekke vältimine, seejärel korduskasutus ja lõpuks taaskasutus. Jätkusuutliku arengu seisukohast tuleb leida ringmajanduse edendamise võimalusi. Seetõttu on tähtis mõelda juba tooteid ja teenuseid hankides jäätmekäitlusele, täpsemalt selle vältimisele. Oleme ringmajanduse ja jäätmetekke vähendamise põhimõtteid rakendanud hangete tegemisel, kuid suureneva keskkonnamõju olulisuse valguses plaanime võimaluse korral rakendada keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid.

Koos reisijate arvuga kahanes 2020. aastal märkimisväärselt ka jäätmete ke. Reisis terminalis tekkis 102 tonni prügi, millest 15% (2019. a 26%) olid liigiti kogutavad jäätmed.



2020. aastal suunasime Tallinna lennujaama reisiterminalist kogutud jäätmed 100% ulatuses taaskasutusse (2019. a samuti 100%). Jäätmekäitlussüsteemi välja töötades ja rakendades peame vajalikuks suurendada teadlikkust ning regulaarselt selgitada jäätmete liigitamise põhimõtteid.

Kogume kõigis oma lennujaamades eraldi ohtlikud jäätmed, elektroonikajäätmed ja väike- tehnikat (nt arvutihiired ja telefonilaadijad), et tagada maksimaalne liigiti kogumine ja ringlussevõtt ning vältida ohtlike jäätmete sattumist olmejäätmetesse. Jäätmed suuname käitlusse vastava jäätmekäitlusloaga ettevõtte kaudu.

Sademevesi

Sademevee kvaliteedi tagamine on vajalik kõigis lennujaamades. Lennujaama käitamine mõjutab sademevett õhusõidukitel ja asfaltaradel kasutatavate jäätõrjekemikaalide ning transpordist tuleneva võimaliku reostuse kaudu.

Oleme lisanud Tallinna lennujaama lennuliiklusala ehitusprojekti õli- ja liivapüüdurid ka aladele, kuhu seaduse järgi ei ole kohustust neid rajada. Meie jaoks on tähtis võtta kasutusele parim võimalik tehnika, et tagada maksimaalne keskkonnakaitse. Meie sisekorrad näevad kemikaalilekke korral ette operatiivse tegutsemise ja abinõude kasutuselevõtu, et välistada keskkonnareostus. Vt ka alapeatükki „Keskkonnariskid“.

Sademevee kvaliteedi jälgimiseks seirame Tallinna lennujaama väljalaske.

Müra

Lennumüra määratletakse kui sotsiaalset mõju, sest olemuselt mõjutab see müra mõjualasse jäävaid ümberkaudseid elanikke.

Tallinna lennujaama mõjualas on ligikaudu 20 000 elanikku. Mürataseme jälgimiseks oleme paigaldanud kaks müramõõteseadet, mis asuvad lennuraja mõlemas otsas. Mõõdame müra pidevalt ja kõik mürahäiringud salvestame. Keskmise müratase lennujaama läheduses sõltub otseselt lennuoperatsioonide arvust.





Kuna lennukite õhukütõusu ja maandumise määrab suuresti tuule suund, siis ei saa rääkida võimalusest lennata nii, et alati välditaks elamupiirkondi. Seetõttu on oluline teha õhusõidukite lähenemisprotseduuride väljatöötamisel koostööd, et leida võimalusi müra vähendamiseks elamualadel.

Et kahandada lennukimootorite testimise müra, rajame lennuliiklusala arendusprojekti käigus mootorite testalale müratõkkeseinad.

Vastutus maa, vee ja bioloogilise mitmekesisuse eest

Lennujaama käitamine mõjutab ümbritsevat maad, vett ja bioloogilist mitmekesisust. Juhime oma tegevust nii, et ka väljaspool lennuvälja oleks tagatud minimaalne mõju.

Lennujaama arendusprojekte ette valmistades hindame samuti mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja rakendame mõju vähendamise meetmeid. Metsa ja üksikpuude raiete puhul lähtume lennuohutuse tagamise nõuetest ning lindude pesitsusajast: koostöös ornitoloogiga oleme pesitsusajaks seadnud sisse raierahu.

Lennujaama käitamiseks seirame regulaarselt vee ja pinnase seisundit.



Pilk tulevikku



Rahandusministeerium prognoosis 2020. aasta septembris Eesti majanduse 2021. aasta nominaalkasvuks 4,5% mis näitab, et riik ootab pigem kiiret taastumist kriisist. Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) prognoosib 2021. aasta üleilmseks majanduskasvuks 5,2%. Majanduskasv on ka lennuliikluse taastumise üks alus.

Eesti asub Euroopa äärealal ja kõik katsumused, mis olid ettevõttel enne kriisi, on selle lõpu järel mitmekordistunud. Meie fookus on kasvatada lennuliiklust, et täita eesmärgi, mille on ettevõttele seadnud omanik.

Vaktsineerimise alustamine loob eelduse uskuda, et meie sektoril on võimalus alustada kriisist väljatulekut. Tegelikkus selgub siiski 2021. aasta jooksul.

2021. aastat mõjutavad

- epidemioloogiline olukord ja vaktsiini edukus;
- riiklike reisipiirangute ja eneseisolatsiooninõuete leevendamine või kaotamine ning testimisvõimaluste suurendamine lennujaamades. Mida rohkem asendatakse eneseisolatsiooninõuded testimisvõimalustega, sh taskukohase testimisvõimalusega, seda kiiremini saab lennundus taastuda;
- tarbija kindlustunde taastumine. Pikas plaanis näeme, et lennureisimine taastub ja tarbija jätkab reisimist nii puhkuse, töö kui ka lähedaste külastamise eesmärgil;
- majanduskeskkond ja reisimiseks kasutatava vaba raha olemasolu. Majanduskeskkond mõjutab tugevalt ka äri liikluse taastumist;
- lennufirmade võimekus lende taastada, sh rahaline ja käitamisega seotud võimekus. Lennufirmade võimalikud konsolideerumised turul;
- võtmeklientide rahavooline ja äriline jätkusuutlikkus.

Tallinna lennujaama 2021. aasta reisijate arvu prognoos on 1,064 mln reisijat (võrreldes 2020. aastaga kasv 23%). Lennuoperatsioonide kasvu me ei prognoosi. Regionaalsete lennujaamade 2021. aasta reisijate arv kokku on 42 tuhat (kasv 25%). Lennuoperatsioonide arv suureneb 7%, st kokku prognoosime 9181 lennuoperatsiooni.

Euroopa Lennujaamade Nõukogu (ACI Europe) prognoosib reisijamahu taastumise 2019. aasta tasemele alles 2024. aastaks. Euroopa Lennunavigatsiooni Ohutuse Organisatsioon Eurocontrol prognoosib lennuoperatsioonide puhul lennuliikluse taastumist 2019. aasta tasemele samuti 2024. aastal, ent eeldusel, et vaktsiin on kättesaadav alates 2021. aasta suvest. Alternatiivsetes stsenaariumites oodatakse taastumist endisele tasemele vastavalt 2026. või 2029. aastal.

Kontserni kasumi-kahjumi nullpunkt on 1,8–2 miljoni reisija juures. Kuna reisijate arv jääb 2021. aastal alla selle tasemele, on ettevõtte 2021. aastal kahjumis ja aasta tuleb eelmisest aastast majanduslikult keerulisem.

2020. aastal oli ettevõttel 4,7 mln euro ulatuses erakorralist tulu või ühekordset kulude kokkuvõtet, mida 2021. aastal ei ole. Seepärast on 2021. aasta kahjumi prognoos 5,3 mln eurot.

Kontserni 2021. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos

2021. aasta eelarvet koostada oli varasemast keerulisem, sest lennuliikluse taastumises on palju ebaselget. Seni, kuni lennundus pole taastuma hakanud, on ettevõtte põhifookus kulude juhtimisel ja kokkuvõtetel.

Võrreldes 2020. aastaga prognoosime kontserni müügitulu kasvu 2021. aastal 20,6 mln eurolt 21,3 mln euroni (4%). Lennundustulude puhul oleme arvestanud 13% suurenemisega seoses lennunduse eeldatava taastumisega 2021. aasta teisel poolaastal. Reisijate arvu kasvuks prognoosime 23%. Kontserni mittelennundustulude kasvu eelarvestatud ei ole.

Kontserni muude äritulude eelarve on 2020. aasta tegelikest tuludest 14% väiksem, sest 2020. aasta tegelikes kajastus Eesti Töötukassa sihtfinantseering tööjõukulude katmiseks 2 mln euro ulatuses. Riigilt saadav sihtfinantseering lennundusjulgustuse ja päästekulude katmiseks kasvab 0,3 mln euro võrra (2021. a 7,7 mln eurot ja 2020. a 7,4 mln eurot). Sihtfinantseering regionaalsete lennujaamade tegevuskulude katmiseks kasvab 0,1 mln euro võrra (2021. a 2,3 mln eurot ja 2020. a 2,2 mln eurot).

Prognoosi alusel on kontserni äritulud 2021. aastal kokku 34,9 mln eurot ja kahanevad võrreldes eelmise aastaga 4% võrra. Selle põhjus on eelkõige asjaolu, et 2020. aasta tulud sisaldasid

2 mln euro ulatuses Eesti Töötukassa sihtfinantseeringut.

Kontserni kulud kasvavad 38,2 mln eurolt 40 mln euroni, st 5%. Kontserni kahjumiks on eel-
arvestatud 5,3 mln eurot.

Aastal 2021 plaanib kontsern kokku investeerida 35,9 mln eurot.

- Põhiinvesteering on Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti II etapp, mille eeldatav maksumus on 14,5 mln eurot.
- 2019. aastal algas ja aastail 2020–2021 jätkub Pärnu lennujaama rekonstrueerimine. Projekti kogumaksumus on 18,5 mln eurot, millest 11,8 mln eurot investeerime 2021. aastal.
- Plaanis on Tallinna lennujaama reisiterminalis lahkuva pagasi ala laiendus ja ümberehitus ning uue pagasisorteerimise süsteemi ost, investeerida on kavas 3,5 mln eurot.
- Äriprojektidest on kõige tähtsam uute päikeseparkide (Tallinna lennujaama 2 x 500 kW ja Pärnu lennujaama 2 x 1 MW) ehitamine aastail 2021–2022, investeerida on kavas 2,2 mln eurot.

Kontserni 2021. aasta tähtsaimate majandus- ja finantsnäitajate prognoos

	2021. a eelarve	2020	Muutus %
Tallinna lennujaam			
Reisijaid	1 064 235	863 589	23
Lennuoperatsioone	22 916	22 962	0
Kaubamaht tonnides	9 190	9 190	0
Regionaalsed lennujaamad kokku			
Reisijaid	42 175	33 686	25
Lennuoperatsioone	9 181	8 587	7
Kontsern			
Tuhandetes eurodes	2021. a eelarve	2020	Muutus %
Äritulud kokku	34 886	36 266	-4
Müügitulu	21 337	20 555	4
sh lennundustulu	7 416	6 575	13
sh mittelennundustulu	13 921	13 980	0
Muud äritulud	13 549	15 711	-14
sh varade sihtfinantseerimine	3 482	3 744	-7
sh lennundusjulgestuse ja päästekulude sihtfinantseerimine	7 767	7 420	5
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	2 300	2 200	5
sh muud äritulud	0	2 347	-100

Kontserni 2021. aasta tähtsaimate müügi- ja finantsnäitajate prognoos

	2021. a eelarve	2020	Muutus %
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	2 697	5 824	-54
Puhaskasum	-5 300	-1 997	165
Rahavood põhitegevusest	1 863	4 164	-56
Investeeringud	35 890	17 410	107
Müügitulu lahkuva reisija kohta	38,57	45,80	-16
Puhaskasum lahkuva reisija kohta	-9,58	-4,45	115
Bilansimaht	225 329	230 524	-3
Varad aasta lõpus sihtfinantseerimise kohustuseta*	143 100	154 624	-7
Omakapital aasta lõpus	88 711	93 982	-6
Võlakohustused aasta lõpus	49 178	52 333	-6
Omakapital/varad aasta lõpus*	62%	61%	
Võlakohustused/ärikasum enne kulumit*	18,2	9,0	
Ärikulud kokku	39 952	38 178	5
sh kaubad, materjalid, teenused	11 715	10 030	17
sh mitmesugused tegevuskulud	1 222	1 355	-10
sh töjõukulud	15 657	15 705	0
sh muud ärikulud	113	-392	-129
sh põhivara kulum	11 245	11 480	-2
Ärikasum (EBIT)	-5 066	-1 912	165
Keskmine töötajate arv taandatuna täistöajale	475	521	-9

* Ei sisalda põhivarade sihtfinantseeringut.

 Kontserni Tallinna Lennujaam
strateegilised eesmärgid aastaks 2021

**Tallinna lennujaam ühendab Eesti maailmaga
nii inimeste kui ka kauba liikumise osas**

Eesmärk	Möödik 2021
Tallinnast on võimalik lennata erinevatesse sihtpunktidesse nii Euroopas kui ka Aasias	Aastaringsete sihtkohtade arv 15 Regulaarliine 20 (aastaringsete ja suvised liinid) Reisijate arv Tallinna lennujaamas 1,06 mln
Lennukaubanduse arendamine	Lennukaupa Tallinna lennujaamas 10 000 tonni

**Käitame kontserni Tallinna Lennujaam ohutult ja turvaliselt ning
oleme looduskeskkonna suhtes vastutustundlikud**

Eesmärk	Möödik 2021
CO₂ intensiivsus reisija kohta	14,1 kg
Vähendame elektri, vee ja gaasi kulu reisija kohta Tallinna lennujaamas	1,12 € reisija kohta
Julgestuse vahejuhtumite arv kontserni lennujaamades reisija kohta	0 tõsist juhtumit
Lennuohutuse vahejuhtumite arv kontserni lennujaamades 1000 lennuoperatsiooni kohta	0 lennuõnnetust ja tõsist lennuintsidenti

Tallinna Lennujaam on atraktiivne lennujaam reisijatele, lennundusettevõtetele, partneritele ja talentidele

Eesmärk	Möödik 2021
Eristume teistest Euroopa lennujaamadest hubasuse ja kodususe poolest (ASQ indeksi järgi)	4,5 (viiepunktiskaalal)
Lennufirmade ootustele vastav teenuste ja toodete portfelli (ASQ-indeksi järgi)	4,45 (viiepunktiskaalal)
Tallinna lennujaama reisiterminali laiendamine	Eelootealade ja pagasiala välja ehitamine on graafikus. I etapi projekteerimist on alustatud
Me ei põhjusta lennuliikluse järjestikust seisakut üle 30 minuti	0 vahejuhtumit, mille kestus ületab 30 min
Väljuvate lendude punktuaalsus Tallinna lennujaamas	85%
Suurendame kontserni töötajate pühendumust	TRI*M-indeksis 70 punkti
Tööandja uuringute tulemustes saavutame endiselt kõrged kohad	Viie parima tööandja seas

Kontsern Tallinna Lennujaam on kuluefektiivne, kasumlik ja uuenduslik ettevõtte

Eesmärk	Möödik 2021
EBITDA kasv kontsernis	12,6%
Kontserni kulu (va amortisatsioon) reisija kohta	26 €
Kontserni müügitulu lahkuva reisija kohta	38,6 €
Kasutusel on terviklikud ja nüüdisaegsed infotehnoloogilised ja digilahendused	"Airport 4.0" tegevuskava viiakse ellu juhtkonna otsuste alusel
Uued äriprojektid on ellu viidud	Tallinna lennujaama on rajatud kaks 0,5 MW päikeseparki. Järgmiste päikeseparkide rajamist valmistatakse ette

Kontserni Tallinna Lennujaam kinnistud on väärtustatud ja teenivad tulu

Eesmärk	Möödik 2021
Kinnisvaraprojektide alternatiivsed ärimudelid on välja töötatud	Ärimudelite analüüs on valminud
Kinnisvaraprojektide alustamiseks kontserni kinnistutel on äriplaan koostatud ja ehitustööde kavandamist on alustatud	Tallinna lennujaama lõuna-, ida- ja edelaalade ning lennujaama linnaku detailplaneeringud on projektide alusel ajakavas Tallinna lennujaama lennuliiklusala laienduse (ÜF II) ehitus on lõpetatud Pärnu lennujaama lennuliiklusala rekonstrueerimine on lõpetatud, terminali ehitatakse

Jätkusuutlikkuse aruandluse põhimõtted

Kontserni Tallinna Lennujaam 2020. majandusaasta aruanne on jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse, hea ühingujuhtimise tava ning raamatupidamise integreeritud aastaaruanne.

Jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutustundlikkuse aruande osas tugineme globaalse aruandlusalgatuse (ingl *global reporting initiative*, GRI) aruandlusstandardile. Jätkusuutlikkuse aruande koostamise juhend koosneb aruandluspõhimõtetest, aruandlusjuhendist ja standardsetest avaldatavatest andmetest. Selles aastaaruandes kajastame kogu 2020. aasta tegevust. Aruande koostame igal aastal ja see on jätk kontserni Tallinna Lennujaama 2019. majandusaasta aruandele.

Aruandluspõhimõtetes ja -juhistes on kirjeldatud aruandlusprotsessi järgmisi põhielemente:

- olulisust,
- sidusrühmade kaasatust,
- jätkusuutlikkuse konteksti,
- täielikkuse aruandluspõhimõtteid.

Standardsete avaldatavate andmete osa sisaldab andmeid ja teavet, mis on asjakohane ja oluline ettevõtte puhul ning määratletud juhendis kolme liiki standardandmetena:

- strateegia ja profiil – andmed, mis määravad ettevõtte tegevuse mõistmiseks vajaliku üldise konteksti, nagu ettevõtte strateegia, profiil ja juhtimine;
- juhtimisviis – andmed, mis hõlmavad seda, kuidas ettevõtte asjakohaste teemadega tegeleb, ning annavad konkreetse valdkonna tegevuse mõistmiseks konteksti;
- tulemusnäitajad – näitajad, mis hõlmavad võrreldavaid andmeid ettevõtte tegevuse kohta majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonnas.

Mõjukohtade määratlemise ja ulatuse piiritlemise aluseks on tehtud ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga intervjuud, kirjandus-, andme- ja meediaanalüüs ning külastusvaatlus ja võetud eksperdihinnangud. Olulisuse määramisel on kasutatud intervjuusid ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga. Täpsemalt on sidusrühmad kirjeldatud sellekohases peatükis. Olulisuse hindamisel

mängivad peale selle rolli ühiskonna õigusaktid ja seaduskuulekus, mis vähendavad hea toimimise puhul teema tähtsust ettevõtte jaoks ja vastupidi.






Tuvastatud olulised teemad on järgmised:

- majandustulemused,
- kaudne majandusmõju,
- korrupsiooni tõkestamine,
- energia,
- bioloogiline mitmekesisus,
- heitkogused,
- heitvesi ja jäätmed,
- keskkonnanõuetele vastavus,
- tööhõive,
- tervishoid ja -ohutus,
- koolitus ja haridus,
- mittediskrimineerimine,
- sotsiaal-majanduslik nõuetelevastavus.

Oma äritegevuses juhindume kestlikkuse põhimõtetest. Alates 2018. aastast järgime oma tegevuses Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärke (ingl *sustainable development goals*, SDG) ja seome oma tegevuse nendega. Kestliku arengu eesmärkide täitmist oleme selles aruandes ka kajastanud. Et illustreerida seda, kuidas meie tegevus aitab kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, oleme sidunud need meie jaoks oluliste teemadega ja tähistanud aruandes SDG-märkega.

Kestliku arengu eesmärgid

Eesmärk	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	Ettevõttes on toimiv töötervishoiu ja -ohutuse juhtimissüsteem
	Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	Toetame töötajate arengut ning korraldame nende õppetegevust ja juhendamist töhuseressursikasutuse ja paindlike õpivõimalustega
	Saavutada sooline võrdõiglikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid
	Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	Seirame pidevalt sademevett. Kasutame veeressursse säästvaid tehnilisi lahendusi. Vältime keskkonnareostust, maandades riske. Tagame lennujaamades puhta joogivee reisijale, töötajale ja partnerile
	Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	Vähendame elektrienergia tarbimist reisija kohta. Suurendame taastuvenergia tarbimise osakaalu energia lõpptarbimises. Kavandame energia-tõhusaid hooneid
	Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	Aitame kaasa riigi majanduskeskkonna arengule. Väärtustame tulemuslikkust ja töötajate silmapaistvat panustamist ning vastastikku lugupidavaid suhteid töötajatega
	Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni	Arendame ja käitame taristut, arvestades ühiskonna ja sidusrühmade ootusi ning jätkusuutlikkuse põhimõtteid
	Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	Jälgime välisõhku paisatavaid peenosakeste heitmeid. Osaleme aktiivselt müraga seotud küsimuste käsitlemisel. Vähendame heitkoguseid, koostame CO ₂ vähendamise tegevuskava

Eesmärk	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Tagada säästev tarbimine ja tootmine	Meil on keskkonnajuhtimissüsteemi ISO 14001 sertifikaat. Tagame ohtlike jäätmete üleandmise ohtlike jäätmete käitlejale. Vähendame jäätmeteket reisija kohta. Suurendame taaskasutatavate jäätmete osakaalu. Tagame ettevõtte koosseisu kuuluvate lennujaamade säästliku ja vastutustundliku käitamise. Loome ettevõtte jäätmekäitlussüsteemi strateegia
	Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	Peame arvestust kasvuhoonegaaside heitkoguste üle. Uusi masinaid soetades jälgime CO ₂ heitmeid. Vähendame fossiilsete kütuste tarbimist
	Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	Kasutame lennujaamades keskkonnasäästlikke jäätörjevahendeid, et vähendada negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele
	Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	Vältime korrupsiooni, seades hanketingimuste seadmise ja huvide konfliktide vältimise
	Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	Tasume keskkonnamakse välisõhu saasteloa ja vee-erikasutusloa alusel. Määratleme ettevõtte sidusrühmad ja arvestame nende ootustega

GRI sisuregister

Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
GRI 102: Üldine avalikustatav teave	Organisatsiooni profiil	
	102-1 Ettevõtte nimi	AS Tallinna Lennujaam
	102-2 Peamised tegevused, kaubamärgid, tooted ja/või teenused	6
	102-3 Peakontori asukoht	Tallinn
	102-4 Ettevõtte tegevuskohad	6, 36, 49
	Kestliku arengu eesmärk nr 9 Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni	10, 36, 44, 46
	102-5 Omandisuhte iseloom ja õiguslik vorm	6, 16
	102-6 Riigid, kus ettevõtte tegutseb	6
	102-7 Ettevõtte suurus	6, 44
	102-8 Tööjõu struktuur	49–50
	102-9 Tarneahela kirjeldus	24
	102-10 Olulised muudatused organisatsioonis ja selle tarneahelas	3–4, 8, 17–18, 49
	102-11 Ettevaatusabinõude rakendamine	21–24
102-12 Osalemine välistes algatustes (peamised toetusvaldkonnad ja -tegevused)	19–20	
102-13 Liikmesus ja kuuluvus organisatsioonidesse	19–20	






Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
	Strateegia	
	102-14 Juhatusesimehe pöördumine	3
	102-15 Peamised mõjud, riskid ja võimalused	8, 10–12, 13–14, 21–24
	Eetika	
	102-16 Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumistavad	10–13, 19
	Ühingujuhtimine	
	102-18 Juhtimisstruktuur	16–18
	Huvigruppide kaasamine	
	102-40 Huvigruppide nimekiri	47
	102-42 Huvigruppide kaardistamine ja valik	38–39, 47
	102-43 Huvigruppide kaasamise põhimõtted	38–39, 43–44, 51–52
	102-44 Olulisemad tõstatatud teemad ja murekohad	38–39, 47
	Aruandluspõhimõtted	
	102-45 Finantsaruandes hõlmatud üksused	6
	102-46 Aruande sisu ja teemade ulatuse määratlemine	13, 65–66
	102-47 Oluliste teemade loetelu	13, 47, 65–66

Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
	102-48 Avalikustatava teabe korrigeerimine	34, 44
	102-49 Muutused aruandluses	-
	102-50 Aruandlusperiood	01.01.-31.12.2020
	102-51 Viimase aruande avaldamise kuupäev	27.03.2020
	102-52 Aruandlustsükkel	Aruanne koostatakse igal aastal. GRI juhistele vastavat aruannet on koostatud alates aastast 2014. Kõik varasemad aruanded on kättesaadavad AS-i Tallinna Lennujaam kodulehel
	102-53 Aruannet puudutavate küsimuste kontakt	kvaliteet@tll.aero
	102-54 Aruande vastavus GRI standardile	Aruanne järgib rahvusvahelist <i>Global Reporting Initiative</i> (GRI) standardit ja on koostatud standardi põhinõuete järgi
	102-55 GRI sisuregister	67-70
	102-56 Väline kinnitus	Kontserni aastaaruande on kinnitanud audiitor AS PricewaterhouseCoopers
GRI 103: Juhtimisviisi kirjeldus	103-1 Aruande ulatus ja piirid	6, 10-12
	103-2 Juhtimispõhimõtted ja selle komponendid	10-14, 54
	103-3 Juhtimispõhimõtete hindamine	10-14

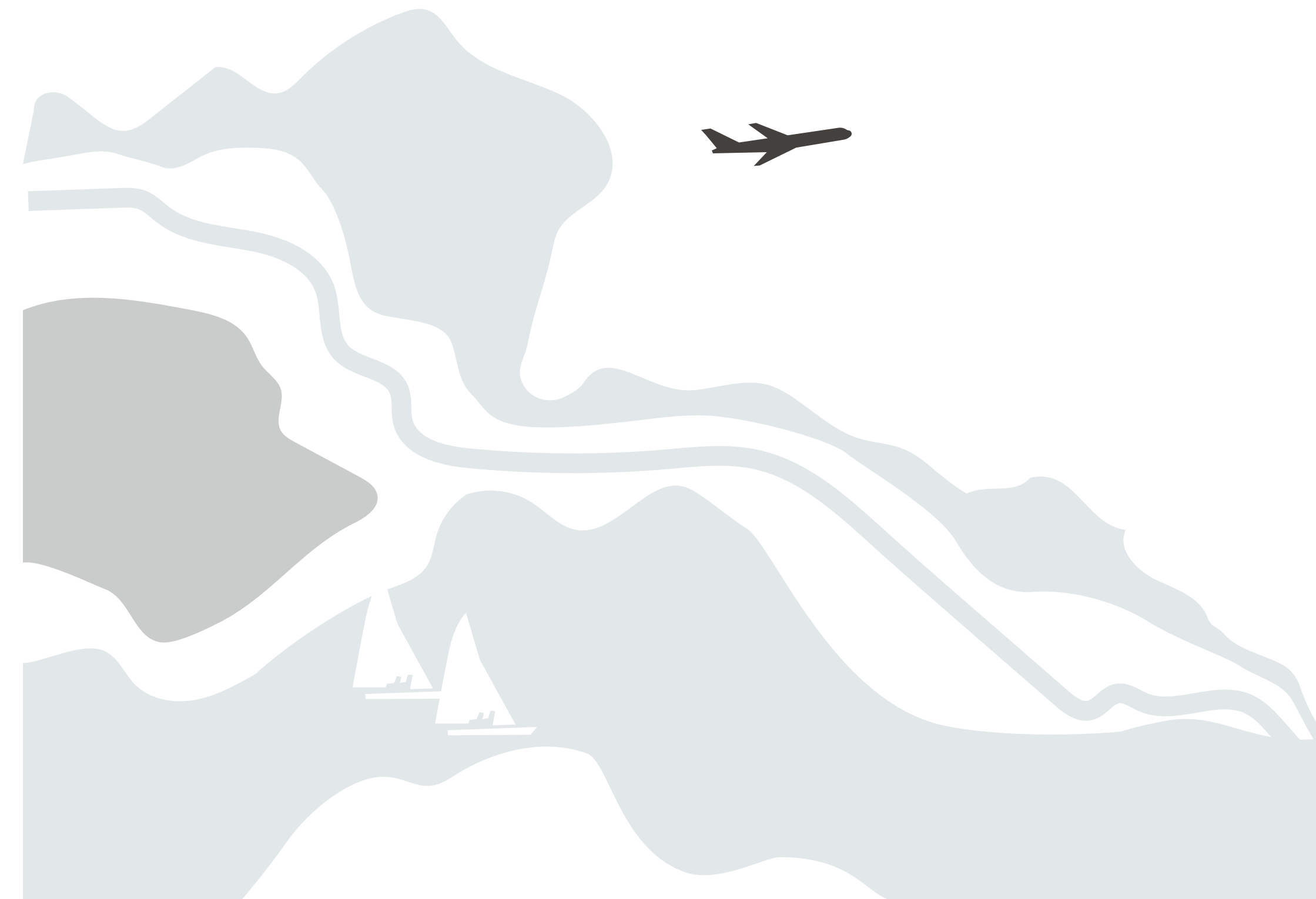
Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
	Kestliku arengu eesmärk nr 12 Tagada säästev tarbimine ja tootmine	54, 55, 57, 58
GRI 201: Majandustulemused	201-1 Ettevõtte loodav ja jaotatav väärtus	26-31, 41
	Kestliku arengu eesmärk nr 8 Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	49
GRI 203: Kaudne majandusmõju	203-1 Infrastruktuuri investeringud ja toetatud teenused	30-31, 41, 45-47
GRI 205: Korruptsiooni tõkestamine	205-1 Korruptsiooniga seotud riskide hindamine	18-19
	205-2 Korruptsioonivastase poliitika ja protseduuride alane suhtlus ja koolitus	18-19
	205-3 Korruptsioonijuhtumid ja järgnenud tegevused	18-19
	Kestliku arengu eesmärk nr 16 Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	16

Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
GRI 302: Energia	302-1 Energia tarbimine organisatsiooni sees	56-57
	302-3 Energiatõhusus	56-57
	302-4 Energiatarbimise vähendamine	55, 57
 7 JÄTKUSUTLIK ENERGIA	Kestliku arengu eesmärk nr 7 Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	55, 57
GRI 304: Bioloogiline mitmekesisus	304-2 Tegevuste ja teenuste oluline mõju bioloogilisele mitmekesisusele	57-59
 15 MAA ÖKOSÜSTEEMID	Kestliku arengu eesmärk nr 15 Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	55, 59
GRI 305: Heitkogused	305-5 Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine	57
	305-7 Lämmastikoksiid ja vääveloksiid ning teised olulised õhuheitmed	57
 17 ÜLEILMNE KOOSTÖÖ	Kestliku arengu eesmärk nr 17 Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	20, 47, 54

Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
 11 JÄTKUSUTLIKUD LINNAD JA ASUMID	Kestliku arengu eesmärk nr 11 Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	55, 57, 59
 13 KLIMA MUUTUSTUSE VASTASED MEETMED	Kestliku arengu eesmärk nr 13 Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	55, 57
GRI 304: Bioloogiline mitmekesisus	306-1 Vee väljalase kvaliteedi ja sihtkoha järgi	56-59
	306-2 Jäätmed vastavalt tüübi ja käitluse meetodile	56, 58
	306-3 Olulised lekked	22, 56, 58
	306-4 Ohtlike jäätmete vedu	56, 58
	306-5 Veekogud, mida mõjutab vee väljavool ja/või äravool	57, 58, 59
 6 PUHAS VESI JA SANITAARIA	Kestliku arengu eesmärk nr 6 Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	55, 57, 58
GRI 307: Keskonnaalane nõuetelevastavus	307-1 Mittevastavused keskkonnanõuetele ja regulatsioonidele	54
GRI 401: Töehõive	401-1 Uute töötajate värbamine ja töötajate voolavus	50, 51

Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
GRI 403: Töetervishoid ja -ohutus	403-1 Töetervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteem	23, 43
	403-2 Ohu tuvastamine, riskihindamine ja vahejuhtumite uurimine	21, 23
	403-4 Töötajate osalemine, konsulteerimine ja suhtlemine töetervishoiu ja -ohutuse valdkonnas	23
	Kestliku arengu eesmärk nr 3 Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	23, 55, 58
GRI 404: Koolitus ja haridus	404-1 Keskmise koolitustundide arv töötaja kohta aastas	Kuna ettevõtte panustab praktilisse õppesse töökohal, siis ei ole see näitaja asjakohane
	404-2 Programmid töötajate oskuste arendamiseks ja ülemineku toetamiseks	50-51
	404-3 Töötajate osakaal, kellega viiakse regulaarselt läbi tulemus- ja arenguveestlusi	51
	Kestliku arengu eesmärk nr 4 Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	52
	Kestliku arengu eesmärk nr 5 Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	49

Standard	Avalikustatav teave	Leheküljenumbrid
GRI 406: Mitte diskrimineerimine	406-1 Diskrimineerimise juhtumid ja parandusmeetmed	2020. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimise juhtumit
GRI 419: Sotsiaalmajanduslik nõuetelevastavus	419-1 Mittevastavus sotsiaalmajanduslikele nõuetele	2020. aastal ei tuvastatud ühtegi mittevastavust



2020. aasta
konsolideeritud
raamatupidamise
aastaaruanne

Sisukord

73	Kontserni lühiiseloostus ja kontaktandmed	103	LISA 14. Sihtfinantseerimine
74	Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	105	LISA 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad
75	Konsolideeritud koondkasumiaruanne	105	LISA 16. Maksuvõlad
76	Konsolideeritud rahavoogude aruanne	105	LISA 17. Viitvõlad töötajatele
77	Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	105	LISA 18. Omakapital
		106	LISA 19. Müügitulu
		106	LISA 20. Muud äritulud
77	Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	107	LISA 21. Kaubad, materjal ja teenused
77	Lisa 1. Üldine informatsioon	107	LISA 22. Mitmesugused tegevuskulud
77	Lisa 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest	107	LISA 23. Tööjõukulud
90	Lisa 3. Finantsriskide juhtimine	107	LISA 24. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused
93	Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud	108	LISA 25. Tehingud seotud osapooltega
96	Lisa 5. Materiaalne põhivara	109	LISA 26. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta
99	Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud	109	Konsolideerimata finantsseisundi aruanne
99	Lisa 7. Kasutusrent	110	Konsolideerimata koondkasumiaruanne
100	Lisa 8. Varud	111	Konsolideerimata rahavoogude aruanne
100	Lisa 9. Nõuded ja ettemaksed	112	Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne
100	LISA 10. Finantsinstrumendid	112	AS Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) korrigeeritud omakapitali aruanne
101	LISA 11. Raha ja raha ekvivalendid		
102	LISA 12. Võlakohustused	113	Sõltumatu vandeaudiitori aruanne
103	LISA 13. Laenu tagatis ja panditud vara	117	AS Tallinna Lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008-le

Kontserni lühiseloomustus

Kontsern tegutseb Eesti Vabariigis, käitab Tallinna, Kärdla, Kuressaare, Tartu, Pärnu lennujaamu ning Ruhnu ja Kihnu lennuvälju.

Kontserni põhitegevusvaldkondadeks on lennujaamade käitamine ja arendamine ning lennukite ja reisijate maapealne teenindamine. 2020. aastal andis kontsern tööd keskmiselt 608-le (2019. a 687-le) töötajale. Majandusaasta lõpul töötas kontsernis 509 töötajat (2019.a 681).

AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik ning ettevõtte kuulub Eesti Vabariigi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse

Juriidiline address

Lennujaama tee 12

11101 Tallinn

Eesti Vabariik

Telefon

+372 6 058 701

Faks

+372 6 058 333

E-post

administration@tll.aero

Koduleht

www.tallinn-airport.ee

Audiitor

AS PricewaterhouseCoopers

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	31.12.2020	31.12.2019
Varad			
Põhivara			
Materiaalne põhivara	Lisa 5	158 784	151 918
Immateriaalne põhivara		511	514
Kasutamiseõiguse esemeks olev vara		92	158
Kinnisvarainvesteeringud	Lisa 6	15 698	16 762
Põhivara kokku		175 085	169 352
Käibevara			
Varud	Lisa 8	265	312
Nõuded ja ettemaksud	Lisa 9	5 644	5 582
Raha	Lisa 11	49 530	50 903
Käibevara kokku		55 439	56 797
Varad kokku		230 524	226 149

tuhandetes eurodes	Lisa nr	31.12.2020	31.12.2019
Omakapital			
Aktiivkapital	Lisa 18	25 617	25 095
Kohustuslik reservkapital		2 510	2 510
Jaotamata kasum		65 855	67 852
Omakapital kokku		93 982	95 457
Kohustused			
Pikaajalised kohustused			
Võlakohustused	Lisa 12	49 036	42 321
Rendikohustused	Lisa 12	56	112
Sihtfinantseerimine	Lisa 14	75 900	77 139
Muud võlad		41	41
Pikaajalised kohustused kokku		125 033	119 613
Lühiajalised kohustused			
Võlakohustused	Lisa 12	3 297	3 297
Rendikohustused	Lisa 12	36	46
Võlad ja ettemaksud	Lisa 15	7 965	7 280
Eraldis	Lisa 25	211	456
Lühiajalised kohustused kokku		11 509	11 079
Kohustused kokku		136 542	130 692
Omakapital ja kohustused kokku		230 524	226 149

Lisad lehekülgedel 74 kuni 112 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2020	2019
Müügitulu	Lisa 19	20 555	47 120
Muud äritulud	Lisa 20	15 711	13 266
Kaubad, materjal ja teenused	Lisa 21	-10 030	-15 734
Mitmesugused tegevuskulud	Lisa 22	-1 355	-1 902
Tööjõukulud	Lisa 23	-15 705	-20 949
Põhivara kulum ja väärtuse langus	Lisa 5, 6	-11 480	-11 771
Muud ärikulud		392	-111
Ärikasum/kahjum		-1 912	9 919
Finantstulud ja -kulud		-85	-201
Aruandeaasta kasum/kahjum		-1 997	9 718
Aruandeaasta koondkasum/kahjum		-1 997	9 718

Lisad lehekülgedel 74 kuni 112 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2020	2019
Põhitegevuse rahavood			
Laekumised klientidelt		25 713	50 004
Tarnijatele ja töötajatele tasutud		-31 162	-41 939
Saadud intressitulu		96	2
Makstud intressid		-178	-200
Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine riigieelarvest	Lisa 14	9 620	9 195
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	Lisa 14	75	200
Põhitegevuse rahavood kokku		4 164	17 262
Rahavood investeerimisest			
Tasutud immateriaalse, materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute soetamisel	Lisa 5, 6	-13 311	-11 490
Laekunud materiaalse põhivara müügist	Lisa 5	318	72
Riigieelarvest määratud sihtfinantseeringu tagasimakse	Lisa 14	-1 456	0
Saadud põhivara sihtfinantseerimine riigieelarvest	Lisa 14	0	17 300
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	Lisa 14	2 263	2 700
Rahavood investeerimisest kokku		-12 186	8 582

Lisad lehekülgedel 74 kuni 112 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2020	2019
Rahavood finantseerimisest			
Saadud laenu tagasimaksed	Lisa 12	-3 285	-2 143
Saadud laenud	Lisa 12	10 000	14 000
Makstud rendimaksed		-66	-58
Rahavood finantseerimisest kokku		6 649	11 799
Rahavood kokku			
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi algul	Lisa 11	50 903	13 260
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpul	Lisa 11	49 530	50 903
Raha ja raha ekvivalentide muutus		-1 373	37 643

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

tuhandetes eurodes	Aktsiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018	25 095	2 510	58 134	85 739
2019. aasta koondkasum	0	0	9 718	9 718
Saldo seisuga 31.12.2019	25 095	2 510	67 852	95 457
Aktsiakapitali suurendamine mitterahalise sissemakse teel	522	0	0	522
2020. aasta koondkahjum	0	0	-1 997	-1 997
Saldo seisuga 31.12.2020	25 617	2 510	65 855	93 982

Täpsem informatsioon aktsiakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on toodud Lisas 18. Lisad lehekülgedel 74 kuni 112 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Üldine informatsioon

Emaettevõtte AS Tallinna Lennujaam on Eesti Vabariigis 30.12.1997 registreeritud 100% riigile kuuluv äriühing.

Kontserni Tallinna Lennujaam konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab AS-i Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) ja tema 100%-list tütarettevõtet AS-i Tallinn Airport GH, mis tegeleb õhusõidukite ja reisijate maapealse teenindamisega ning kelle aktsiad on registreeritud Eestis.

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande on juhatus kinnitanud 18. märtsil 2021.

Lisa 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest. Nimetatud arvestus- ja aruandluspõhimõtteid on kasutatud järjepidevalt kõikidel aruandeperioodidel, v.a juhtudel, kui info on avaldatud eraldi.

(A) ARVESTUSE ALUSED

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) ja Rahvusvaheliste Finantsaruandlusstandardite Tõlgendamise Komitee (IFRIC) tõlgendustega, nagu Euroopa Liit on need vastu võtnud.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud finantsnäitajad tuginevad põhiliselt ajaloolisele soetusmaksumusele, välja arvatud õiglasest väärtuses muutustega läbi koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad ja -kohustused.

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on kasutatud teatud raamatupidamishinnanguid, samuti on kasutatud mitmete arvestus- ja aruandluspõhimõtete rakendamise osas juhtkonna otsuseid. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisas 4 on avalikustatud need valdkonnad, kus raamatupidamishinnangutel on oluline mõju kontserni aastaaruandes kajastatud informatsioonile. Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole kirjutatud teisiti.

(B) ARVESTUS- JA AVALIKUSTAMISPÕHIMÕTETE MUUTUSED

Muutused olulistes arvestuspõhimõtetes alates 1.01.2020

Käesoleva aruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on samad, mida kasutati kontserni 31. detsembril 2019 lõppenud majandusaasta konsolideeritud aruandes, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevalt.

IAS 12 12.52A ja 12.57A - Investeeringutelt edasilükkunud tulumaksukohustise kajastamise tõlgenduse muutus. 2020. aasta juunis Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite Tõlgenduskomitee (IFRIC) poolt vastu võetud tõlgendusotsuse põhjal ei ole Eestis seni 20 aastat kehtinud tulumaksu edasilükkamise põhimõte kooskõlas IAS 12.52A tõlgendusega. IAS 12.52A ütleb, et kui tulumaksu tasutakse dividendidelt, mitte kasumilt, siis ei kajastata aruannetes tulumaksu kulu ega kohustust enne, kui dividendid on välja kuulutatud. Eestis on seda arvestuspõhimõtet rakendatud järjekindlalt kogu kontserni jaotamata kasumi suhtes, sõltumata sellest, kas kasum on kogunenud emaettevõttes või Eesti tütarettevõttes. Käesoleva aasta tõlgendusotsuse põhjal kohaldatakse Standardi IAS 12 paragrahvides 52A ja 57A sätestatud põhimõtet ainult emaettevõttes kogunenud jaotamata kasumi suhtes ega kohaldata Eesti tütarettevõtetes kogunenud jaotamata kasumi suhtes.

Standardi IAS 12 paragrahv 39 järgi peab ettevõtte edasilükkunud tulumaksukohustist kajastama kõikide tütar-, sidus- ja ühissetevõtetesse ning filiaalidesse tehtud investeeringute pealt, kui nendes investeeringutes on tekkinud ajutised maksustatavad erinevused, välja arvatud juhul, kui:

- a) ettevõtte suudab kontrollida ajutise erinevuse tühistamise ajastamist; ja
- b) on tõenäoline, et ajutine erinevus ei tühistu lähimas tulevikus.

Muudatust kohaldatakse tagasiulatuvalt, mis tähendab, et tulumaksu kohustus tuleb üles võtta varasematel perioodidel tütarettevõtetesse kogunenud jaotamata kasumi suhtes.

Juhtkonna hinnangul ei mõjuta investeeringutelt edasilükkunud tulumaksukohustise tagasiulatuvalt kajastamine finantsaruandeid. Kontserni juhatuse hinnangul on IAS 12 standardi tõlgendusotsuse mõju, üle vaadanud ja analüüsinud kontsernisest dividendipoliitika põhimõtteid ning järeldanud, et tagasiulatuvalt mõju finantsaruannetele ei ole. Võrdlusning aruandeperioodi algsaldod korrigeerimist ei vaja. Kontsern analüüsis Eesti tütarettevõttes eelnevatel perioodidel kogunenud jaotamata kasumi pealt tekkivat tulumaksu muutust ning hindas, et ettevõtte suudab kontrollida ajutise erinevuse tühistamise ajastamist ja ajutine erinevus ei tühistu lähimas tulevikus. Edaspidiselt kajastatakse dividendide maksmisel tekkivate tulumaksu ajutiste erinevuste korral tulumaksukulu ja -kohustus vastavalt uuele tõlgendusele, sealhulgas lähtutakse kehtivast kontsernisest dividendipoliitika põhimõtetest ja tütarettevõtte võimekusest maksta dividende.

Kontsern on alates 1. jaanuarist 2020 esmakordselt rakendanud **Finantsaruandluse kontseptuaalse raamistiku muudatused ja Olulisuse mõiste - IAS 1 ja IAS 8 muudatused.** Nimetatud standarditel ei olnud olulist mõju kontserni finantsaruannetele seisuga 1. jaanuar 2020. Mitmed teised uued standardid on rakendanud 1. jaanuarist 2020, kuid neil ei ole olulist mõju kontserni finantsaruannetele.

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine alates 1.01.2021

Välja on antud uusi või muudetud standardeid või tõlgendusi, mis muutuvad kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2021 või hilisematel perioodidel ja mida kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt:

Kohustuste liigitamine lühi- või pikaajaliseks - IAS 1 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2022 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Piiratud ulatusega muudatused selgitavad, et kohustused liigitatakse kas lühiajalisteks või pikaajalisteks sõltuvalt aruandeperioodi lõpus kehtivatest õigustest. Kohustused on pikaajalised, kui ettevõttel on aruandeperioodi lõpus oluline õigus lükata edasi arveldust rohkem kui kaheteistkümneks kuuks. Juhised ei nõua enam sellisel juhul tingimusteta õigust. Juhtkonna kavatsus järgnevalt arvelduste edasilükkamise õigust kasutada või mitte ei mõjuta kohustuste liigitamist. Õigus edasilükkamiseks on

Tallinna Lennujaama aastaaruanne 2020

olemas vaid siis, kui ettevõtte täidab aruandeperioodi lõpu seisuga asjakohased tingimused. Kohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui tingimust rikutakse aruandeperioodi lõpus või enne seda, isegi kui laenuandja nõustub pärast aruandeperioodi lõppu sellest tingimusest loobuma. Vastupidi, laen liigitatakse pikaajaliseks, kui laenulepingu eritingimusi rikutakse alles pärast aruandekuupäeva. Lisaks sisaldavad muudatused selgitust sellise võla liigitamise nõuete kohta, mida ettevõtte võib rahuldada, muutes seda omakapitaliks. 'Arveldus' on defineeritud kui kohustuse tasumine sularahaga, muude majanduslikku kasu sisaldavate ressursidega või ettevõtte enda omakapitaliinstrumentidega. Konverteeritavate instrumentide puhul, mida võib konverteerida omakapitaliks, on olemas erand, kuid ainult nende instrumentide puhul, kus vahetusõigus liigitatakse liitfinantsinstrumendi eraldi komponendina omakapitaliinstrumentis. Kontsern hindab muudatuse mõju finantsaruandele.

Muudel uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju kontsernile.

(C) KONSOLIDEERITUD ARUANNETE KOOSTAMINE

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab emaettevõtte AS-i Tallinna Lennujaam ning selle tütarettevõtte AS-i Tallinn Airport GH finantsnäitajaid konsolideerituna rida-realt. Ema- ja tütarettevõtte vaheliste tehingute tulemusena tekkinud nõuded, kohustused, tulud, kulud ning realiseerimata kasumid ja kahjumid on elimineeritud. Vajadusel on tütarettevõtte arvestuspõhimõtteid muudetud, et viia need kooskõlla kontserni arvestuspõhimõtetega.

Tütarettevõtte

Tütarettevõtte on kontserni poolt kontrollitav ettevõtte. Kontroll eksisteerib, kui emaettevõtte omab mõjuvõimu määrata investeeringuobjekti finants- ja tegevuspõhimõtteid, millega kaasneb reeglina enam kui pool hääleõigustest tütarettevõttes. Kontrolli olemasolu hindamisel võetakse arvesse hetkel kasutatavate või konverteeritavate potentsiaalsete hääleõiguste olemasolu ja võimalikku mõju. Tütarettevõtte konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni.

Emettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades on avaldatud konsolideeriva üksuse (emettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a. tütarettevõtte kajastamist käsitlevad arvestuspõhimõtted, mis on emettevõtte eraldiseisvates põhjaruannetes muudetud vastavalt IAS 27 „Konsolideeritud ja Eraldiseisvad raamatupidamise aruanded” nõuetele ning investeeritud tütarettevõtete aktsiatesse on kajastatud soetusmaksimumuses miinus vajadusel allahindlused vara väärtuse langusest (vt Lisa 26).

(D) TEHINGUD VÄLISVALUUTAS NING VÄLISVALUUTAS FIKSEERITUD FINANTSVARAD JA -KOHUSTUSED

Arvestus- ja esitusvaluuta

Kontserni kuuluvate ettevõtete arvestusvaluutadeks on nende ettevõtete äritegevuse põhilise majanduskeskkonna valuuta. Ema- ja tütarettevõtte arvestusvaluuta on euro. Konsolideeritud aruanded on koostatud eurodes.

Tehingud välisvaluutas ning välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vastava valuuta ametlikud noteeringud. Raha ülekandmise ja tehingupäeva kursside erinevuse korral tekkivad kursivahed kajastatakse koondkasumiaruandes. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused on ümber hinnatud aruande kuupäeval kehtinud Euroopa Keskpanga ametliku noteeringu või, kui Euroopa Keskpank vastavat valuutat ei noteeri, valuutat emiteeriva riigi keskpanga ametliku noteeringu alusel euro suhtes. Võlakohustuste ning raha ja raha ekvivalentide ümberhindamisest tulenevad kasumid ja kahjumid on kajastatud koondkasumiaruandes finantstulude- ja kuludena; muud valuutakursside muutustest tulenevad kasumid ja kahjumid aga muude äritulude või tegevuskuludena.

(E) VARADE JA KOHUSTUSTE JAOTUS LÜHI- JA PIKAAJALISTEKS

Varad ja kohustused on finantsseisundi aruandes jaotatud lühi- ja pikaajalisteks. Lühiajalisteks loetakse varad, mis eeldatavasti realiseeritakse järgmisel majandusaastal või kontserni tava-pärase äri tsükli käigus.

Kohustusi liigitatakse lühiajalisteks kui nende tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates aru-
ande kuupäevast või kontsernil pole tingimusteta õigust kohustuse tasumist edasi lükata
rohkem kui 12 kuud pärast aruande kuupäeva.

Laenukohustusi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul aruande kuupäevast, kuid mis
refinantseeritakse pikaajaliseks pärast aruande kuupäeva, kuid enne aastaaruande kinnita-
mist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustusi, mida lae-
nuandjal oli õigus aruande kuupäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste
rikkumise tõttu.

Kõik ülejäänud varad ja kohustused on näidatud pikaajalistena.

(F) MATERIAALNE PÕHIVARA

Materiaalse põhivarana käsitletakse materiaalselt vara, mida kasutatakse teenuste osutami-
seks, rendile andmiseks või halduseesmärkidel ja mida eeldatavasti kasutatakse üle aasta.
Materiaalselt põhivara kajastatakse finantsseisundi aruandes jääkväärtuses, mis on saadud
vara soetusmaksumuse vähendamisel akumulieeritud kulumi ja võimaliku väärtuse languse
võrra.

Soetusmaksumus

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses.

1. Ostetud põhivara soetusmaksumus koosneb ostuhinnast ja soetamisega otseselt
seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta.

2. Omavalmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb asukoha ettevalmistamise
kuludest, valmistamisel ja kasutuselevõtul tehtud kulutustest materjalidele ja
teenustele ning hüvitistest tööjõule.

Kui materiaalse põhivara objekti valmistamine vältab pikema perioodi ning seda finant-
seeritakse laenu või mõne muu võlainstrumendiga, siis kapitaliseeritakse sellega seotud laenu-
kasutuse kulutused (intressid) valmistatava objekti soetusmaksumusse. Laenukasutuse kulu-
tuste kapitaliseerimist alustatakse hetkest, kui on tekkinud laenukasutuse kulutusi ja varaga
seotud kulutusi ning vara valmistamist on alustatud. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseeri-
mine lõpetatakse hetkel, mil vara on valmis või selle kasutamine on pikemaks ajaks peatatud.

Kulum

Materiaalse põhivara objekti iga osa, millel on oluliselt erinev kasulik eluiga ning mille soetus-
maksumus on oluline võrreldes selle objekti kogumaksumusega, amortiseeritakse eraldi.

Põhivara kulumit arvestatakse soetusmaksumuselt lineaarsel meetodil vara hinnangulise ka-
suliku eluea jooksul. Erandiks on maa, mida ei amortiseerita.

Materiaalse põhivara amortisatsioonimeetodid, -normid ja lõppväärtused vaadatakse üle vä-
hemalt iga majandusaasta lõpus ja kui uued hinnangud erinevad eelnevatest, kajastatakse
muutused raamatupidamislike hinnangute muutustena, s.t edasiulatuvalt. Põhivara eeldata-
vat kasulikku eluiga inventeeritakse aastainventuuri käigus, hilisemate kulutuste arvelevõt-
misel ja oluliste muutuste korral arenguplaanides. Kui vara hinnanguline kasulik eluiga erineb
oluliselt eelnevalt kehtestatust, kajastatakse see raamatupidamisliku hinnangu muutusena,
muutes vara järelejäänud kasulikku eluiga, mille tulemusena muutub järgmistel perioodidel
varale arvestatav kulum.

Põhivara kasuliku eluea hindamine

Põhivara kasulik eluiga määratakse lähtudes juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise
perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on osutunud mõ-
nevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga.

Kontsernis kasutatavate põhivarade eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

Ehitised, rajatised

Perroonid, lennurajad	20–50 aastat
Hooned	5–50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioon, trassid)	10–25 aastat
Väikerajatised (angaarid)	2–20 aastat

Masinad ja seadmed

Mitmesugused süsteemid	3–20 aastat
Rajahoidusmasinad ja seadmed	6–20 aastat
Muud seadmed	2–15 aastat

Muu inventar, tööriistad ja sisseseaded

Terminali mööbel ja sisustus	2–10 aastat
Arvutid ja võrguseadmed	3–5 aastat
Muu vara	3–10 aastat

Parendused

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad kulutused lisatakse vara soetusmaksumusele või võetakse arvele eraldi varana ainult juhul, kui on tõenäoline, et kontsern saab tulevikus varaobjektist majanduslikku kasu ja varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objektile soetusmaksumusele ning asendatud komponent või proportsionaalne osa asendatud põhivarast kantakse finantsseisundi aruandest maha. Jooksva hoolduse ja remondiga seotud kulud kajastatakse koondkasumiaruandes kuludena.

Kajastamise lõpetamine

Materiaalse põhivara kajastamine lõpetatakse vara võõrandamisel, kasutuselt eemaldamisel või kui kontsern ei eelda selle vara müügist majandusliku kasu saamist. Materiaalse põhivara

kajastamise lõpetamisest tekkivad kasumid ja kahjumid kajastatakse selle perioodi, millal kajastamine lõpetati, koondkasumiaruandes real "muud äritulud" või "muud ärikulud".

Varade väärtuse langus

Varad hinnatakse alla nende kaetavale väärtusele juhul, kui varade kaetav väärtus on väiksem bilansilisest jääkväärtusest – vt lõiku „mittefinantsvarade väärtuse langus“.

(G) IMMATERIAALNE PÕHIVARA

Immateriaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otsestelt soetamisega seotud kuludest. Finantsseisundi aruandes kajastatakse immateriaalset põhivara soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieritud kulum ja allahindlused. Immateriaalse põhivara all kajastatakse soetatud tarkvara, mis on piiratud kasuliku elueaga. Kontsernil ei olnud aruandeperioodil ega ka võrdlusperioodil määramata kasuliku elueaga immateriaalset põhivara.

Tarkvara

Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kuludena nende tekkimise hetkel. Immateriaalse varana kajastatakse soetatud tarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Kontserni poolt loodud ja kontrollitav tarkvara kajastatakse immateriaalse varana, kui on täidetud järgmised tingimused:

1. tarkvara kasutuskõlblikuks muutmine on tehniliselt võimalik;
2. juhtkond kavatseb tarkvara valmis saada ja seda kasutada;
3. tarkvara on võimalik kasutada;
4. on võimalik näidata, kuidas tarkvara loob tõenäolist tulevast majanduslikku kasu;
5. tarkvara arendamise lõpetamiseks ja kasutamiseks on olemas piisavad tehnilised, rahalised ja muud vahendid;
6. tarkvara arendustegevusega seotud kulutusi saab usaldusväärselt mõõta.

Kapitaliseeritavad tarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukulusid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Arenduskulud, mis ei vasta eeltoodud tingimustele, kajastatakse kuludena. Tarkvaraga seotud kulutusi, mis on algselt kajastatud kuludena, ei kajastata hilisemal perioodil immateriaalse varana. Tarkvara kulud amortiseeritakse kuludesse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 3 - 5 aastat.

(H) KINNISVARAINVESTEERINGUD

Kinnisvarainvesteeringuna kajastatakse kinnisvara objekti, mida kontsern hoiab renditulu teenimise või turuväärtuse kasvu eesmärgil ning mida ei kasutata kontserni enda majandustegevuses.

Kontsern kasutab soetusmaksumuse meetodit, mis tähendab, et kinnisvarainvesteeringute kajastamisel rakendatakse samu arvestuspõhimõtteid, mida kasutatakse materiaalse põhivara arvestuses.

Kontsernis kasutatavate kinnisvarainvesteeringute eeldatavad kasulikud eluead on järgmised:

Angaarid	
Hooned	15–50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioon, trassid)	3–20 aastat
Bürookompleks	
Kontorihoone	30 aastat
Kõrvalhooned	15–20 aastat
Rajatised	5 aastat

Kui on märke sellest, et varaobjekti eluiga või lõppväärtus on oluliselt muutunud, tehakse muudatused vara amortiseerimises edasiulatuvalt. Kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse määramisel lähtutakse lõigus (I) Mittefinantsvarade väärtuse langus kirjeldatud põhimõtetest.

(I) MITTEFINANTSVARADE VÄÄRTUSE LANGUS

Kontserni juhtkond hindab igal aruande kuupäeval soetusmaksumuse meetodil kajastatavate materiaalse ja immateriaalse põhivara, kinnisvarainvesteeringute puhul vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Hindamisel arvestatakse järgmisi asjaolusid:

Välised tunnused võimalikust varade väärtuse langusest:

- sarnaste varade turuväärtus on langenud;
- üldine majanduskeskkond ja turusituatsioon on halvenenud, mistõttu on tõenäoline, et varadest genereeritav tulu väheneb;
- turu intressimäärad on tõusnud, mistõttu varade tulusus võib jääda alla intressimääradele;
- varade bilansiline maksumus on suurem ettevõtte turukapitalisatsioonist.

Sisesed tunnused võimalikust varade väärtuse langusest:

- varade füüsiline seisund on järsult halvenenud;
- varadest saadavad tulud on väiksemad planeeritust;
- mõningate tegevusvaldkondade tulemused on oodatust halvemad;
- teatava raha teeniva üksuse tegevus kavatakse lõpetada.

Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglase väärtus, millest on maha lahutatud müügiikulused, või vara kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust, kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada. Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta koondkasumiaruandes põhivara allahindluse kahjumi vähendamisena.

(J) FINANTSVARAD

Klassifitseerimine

Kontsern klassifitseerib kõik finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategoorias. Klassifitseerimine sõltub kontserni ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval ehk kuupäeval, millal kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse. Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja kontsern annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved.

Mõõtmine

Finantsvarad kajastatakse esmasel arvelevõtmisel õiglasel väärtuses, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

Võlainstrumendid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Kontserni ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nendest varadest saadav intressitulu

kajastatakse finantstuludes sisemise intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse saadud kasum või kahjum kasumiaruandes muudes tuludes/kuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel.

Kontserni kõik võlainstrumendid on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategooriasse.

Omakapitaliinstrumendid

Ettevõttel ei ole investeringuid omakapitaliinstrumentidesse.

(K) FINANTSVARADE VÄÄRTUSE LANGUS

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse: (i) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi, (ii) raha ajaväärtust ja (iii) aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

Nõuetele ostjate vastu rakendab kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumiste perioodidest.

(L) VARUD

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevat tollimaksu, muid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid.

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO (first-in, first-out) meetodit. FIFO meetodi rakendamisel kajastatakse varude lõppjääki finantsseisundi aruandes viimasena saabunud ja veel müümata (kasutamata) partiide soetusmaksumuses. Varud hinnatakse finantsseisundi aruandes lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus. Neto realiseerimisväärtus leitakse, arvates tavapärasel äritegevuses kasutatavast hinnangulisest müügihinnast maha hinnangulised kulutused, mis on vajalikud toote müügi valmidusse viimiseks ja müügi sooritamiseks.

(M) RAHA JA RAHA EKVIVALENDID

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke ja kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite.

(N) AKTSIAKAPITAL JA KOHUSTUSLIK RESERVKAPITAL

Lihtaktsiad kajastatakse omakapitali koosseisus. Eelisaktsiaid ei ole emiteeritud. Uute aktsiate emiteerimisega seotud omakapitali tehingute tehingukulud kajastatakse omakapitalist mahaarvamise eeldusel, et need on käsitatavad omakapitali tehinguga otseselt kaasnevate vältimatute lisakuludena.

Äriseadustiku nõuete kohaselt peab emaettevõtte moodustama puhaskasumist kohustusliku reservkapitali, mille miinimumsuuruseks on 1/10 aktsiakapitalist. Iga-aastase kohustusliku eraldise suurus on 1/20 aruandeaasta puhaskasumist kuni reservkapitali määra täitumiseni.

Reservkapitali võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda ei ole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha aktsionäridele väljamakseid.

(O) VÕLAD HANKIJATELE

Võlad hankijatele on tavapärase äritegevuse käigus tekkinud kohustused tasuda hankijatele ostetud kaupade või teenuste eest. Hankijate võlgade jaotust lühi- ja pikaajalisteks vt lõigus (E). Võlad hankijatele võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses ning kajastatakse peale esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(P) VÕLAKOHUSTUSED

Võlakohustused võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses vähendatuna tehingukulude võrra ning kajastatakse pärast esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumuses. Soetusmaksumuse ja lunastusmaksumuse vahe kajastatakse koondkasumiaruandes kuluna võlakohustuse kehtivuse perioodi jooksul, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Laenulepingute sõlmimisel makstavaid teenustasusid kajastatakse laenukasutuse kuludena selles ulatuses, mille osas on tõenäoline, et kontsern laenu välja võtab. Sellised teenustasud kajastatakse finantsseisundi aruandes tulevaste perioodide kuludena ja kajastatakse laenukasutuse kuluna, kui laenu väljavõtmine aset leiab. Võlakohustuste jaotust lühi- ja pikaajalisteks vt lõigus (E).

(Q) LAENUKASUTUSE KULUTUSED

Üldotstarbelised ja kindla otstarbega laenukasutuse kulutused, mis on otseselt seotud tingimustele vastavate varade soetamise või ehitamisega, milleks on vara, mille otstarbekohasesse kasutus- või müügi valmidusse viimine võtab olulisel määral aega, lisatakse varaobjektide soetusmaksumusse kuni hetkeni, mil varad on valmis nende ettenähtud kasutuseks või müügiks.

Kõik muud laenukasutuse kulutused kajastatakse koondkasumiaruandes kuludena nende tekkimise perioodil.

(R) FINANTSKOHUSTUSED

Kõik finantskohustused, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (võlad tarnijatele, võetud laenud, viitvõlad), võetakse algelt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi.

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse finantsseisundi aruandes maksamisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algelt arvele saadud tasu õiglasel väärtusel (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustustelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(S) MAKSUSTAMINE**Dividendi tulumaks Eestis**

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende ja teatud liiki väljamakseid ning kulusid, mis on ära toodud tulumaksuseaduses. Jaotatud kasumi maksumäär on 20/80 väljamakstavalt netosummalt.

Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Seda soodsamat maksumäära saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on aasta 2018 esimene arvesse võetav aasta.

Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustusena ja koondkasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil, kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Kuna tulumaksu objektiks on ettevõtte kasumi asemel väljamakstavad dividendid, siis ei eksisteeri erinevusi varade ja kohustuste maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksu nõue või kohustus.

Finantsseisundi aruandes ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustust kontserni vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimalne tulumaksukohustus, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 18.

Sotsiaalmaksu maksed sisaldavad ka makseid riiklikusse pensionifondi. Kontsernil ei ole juriidilist ega faktilist kohustust maksta lisaks sotsiaalmaksule muid pensioni- või sarnaseid makseid.

Muud maksuliigid Eestis

Sotsiaalmaks	33% töötajatele tehtud väljamaksetelt ja erisoodustustelt
Töötuskindlustusmaks	0,8% töötajatele tehtud väljamaksetelt
Erisoodustuste tulumaks	20/80 töötajatele väljamakstud erisoodustustelt
Maamaks	0,1%–2,5% maa maksustamishinnast aastas
Raskeveokimaks	3,5–232,6 eurot/kvartalis veoauto kohta
Ettevõtja tulumaks ettevõtlusega mitteseotud kuludelt	20/80 ettevõtlusega mitteseotuks loetavatelt kuludelt
Elektrienergia aktsiis	4,47 eurot/MWh elektrienergia kohta
Keskkonnatasud (saastetasud)	Saastetasu rakendatakse, kui saasteaineid heidetakse välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse või kõrvaldatakse jäätmeid ning maksumäärad kehtestatakse keskkonnatasude seaduses.

Edasilükkunud tulumaks

Edasilükkunud tulumaks on arvestatud kõikidelt olulistelt ajutistelt erinevustelt maksuarvestuse ja finantsraamatupidamise varade ja kohustuste väärtuste vahel. IAS 12.52A tulenevalt ei teki Eestis registreeritud ettevõttel edasilükkunud tulumaksuvarasid ega -kohustisi, välja arvatud võimalik edasilükkunud tulumaksukohustus ettevõtte investeringutelt tütar-, sidus- ja ühissetevõtetesse ning filiaalidesse. Edasilükkunud tulumaksuvara kajastatakse ettevõtte

finantsseisundi aruandes juhul, kui on tõenäoline, et see tulevikus realiseerub. Alljärgnevaid ajutisi erinevusi ei arvestata:

- maksustamisel mittemahaarvatav firmaväärtus;
- varade või kohustuste arvele võtmine, mis ei mõjuta ei raamatupidamislikku kasumit ega ka maksustatavat tulu;
- tütarettevõtete investeringutest tulenevad erinevused, kui ajutise erinevuse realiseerumine lähitulevikus on ebatõenäoline.

Edasilükkunud tulumaksukohustist kajastatakse konsolideeritud bilansis juhul kui emaettevõtte hindab, et tütarettevõtte dividend makstakse välja ettenähtavas tulevikus ning siis mõõdetakse edasilükkunud tulumaksukohustist planeeritava dividendi väljamakse ulatuses. Edasilükkunud tulumaksusumma leidmisel kasutatakse maksumäärasid, mis on jõustunud või realselt seadusega sätestatud bilansipäeva seisuga ja mida eeldatavasti rakendatakse arvestuse aluseks oleva edasilükkunud tulumaksu vara realiseerimisel või tulumaksukohustuse tasumisel.

(T) HÜVITISED TÖÖTAJATELE

Töötajate lühiajalised hüvitised hõlmavad palka ja sotsiaalmakse, töölepingu ajutise peatumisega seotud hüvitisi (puhkusetasud või muud seesugused tasud), kui eeldatakse, et töölepingu ajutine peatumine leiab aset 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi, ning muid hüvitisi, mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi. Kui aruandeperioodi jooksul on töötaja osutanud teenuseid, mille vastutasuks on põhjust eeldada hüvitise maksmist, moodustab kontsern prognoositava hüvitise summa ulatuses diskonteerimata kohustuse (viitvõla), millest arvatakse maha kõik juba tasutud summad.

(U) ERALDISED JA TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED

Eraldisi kajastatakse juhul, kui kontsernil on minevikus aset leidnud sündmustest tulenev seaduslik või faktiline kohustus, mis nõuab ressurssidest loobumist ja kohustuse suurust saab usal-

duväärselt mõõta. Eraldisi kajastatakse kohustuse täitmiseks vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades intressimäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Eraldiste suurenemist seoses realiseerumistähtaja lähenemisega kajastatakse koondkasumiaruandes intressikuluna. Eraldiste hindamisel on lähtutud juhtkonna hinnangutest, kogemustest ja vajadusel ka sõltumatute ekspertide hinnangutest.

Eraldisi ei moodustata tulevikus aset leidvate tegevuskahjumite katteks.

Mitmete sarnaste kohustuste olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalike ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kohustuste klassi kui üht tervikut. Kuigi iga üksiku objekti puhul võib ressursside vähenemise tõenäosus olla väike, võib kohustuste klassi osas tervikuna ressursside teatav vähenemine osutada tõenäoliseks. Sellisel juhul eraldis kajastatakse (kui teised kajastamiskriteeriumid on täidetud).

Eraldised vaadatakse üle iga aruandeperioodi lõpul ja korrigeeritakse lähtudes selle hetke parimast hinnangust. Eraldiste moodustamisega seotud kulu kajastatakse koondkasumiaruandes ärikuuludes.

Eraldisi kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks need olid moodustatud.

Muud võimalikud või olemasolevad kohustused, mille realiseerumine on vähetõenäoline või millega kaasnevate kulutuste suurust ei ole võimalik piisava usaldusväarsusega hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena.

(V) TULUDE ARVESTUS

Müügitulu on tulu, mis tekib kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest ja millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad. Kontsern kajastab müügi- tulu siis, kui kontroll kauba või teenuse üle antakse üle kliendile.

Lennundustulud

Reisija-, maandumis-, lennukite parkimis-, navigatsiooni- ja starditasud kajastatakse lennundustuludena. Kontsern osutab lepingute alusel lennutranspordi ja reisijate teenidamisest teenuseid muutuva hinnaga. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Mittelenundustulud

Tulu vabade pindade rentimisest, rentnikele kommunaalteenuste osutamisest ja vahendamisest, autode parkimisest ning reisijate ja lennukite maapealse teenindamisega seotud teenustest kajastatakse mittelenundustuluna. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Finantseerimise komponent

Kontsernil puuduvad lepingud, kus periood kliendile lubatud kaupade või teenuste üleandmise ja kliendilt makse saamise vahel oleks pikem kui üks aasta. Sellest tulenevalt ei korrigeeri kontsern tehinguhinda raha ajaväärtuse mõju osas.

(W) SIHTFINANTSEERIMINE

Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse selle õiglasest väärtusest, kui eksisteerib piisav kindlus, et kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ning sihtfinantseerimine leiab aset.

Varade sihtfinantseerimine

Varade sihtfinantseerimist kajastatakse brutomeetodil. Sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse finantsseisundi aruandes arvele tema soetusmaksumuses, varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse finantsseisundi aruandes pikaajalise kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Kulude kompenseerimiseks ette nähtud sihtfinantseerimise tulu kajastatakse vastavate kulude kajastamise perioodil. Sihtfinantseerimisena ei kajastata valitsusepoolset abi, mille väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata (näiteks tasuta konsultatsioonid). Info sellise abi kohta avaldatakse aastaaruande lisades.

Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse konsolideeritud koondkasumiaruandes real "muud äritulud".

(X) RENDID

Kontsern rendib sõidukeid.

Lepingu sõlmimisel hindab kontsern, kas tegemist on rendilepinguga või kas see sisaldab rendisuhet. Leping on rendileping või sisaldab rendisuhet juhul, kui lepinguga antakse tasu eest õigus kontrollida kindlaksmääratud vara kasutamist teatud ajavahemikus.

Kontsern arvestab rendiperioodina rendi katkestamatut perioodi, mis hõlmab nii rendilepingu võimaliku pikendamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust kasutab, ja rendilepingu võimaliku lõpetamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust ei kasuta. Rentnik hindab piisavat kindlust selles, kas ta kasutab pikendamise õigust või jätab kasutamata lõpetamise õiguse, uuesti juhul, kui ilmneb mõni oluline sündmus või oluline asjaolude muutus, mis on rentniku kontrolli all ja mõjutab seda, kas rentnik on piisavalt kindel, et ta kasutab mõnda algse rendiperioodi määratlemisel arvesse võtmata jäänud võimalust või jätab kasutamata mõne võimaluse, mis on algse rendiperioodi määratlemisel arvesse võetud. Kontsern muudab rendiperioodi rendi katkestamatu perioodi muutumise korral.

Esmane mõõtmine

Rentnik kajastab kasutamissoiguse esemeks olevat vara ja rendikohustisi rendiperioodi alguse seisuga. Esmasel kajastamisel mõõdab rentnik kasutamissoiguse esemeks oleva vara soetus-

maksumuse rendiperioodi alguse seisuga. Kasutamissoiguse esemeks oleva vara maksumus sisaldab:

- rendikohustise algsel mõõtmisel kindlaks tehtud summat;
- kõiki rendiperioodi alguses ja enne seda tehtud rendimakseid, millest on lahutatud saadud rendistiimulid;
- kõiki rentniku esmaseid otsekulutusi;

Kasutamissoiguse esemeks olev vara on kajastatud finantsseisundi aruandes eraldi kirjel.

Rentnik mõõdab rendiperioodi alguses rendikohustise selleks kuupäevaks tasumata rendimaksete nüüdisväärtuses. Rendimaksud diskonteeritakse rendi sisemise intressimääraga, kui seda määrat on võimalik hõlpsasti kindlaks teha. Kui seda määrat ei ole võimalik hõlpsasti kindlaks teha, kasutab rentnik rentniku alternatiivset laenuintressimäärat, mis on intressimäär, mida rentnik peaks sarnases majanduskeskkonnas maksma sarnaseks perioodiks ja sarnase tagatisega laenu võtmiseks, et omandada kasutamissoiguse esemeks oleva varaga sarnast vara.

Rentniku alternatiivse laenuintressimäärat leidmisel on kontsern:

- kus võimalik, kasutanud kolmanda osapoole poolt saadud laenu intressimäärat, mida on korrigeeritud peegeldamaks toimunud muutuseid finantseerimise tingimustes alates laenu saamise hetkest;
- selle tuletanud kasutades algpunktina sektori võlakohustuste keskmist marginaali, mida on korrigeeritud kontserni krediidiriskiga;
- korrigeerinud seda võttes arvesse rendilepingu tingimusi, nagu näiteks rendiperiood, riik, alusvaluuta ja tagatised.

Rendiperioodi alguse seisuga sisaldavad rendikohustise mõõtmisel arvesse võetavad rendimaksud järgmisi alusvara rendiperioodil kasutamise õiguse eest tehtavaid makseid, mida ei ole rendiperioodi alguseks tasutud:

- a) fikseeritud maksed, millest on lahutatud saadaolevad rendistiimulid;

- b) muutuvad rendimaksud, mis sõltuvad indeksist või määrast ja mille esmaseks mõõtmiseks kasutatakse rendiperioodi alguses kehtivat indeksit või määrat. Muutuvad rendimaksud, mis sõltuvad indeksist või määrast, võivad olla näiteks tarbijahinna indeksiga seotud maksed, intressi viitemäärat (nt LIBOR) seotud maksed või turu rendimäärade järgi muutuvad maksed. Kontserni osades rendilepingutes on sees muutuvad rendimaksud;
- c) summad, mida rentnik peab eeldatavasti tasuma jääkväärtuse garantiide alusel;
- d) ostuõiguse realiseerimise hind juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta realiseerib õigust, ja
- e) rendilepingu lõpetamisel tasumisele kuuluvad trahvid juhul, kui rendiperioodi kindlaksmääramisel eeldatakse, et rentnik kasutab rendilepingu lõpetamise õigust.

Edasine kajastamine

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik kasutamissoiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuse mudeli järgi. Soetusmaksumuse mudeli kasutamiseks mõõdab rentnik kasutamissoiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuses, millest on lahutatud akumulieeritud kulum ja väärtuse langusest tulenevad akumulieeritud kahjumid ja mida on korrigeeritud vastavalt rendikohustise ümberhindamisele. Kui rendilepingu alusel läheb alusvara omandiõigus rendiperioodi lõppedes üle rentnikule või kui kasutamissoiguse esemeks oleva vara maksumuse kindlaksmääramisel on eeldatud, et rentnik realiseerib ostuõiguse, arvestab rentnik kasutamissoiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni. Muudel juhtudel arvestab rentnik kasutamissoiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni või rendiperioodi lõpuni olenevalt sellest, kumb saabub varem.

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik rendikohustist järgmiselt:

- a) suurendades bilansilist väärtust vastavalt rendikohustise intressile;
- b) vähendades bilansilist väärtust vastavalt tehtud rendimaksetele ja
- c) hinnates bilansilise väärtuse ümber vastavalt ümberhindlustele või rendilepingu muudatustele või vastavalt muudetud sisuliselt fikseeritud rendimaksetele.

Rendiperioodi igal ajavahemikul on rendikohustise intress summa, mille tulemusena on intressimäär igal osaperioodil kohustise lõppväärtuse suhtes sama. Pärast rendiperioodi algust kajastab rentnik kasumiaruandes rendikohustise intressi ja muutuvad rendimaksed, mis ei sisaldu rendikohustise hinnangus selle perioodi kohta, millal leiab aset nimetatud makseid tingiv sündmus või tingimus.

Kui muutuvad rendimaksed, võib olla vajadus rendikohustis ümber hinnata. Rentnik kajastab rendikohustise ümberhindluse summat kasutamiseõiguse esemeks oleva vara korrigeerimisena. Kui aga kasutamiseõiguse esemeks oleva vara jääkväärtus väheneb nullini ja rendikohustise mõõtmisel ilmneb täiendav vähenemine, kajastab rentnik ümberhindluse järelejääva summa kasumiaruandes.

Rendikohustise ümberhindamiseks diskonteerib rentnik muudetud rendimaksed muudetud diskontomääraga juhul, kui esineb üks järgmistest olukordadest:

- a) muudetakse rendiperioodi. Rentnik teeb muudetud rendimaksed kindlaks muudetud rendiperioodi põhjal; või
- b) muutub alusvara ostuõiguse hinnang. Rentnik teeb kindlaks muudetud rendimaksed, et need vastaksid ostuõiguse alusel tasumisele kuuluvate summade muutusele.

Rendikohustise ümberhindamiseks diskonteerib rentnik muudetud rendimaksed juhul, kui esineb üks järgmistest olukordadest:

- a) muutuvad summad, mida rentnik peab eeldatavasti tasuma jääkväärtuse garantii alusel. Rentnik teeb kindlaks muudetud rendimaksed, et need vastaksid jääkväärtuse garantii alusel tasumisele kuuluvate summade muutusele.
- b) tulevased rendimaksed muutuvad seoses nende maksete kindlaksmääramiseks kasutatava indeksi või määra muutumisega (sh näiteks turu rendimäärade muutumisele vastav muutus pärast turu rendihindade analüüsi). Rentnik hindab rendikohustise ümber vastavalt kõnealustele muudetud rendimaksetele üksnes juhul, kui toimub muutus rahavoogudes (st jõustub rendimaksete korrigeerimine). Rentnik teeb järelejäänud rendiperioodi muudetud rendimaksed kindlaks muudetud lepinguliste maksete põhjal. Selleks kasutab rentnik muutmata diskontomäära, välja arvatud juhul, kui rendimaksete muutus on tingitud muutuvate intressimäärade muutusest.

Rentnik kajastab rendilepingu muudatust eraldi rendina juhul, kui a) muudatusega suurendatakse rendi ulatust, lisades sellele ühe või enama alusvara kasutamiseõiguse, ja b) rendi hind suureneb tasu võrra, mis vastab ulatuse suurenemise eraldiseisvale hinnale, mida on korrigeeritud vastavalt konkreetse lepingu asjaoludele.

Kontsern on otsustanud mitte rakendada IFRS 16 nõudeid lühiajaliste rendilepingute ja selliste rendilepingute suhtes, mille alusvara väärtus on väike. Lühiajaliste rendilepingutega ja selliste rendilepingutega, mille alusvara väärtus on väike, seotud maksed kajastatakse lineaarselt kuluna kasumiaruandes. Lühiajalised rendilepingud on lepingud, mille rendiperiood on kuni 12 kuud või lühem.

(Y) DIVIDENDID

Dividende kajastatakse nende väljakuulutamisel jaotamata kasumi vähendamisenä ning kohustusena aktsionäri ees.

(Z) RAHAVOOGUDE ARUANNE

Rahavood klassifitseeritakse rahavoogudeks äritegevusest, investeerimisest ja finantseerimisest. Rahavoogude aruande koostamisel on rahavood äritegevusest, investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest kajastatud otsemeetodil.

(A) ARUANDEPERIOODI LÕPU JÄRGSED SÜNDMUSED

Korrigeerivad sündmused – need, mis kinnitavad asjaolusid, mis eksisteerisid juba aruande kuupäeval, kajastatakse lõppenud aasta konsolideeritud majandusseisundi- ja koondkasumiaruandes.

Mittekorrigeerivad sündmused – need, millel ei ole seost aruande kuupäeval eksisteerinud asjaoludega, avaldatakse aastaaruande lisades.

(B) TEHINGUD SEOTUD OSAPOOLTEGA

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu ja juhatuse liikmed ning teised isikud ja ettevõtjad, kes saavad kontrollida või oluliselt mõjutada kontserni finants- ja äriotsuseid. Lisaks loetakse seotud osapoolteks eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted. Kuna AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad 100% Eesti Vabariigile on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevad lennundusettevõtted, vt lisa 25.

Lisa 3. Finantsriskide juhtimine**(A) FINANTSRISKID**

Kontserni tegevusega kaasnevad mitmed finantsriskid: tururisk (mis hõlmab valuutariski, rahavoogude ja õiglase väärtuse intressimäära riski ja hinnariski), krediidirisk ja likviidsusrisk. Kontserni üldine riskijuhtimise programm keskendub finantsturu prognoosimatusele ja üritab minimeerida võimalikke ebasoodsaid mõjusid kontserni finantstegevusele.

Finantsriskide juhtimise eesmärk on finantsriskide maandamine ja finantstulemuste volatiilsuse vähendamine. Kontserni finantsriske juhitakse vastavalt juhtkonna poolt heaks kiidetud põhimõtetele kontserni tasandil.

(B) TURURISKID

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglase väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus vahetuskursi muutuste tõttu. Varasid ja kohustusi, mis on nomineeritud eurodes, loetakse valuutariski suhtes neutraalseteks varadeks ja kohustusteks. Valuutariski vältimiseks toimuvad arveldused valdavas enamuses eurodes. 2020. ja 2019. aastal on need nõuded ja kohustused, mis on avatud valuutariskile, ebaolulised.

Intressimäära risk on risk, et finantsinstrumentide õiglase väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus turu intressimäära muutuste tõttu.

Rahavoogude intressimäära risk tekib kontserni ujuva intressimääraga võlakohustustest ning seisneb ohus, et finantskulud suurenevad, kui intressimäärad tõusevad.

Kontserni laenukohustused on ujuva intressimääraga ning sõltuvad Euribori kõikumistest. Võrreldes aastaga 2019, aastal 2020 keskmised intressimäärad oluliselt ei muutunud (Lisa 12).

(C) KREDIIDIRISK

Krediidirisk seisneb kontserni võimalikus kahjus, mis on põhjustatud finantsinstrumendi teise osapoole võimetusest oma kohustusi täita. Krediidiriskil ei ole avatud raha pangadeposiitidel, nõuded ostjate vastu ja muud nõuded.

Aruande kuupäeva seisuga on ostjatelt laekumata nõuded, mille laekumise tõenäosus väike, alla hinnatud oodatava krediidikahjumi võrra. Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 36 kuu kuni 31. detsember 2020 makse-distsipliinil ning vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidikahjumitel. Ajaloolised kahjumid on korrigeeritud eesmärgiga kajastada jooksvat ning tuleviku informatsiooni, mis puudutab makromajanduslikke faktoreid ning ostjate võimet nõuete maksmiseks. Kontserni juhtkond on hinnanud, et SKP ja töötuse määr riikides, kus toimub selle kaupade ja teenuste müük, on kõige relevantsemad näitajad ning korrigeerib vastavalt ajaloolisi kahjumäärasid, lähtudes nende näitajate oodatavast muutusest.

Kuigi raha ja raha ekvivalendid kuuluvad samuti IFRS 9 oodatava krediidikahjumi mudeli alla, siis tuvastatud väärtuse langus oli ebaoluline 31. detsembri 2020 ja 31. detsembri 2019 seisuga.

Krediidiriski vähendamiseks on rakendatud järgmiseid meetmeid:

1. uutele sõlmitavatele rendilepingutele rakendatakse ettemaksu ühe kuu ulatuses;
2. lennufirmadele, kellel puudub AS-ga Tallinna Lennujaam lennundusleping (sinna kuuluvad tšarterreise korraldavad lennundusettevõtted) rakendatakse ettemaksu prognoositava ühe lennu kulude ulatuses;
3. lennunduslepingute sõlmimisel uute Euroopa Liidus lennundusturul vähetuntud firmadega nõutakse lennufirmalt pangagarantiid.

Klientide tähtjaks tasumata võlgadega tegeleb igapäevaselt raamatupidamise- ja turunduse osakond. Ostjatele esitatud arvete laekumise tähtja ületamise korral kasutatakse kordusarvete, meeldetuletuste ja hoiatuste saatmist. Võla mittelaekumisel lõpetatakse lepingus ettenähtud tingimustel teenuse pakkumine. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu kaudu või antakse võla sissenõudmine üle inkassofirmale.

Kontserni riskijuhtimise põhimõtete kohaselt on kontserni lühiajaliselt vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada krediidasutuste üleöö- ja tähtjalistesse deposiitidesse ning intressi- ja rahaturufondidesse.

Lühiajaliselt vabade rahaliste vahendite paigutamisel juhindutakse järgmistest printsiipidest:

1. likviidsuse tagamine;
2. kapitali säilimine.

Täiendav info krediidiriski kohta on avalikustatud Lisas 10.

(D) LIKVIIDSUSRISK

Likviidsusrisk on risk, et kontsern ei suuda oma finantskohustusi täita rahavoo puudujäägi tõttu. Likviidsusriski maandatakse erinevate finantsinstrumentidega, näiteks laenudega.

Majandusaasta lõpu seisuga oli kontsernil vabu rahalisi vahendeid 49 530 tuhat eurot (31.12.2019: 50 903 tuhat eurot) (Lisa 11).

Likviidsusriski maandamiseks kasutab kontsern erinevaid finantseerimise allikaid, milleks on pangalaenud, arvelduslaenu võimalus ning ostjate nõuete pidev monitooring. Aruandepäeva seisuga ületas kontserni käibevara lühiajalisi kohustusi 43 929 tuhande euro võrra (31.12.2019: 45 718 tuhat eurot).

Allpool toodud likviidsusanalüüsis on esitatud kontserni lühi- ja pikaajaliste kohustuste jaotus kohustuste realiseerumistähtaegade lõikes. Kõik tabelis esitatud summad on lepingute alusel tasumisele kuuluvad diskonteerimata rahavood.

Kohustuste jaotus maksetähtaegade järgi

tuhandetes eurodes

Seisuga 31.12.2020	kuni 1 kuu	1 kuni 3 kuud	3 kuud kuni 1aasta	1 kuni 5 aastat	üle 5 aasta	diskonteerimata rahavood kokku	bilansiline väärtus
Võlakohustused (Lisa 12) ¹	100	198	3 183	18 654	31 292	53 427	52 425
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15)	3 682	2 268	0	0	41	5 991	5 991
Kokku	3 782	2 466	3 183	18 654	31 333	59 418	58 416
Seisuga 31.12.2019							
Võlakohustused (Lisa 12) ²	103	205	3 203	16 626	26 507	46 644	45 776
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15)	2 838	55	0	0	41	2 934	2 934
Kokku	2 941	260	3 203	16 626	26 548	49 578	48 710

(E) KAPITALIRISKI JUHTIMINE

AS-i Tallinna Lennujaam kõik aktsiad kuuluvad riigile. Otsused dividendide jaotamise, aktsiakapitali suurendamise või vähendamise osas teeb Eesti Vabariik, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu.

Kontsern on viimastel aastatel kasutanud võõrkapitali põhivarasse tehtavate investeeringute finantseerimiseks.

Ettevõtte omakapital oli seisuga 31.12.2020 nagu ka 31.12.2019 kooskõlas äriseadustiku nõuetega.

AS-i Tallinna Lennujaam omakapital koosneb aktsiakapitalist summas 25 616 tuhat eurot (31.12.2019: 25 095 tuhat eurot), kohustuslikust reservkapitalist 2 510 tuhat eurot (31.12.2019: 2 510 tuhat eurot) ja jaotamata kasumist summas 65 855 tuhat eurot (31.12.2019: 67 852 tuhat eurot). Kohustuslik reservkapital on 10% aktsiakapitalist. 2020. aasta jooksul suurenesid AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused laenukohustuste kasvu tõttu ning raha ja raha ekvivalendid vähenesid seoses tehtud suuremahuliste investeeringutega. 2020. aastal suurendas omanik ettevõtte aktsiakapitali uute aktsiate väljalaskmise teel. Aktsiate eest tasumine toimus mittehahalise sissemakse üleandmisega. Üle antavateks varadeks olid Tartu lennujaama maad, mida kontsern on kasutanud oma tegevuses ning mis senini on olnud riigi reformimata maade hulgas. 2019. aasta jooksul AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused suurenesid laenukohustuste kasvu tõttu ning raha ja raha ekvivalendid suurenesid saadud laenu ning sihtfinantseeringu tõttu. Võlakohustuste suhe kogukapitali kasvas võrreldes 2019. aastaga 3% võrra (2019 vs 2018: kasvas 18% võrra). Võlakohustuste suhe kogukapitali kahaneb kontserni prognoosi kohaselt 2021. aastal seoses teostatavate investeeringutega (vt ka Lisa 12).

Võlakohustuste suhe omakapitali ning netovõla suhe kogukapitali

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Võlakohustused (Lisa 12)	52 414	45 765
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	-49 530	50 903
Netovõlg (võlakohustused-raha ja raha ekvivalendid)	2 884	-5 138
Omakapital	93 982	95 457
Kogukapital (netovõlg + omakapital)	96 866	90 319
Võlakohustuste suhe kogukapitali	54%	51%
Netovõla suhe kogukapitali	3%	-6%

(F) ÕIGLASE VÄÄRTUSE HINNANGUD

Kontserni hinnangul ei erine finantsseisundi aruandes korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade ja kohustuste õiglased väärtused oluliselt kontserni konsolideeritud finantsseisundi aruandes, seisuga 31.12.2020 ja 31.12.2019, kajastatavatest jääkväärtustest. Kuna valdav osa kontserni pikaajalistest laenukohustustest on ujuva intressimääraga, mis muutub vastavalt muutustele rahaturu intressimäärades, siis nende õiglane väärtus ei erine oluliselt bilansilisest väärtusest.

Ostjate vastu suunatud lühiajaliste nõuete ja tasumata arvete jääkväärtus, millest on maha arvatud allahindlused, võrdub hinnanguliselt nende õiglase väärtusega.

Kontsern on pikaajalised laenukohustused liigitanud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3. Aktiivsel turul mittekaubeldavate finantsinstrumentide õiglane väärtus (näiteks avalikud tuletisinstrumentid) määratakse hindamismeetodeid kasutades. Hindamismeetodid maksimeerivad jälgitava turu andmete kasutamist, seal kus see on kättesaadav, ja toetuvad nii vähe kui võimalik üksuse spetsiifilistele hinnangutele. Kui kõik olulised instrumendi õiglase väärtuse määramiseks nõutud sisendid on jälgitavad, kajastuvad instrumendid tasemel 2 ning kui informatsioon sisendite kohta ei ole jälgitav, kajastuvad instrumendid tasemel 3.

Finantsvarade ja -kohustuste väärtuse hindamiseks kasutatavad spetsiifilised hindamismeetodid hõlmavad:

- noteeritud turuhind või kaupleja pakkumishind sarnastele instrumentidele;
- intressimäära muutuste õiglane väärtus arvutatakse eeldatavate tuleviku rahavoogude, mis põhinevad jälgitavatel intressimäärade kõveratel, nüüdisväärtusena.

Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud

Konsolideeritud aastaruande koostamisel on kasutatud mitmeid raamatupidamishinnanguid ja eeldusi, mis mõjutavad aruandes kajastatud varasid ja kohustusi. Kuigi nimetatud hinnangud on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, ei pruugi need kokku langeda hilisema tegeliku tulemusega. Muudatusi juhtkonna hinnangutes kajastatakse muudatuse toimumise perioodi koondkasumiaruandes. Alljärgnevad hinnangud omavad suurimat mõju käesolevas raamatupidamise aastaaruandes kajastatud finantsinformatsioonile.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea hindamine

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea määramisel lähtutakse juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on mõnikord osutunud mõnevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga (vt Lisa 5 „Jääkväärtusega null kasutuses olevate põhivarade soetusmaksumus”).

Seisuga 31. detsember 2020 oli kontserni materiaalse põhivara jääkmaksumus 158 784 tuhat eurot (31.12.2019: 151 918 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 10 181 tuhat eurot (2019: 10 358 tuhat eurot) (vt Lisa 5). Põhivarade amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks põhivara amortisatsioonikulu 843 tuhande euro võrra (2019: 988 tuhande euro võrra) ning sihtfinantseerigu tulu 205 tuhande euro võrra (2019: 262 tuhande euro võrra).

Seisuga 31. detsember 2020 oli kontsernil kinnisvarainvesteeringuid jääkmaksumuses 15 698 tuhat eurot (31.12.2019: 16 762 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 1 064 tuhat eurot (2019: 1 224 tuhat eurot) (vt Lisa 6). Kinnisvarainvesteeringute amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks kasumit 62 tuhande euro võrra (2019: 107 tuhande euro võrra).

Seoses tegevusmahtude olulise vähenemisega pikendati 2020. aastal nende põhivarade eluigasid, mille kasutus sõltub vara kasutamise intensiivsusest. Põhivarade eluigade pikendamine vähendas käesoleva finantsaasta amortisatsioonikulu 1 120 tuhande euro võrra ning sihtfinantseeringu tulu 404 tuhande euro võrra. Eeldades, et neid põhivarasid kasutatakse kuni eluea lõpuni, väheneb tulevaste perioodide aastane amortisatsioonikulu 2021-2041. aastal kuni 1 669 tuhat eurot ja sihtfinantseeringu tulu kuni 657 tuhat eurot.

Oodatava krediitkahjumi mõõtmine

Oodatava krediitkahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatava krediitkahjumi mõõtmise põhimõtted ning nõuete allahindlus 31. detsembri 2020 ja 31. detsembri 2019 seisuga on esitatud lisas 10.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse hindamine

IAS 36 fikseerib indikatsioonid vara väärtuse languse määramiseks.

Kontserni juhtkond hindas võimalike vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis ning leidis, et 2020. aasta jooksul esines indikatsioone, mis viitaksid sellele, et varad on kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest ning seetõttu hinnati vara kaetavat väärtust.

Juhtkond on teostanud vara kaetava väärtuse testi Tallinna Lennujaama kontserni, kui raha teeniva üksuse kohta. Varade väärtuse testis kasutati diskonteeritud rahavoogude meetodit. Tallinna Lennujaam kontserni kohta on koostatud viie aasta kasumiprognosid.

Müügitulu kasv, muutuv- ja püsikulud on prognoositud võttes arvesse kontserni strateegiat, planeeritavaid investeeringuid, lennunduse prognoosi ning tegevusmahtude ja tulude-kulude suhet. Lähtutud on konservatiivsest arengutsenaariumist. Arvutused on tehtud nominaalkasvu baasil, arvestades inflatsiooni mõju. Müügitulu prognoos põhineb järgnevatel olulistel eeldustel: Eesti SKP kasv jääb vahemikku 1,4-4,5%, inflatsioon vahemikku 1,4-2,2% ning palgakasv vahemikku 0,4-3,7%.

Juhtkonna hinnangul on perioodil 2021-2025 Tallinna Lennujaam kontserni müügitulu kasv keskmiselt 27% aastas ning reisijate arvu kasv 32%. Seejuures müügitulu kasv aastal 2021 on

18,6% ning resijate arvu kasv 21% võrreldes 2020. aastaga ning 2025. aastaks taastub lennuliiklus 2019. aastaga võrreldavasse mahtu. Suuremaid investeeringuid on 2021. aastal ning sellele järgnevatel aastatel planeeritud teostada struktuurifondide toel või koostööpartneri äriprojekti põhiselt.

Järgneva viie aasta rahavoogude nüüdisväärtus ja lõppväärtus leiti kasutades diskontomäärana kaalutud keskmist kapitali tootluse määra, kus oodatav omakapitali (arvestades sektori keskmisi ootuseid) tootlus on 8,37% ja võlakapitali tootlus on 2,96%. Võlakapitali hind kujunes riskivaba tulumäära, Eesti riigi riskipremia ja ettevõtja võlakapitali riskipremia (krediidi-reiting pluss laenukapitali kaasamisega seonduvad täiendavad kulutused) summana. Väärtuse testides kasutatud diskontomäär on 5,9% (maksude-eelne WACC).

Raha genereerivatele üksusele läbiviidud vara väärtuse testi tulemus näitas, et vara kaetav väärtus ületab antud varaobjekti kaetavate varade bilansilist väärtust seisuga 31.12.2020, mistõttu kontserni juhtkonna hinnangul puudub vajadus varade allahindamiseks. Testitud raha teeniva üksuse kaetava väärtuse ja kaetava vara bilansilise väärtuse võrdlus seisuga 31.12.2020 on järgmine: kaetav väärtus 160 496 tuhat eurot, bilansiline väärtus (ilma sihtfinantseeringuta ja rahaliste vahenditeta) 98 726 tuhat eurot, vahe 61 770 tuhat eurot.

Kontserni juhtkonna hinnangul on kõik soetatud raha teeniva üksuse vara kaetava väärtuse testides rakendatud olulised eeldused realistlikud. Selleks, et vara kaetav väärtus väheneks kuni bilansilise maksumuseni, peaks diskontomäär olema 7,8% (maksude-eelne WACC).

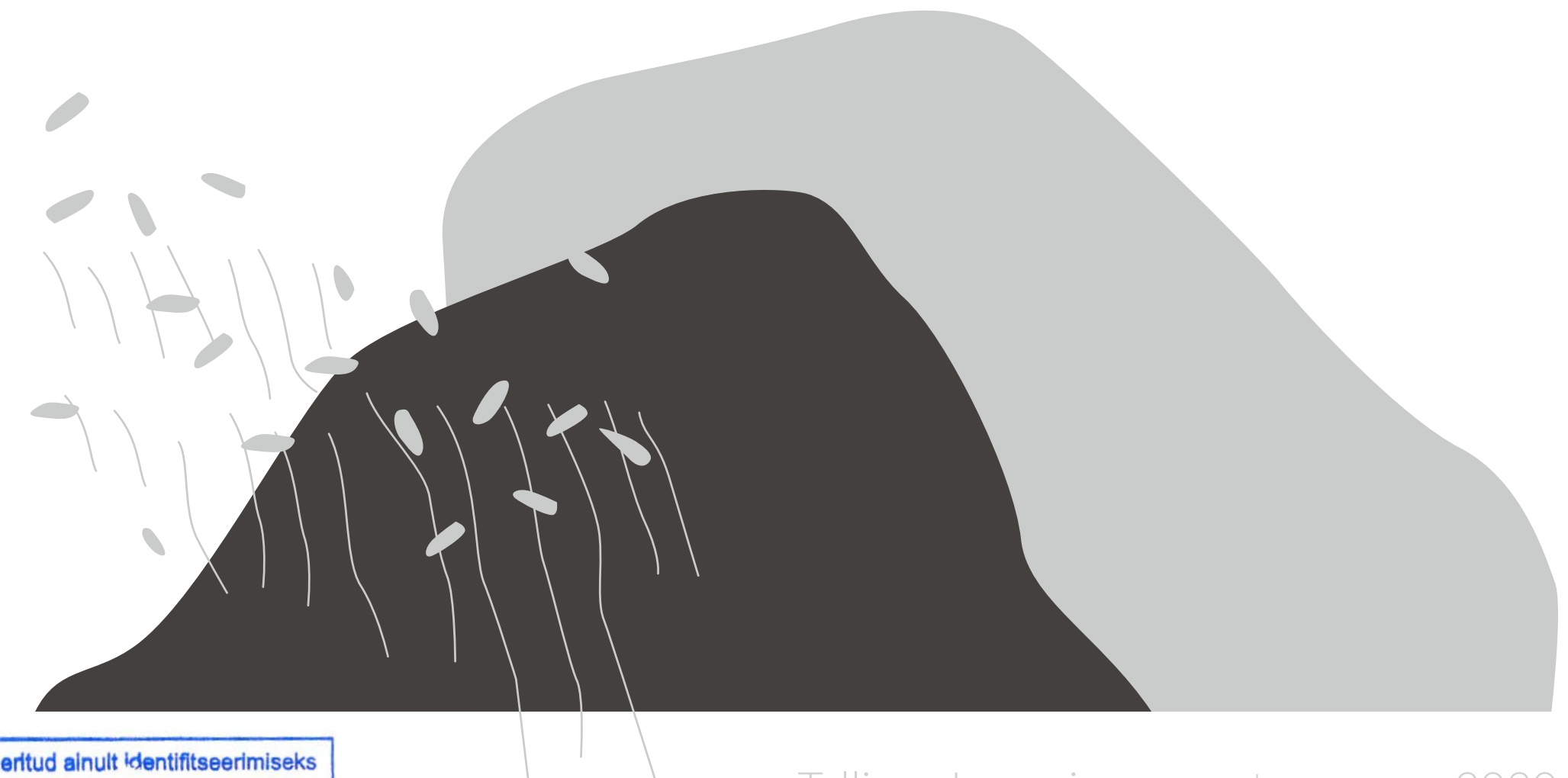
2019. aastal hindas kontserni juhtkond võimalikke vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis ning leidis, et 2019. aasta jooksul indikatsioone, mis viitaksid sellele, et varad on kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest, ei esinenud ning seega vara kaetavat väärtust ei hinnatud.

Covid-19 mõju kontsernile

12. märtsil 2020 kuulutati Eestis välja eriolukord ning rakendati nii riigisiseseid piiranguid kui ka piiranguid rahvusvahelisele reisimisele ja piiriületusele. 2020. aasta märtsi lõpuks olid suletud kõik lennuliinid peale Frankfurti ning Minski liini, mis jäid avatuks ka kriisi kõrgajal. Eriolukord lõpetati 17. mail, kuid lennupiiranguid pikendati ja muudeti 2020. aasta jooksul korduvalt.

Koroonaviirusega seotud piirangud mõjutasid väga tugevalt kontserni tegevust ja majandustulemusi. Reisijate ja lennuoperatsioonide vähenemine peegeldus otseselt müügitulu kahane-mises, mistõttu oli kontserni põhifookus kulude juhtimisel ja kokkuhoiul. 1. aprillist 30. juunini oli kõigi töötajate töökoormus ja -tasu 30% ulatuses vähendatud ning samadel kuudel kasutasime Eesti Töötukassa meedet. Mõistes, et kriis kujuneb pikaks, kahandasime kontserni töötajate arvu ja tegevusmahtu selliselt, et Tallinna lennujaamas säiliks reisijate ja lendude teenindamise ööpäevaringne võimekus ning regionaalsed lennujaamad suudaksid teenindada regulaarliiklust. Koondasime 25% kontserni töökohtadest.

Juhtkond on hinnanud COVID-19 mõju kontserni 2020.aasta majandustulemustele ning võimalikku mõju kontsernile tulevikus. Käesoleva majandusaasta aruande koostamisel on arvestatud koroonaviiruse mõjuga nii lõppenud majandusaasta aruandele kui ka koroonaviiruse võimaliku mõjuga järgnevate majandusaastate rahavoogudele ja finantsseisundile.



Kontserni juhtkond hindas võimalike vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis ning leidis, et 2020. aasta jooksul esines indikatsioone, mis viitaksid sellele, et varad on kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest ning seetõttu hinnati vara kaetavat väärtust. Raha genereerivatele üksusele läbiviidud vara väärtuse testi tulemus näitas, et vara kaetav väärtus ületab antud varaobjekti kaetavate varade bilansilist väärtust seisuga 31.12.2020, mistõttu kontserni juhtkonna hinnangul puudub vajadus varade alahindamiseks. Seoses tegevusmahtude olulise vähenemisega pikendati 2020. aastal nende põhivarade eluigasid, mille kasutus sõltub vara kasutamise intensiivsusest. Põhivarade eluigade pikendamine vähendas

käesoleva finantsaasta amortisatsioonikulu 1 120 tuhande euro võrra ning sihtfinantseeringu tulu 404 tuhande euro võrra.

Tulenevalt Covid-19 mõjudest, hetke epidemioloogilisest seisust ning vaksineerimise aeglasest tempost on ettevõtte 2021. aasta majandustulemuste väljavaade negatiivne ning sellest tulenevalt võib olla tulevastel perioodidel mittevastavuses laenulepingute eritingimustega. Kontserni juhtkond hindab, et pankadega sõlmitakse sel juhul sarnaselt 2020. aastale kokkulepped ning pangad laenusid ennetähtaegselt tagasi ei kutsu.

Covid-19 mõju kontserni müügi- ja finantsnäitajatele

Tuhandetes eurodes	2020	Muutus võrreldes 2019. aastaga (%)
Äritulud kokku	36 266	-40
Müügitulu	20 555	-56
sh lennundustulu	6 575	-62
sh mittelennundustulu	13 980	-53
Muud äritulud	15 711	18
sh varade sihtfinantseerimine	3 744	-1
sh lennundusjulgestuse ja päästekulude sihtfinantseerimine	7 420	6
sh regionaalsete lennujaamade sihtfinantseerimine	2 200	0
sh muud äritulud (k.a Töötukassa meede)	2 347	661
Ärikulud kokku	38 178	-24
sh kaubad, materjalid, teenused	10 030	-36
sh mitmesugused tegevuskulud	1 355	-29

Tuhandetes eurodes	2020	Muutus võrreldes 2019. aastaga (%)
sh tööjõukulud	15 705	-25
sh muud ärikulud	-392	-452
sh põhivara kulum	11 480	-2
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	5 824	-68
Puhaskasum	-1 997	-121
Rahavood põhitegevusest	4 164	-76
Töötajate arv perioodi lõpul	509	-25
Reisijaid Tallinna lennujaamas	863 589	-74
Reisijaid regionaalsetes lennujaamades	33 686	-50
Lennuoperatsioonide arv	31 549	-46

* Ei sisalda põhivarade sihtfinantseeringut.

Lisa 5. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes

Saldo seisuga 31.12.2018	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Kokku
Soetusmaksumus	2 052	11 274	171 807	80 997	1 709	267 840
Akumuleeritud kulum	0	0	-62 067	-52 126	-1 201	-115 394
Jääkmaksumus 31.12.2018	2 052	11 274	109 740	28 871	508	152 446
2019. aastal toimunud muutused						
Ostud ja parendused	4 070	0	143	5 395	318	9 926
Ümberklassifitseerimised	-3 904	0	1 228	2 580	96	0
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-78	0	0	0	0	-78
Amortisatsioonikulu	0	0	-5 683	-4 475	-200	-10 358
Müüdud varad jääkväärtuses	0	0	0	-9	0	-9
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	0	-9	0	-9
Saldo seisuga 31.12.2019						
Soetusmaksumus	2 141	11 274	173 143	86 753	2 123	275 434
Akumuleeritud kulum	0	0	-67 715	-54 400	-1 401	-123 516
Jääkmaksumus 31.12.2019	2 141	11 274	105 428	32 353	722	151 918

Lisa 5. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes

2020. aastal toimunud muutused	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Kokku
Ostud ja parendused	15 038	522	50	1 547	28	17 185
Ümberklassifitseerimised	-3 910	0	835	2 722	353	0
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-67	0	0	0	0	-67
Amortisatsioonikulu	0	0	-5 886	-4 076	-219	-10 181
Müüdüd varad jääkväärtuses	0	0	0	-33	0	-33
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	-32	-7	0	-39
Saldo seisuga 31.12.2020						
Soetusmaksumus	13 202	11 796	173 623	88 632	2 474	289 727
Akumuleeritud kulum	0	0	-73 228	-56 125	-1 590	-130 943
Jääkmaksumus 31.12.2020	13 202	11 796	100 395	32 507	884	158 784

Suurimad 2020. aastal arvele võetud põhivarad on Tallinna lennujaama kaks registreeritud pagasi läbivalgustusseadet summas 1 858 tuhat eurot, Tallinna lennujaama reisiterminali parendused summas 606 tuhat eurot, võrguseadmete uuendused summas 262 tuhat eurot ning seitse päikeseparki, millest Tallinnas ja Pärnus kaks ning Tartus, Kärdlas ja Kuressaares kõigis üks, kokku summas 221 tuhat eurot.

2020. aastal andis Vabariigi Valitsus mitterahalise sissemaksena AS-i Tallinna Lennujaam aktsiakapitali üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisel oleva riigivara, mille väärtus kokku on 522 tuhat eurot. Väärtust hindas kutseline hindaja ning kontrollis audiitor. Vt ka lisa 18.

Suurimad 2019. aastal arvele võetud põhivarad on Tallinna lennujaama reisiterminali reisijasildade liftid, tuubus ja eskalaator summas 426 tuhat eurot; Tallinna lennujaama kahe perrooni-

bussi ost summas 375 tuhat eurot; Tallinna lennujaama koordineerimiskeskuse ruumide ehitus ja sisustamine summas 297 tuhat eurot.

Seoses Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojektiga tehti 2020. aastal investeringuid 8 754 tuhande euro ulatuses, millest ettemakseid 31.12.2020 seisuga 7 186 tuhat eurot (2019. a 5 419 tuhat eurot, lisaks kajastus 550 tuhat eurot ettemaksetena 31.12.2019 seisuga). Suurimad arvele võetud põhivarad olid kaks rajapuhastuse tolmuimejat summas 1 197 tuhat eurot ja tuletõrje-päästeauto summas 724 tuhat eurot. Lennuliiklusala arendusega alustati 2016. aastal. Kogu projekti maksumus on 74,6 miljonit eurot, millest abikõlblik on 70 miljonit eurot. Ühtekuuluvusfond panustab antud projekti 35 miljonit eurot (vt Lisa 14), ülejäänud investeringuid rahastatakse omavahendite ja laenude abil (vt Lisa 12).

2018.aasta septembris algas Pärnu lennujaama rekonstrueerimine, mille osas on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium eraldanud investeeringutoetuse (Lisa 14). 31.12.2020 seisuga on selle projekti raames lõpetamata ehitusena kajastatud 4 215 tuhat eurot.

Tavapärase äriprotsessi käigus kanti maha kontserni varasid jääkmaksumuses 40 tuhat eurot (2019. a 9 tuhat eurot). Kõik mahakandmised kajastati koondkasumiaruandes põhivara kulumi ja väärtuse languse real. Mahakantud varadega seotud sihtfinantseeringuid 2020. ega 2019. aastal tuludesse ei kantud.

2020. aastal müüdi masinaid ja seadmeid jääkväärtusega 71 tuhat eurot (2019. a müüdi masinaid ja seadmeid jääkväärtusega 9 tuhat eurot). Kasum varade müügist, mis on kajastatud koondkasumiaruandes muude tulude all, on kokku 220 tuhat eurot (2019. a 81 tuhat eurot) (Lisa 20). Müüdüd varadega seotud sihtfinantseeringuid kanti 2020. aastal tuludesse 1 tuhande euro ulatuses (2019. aastal tuludesse ei kantud).

Seoses tegevusmahtude olulise vähenemisega pikendati 2020. aastal nende põhivarade eluigasid, mille kasutus sõltub vara kasutamise intensiivsusest. Vt lisa 3.

Jääkväärtusega null kasutuses olevate materiaalsete põhivarade soetusmaksumus

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Tallinna lennujaam	29 767	31 945
Kuressaare lennujaam	6 722	6 169
Tartu lennujaam	5 866	4 482
Kärdla lennujaam	3 763	3 013
Pärnu lennujaam	2 404	2 215
AS Tallinn Airport GH	1 926	1 408
Jääkväärtusega null kasutuses olevad põhivarad kokku	50 448	49 232

Kasutusrendile antud ehitised ja rajatised

tuhandetes eurodes	2020	2019
Soetusmaksumus seisuga 31.12.	32 203	32 203
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12.	-13 677	-12 307
sh arvestusperioodi amortisatsioonikulu	-1 526	-1 514
Kasutusrendile antud ehitiste ja rajatiste jääkväärtus seisuga 31.12.	18 526	19 896

Rendile antud põhivarad kuuluvad kõik kinnisvarainvesteeringute gruppi ja põhivaragruppi „Ehitised ja rajatised“ ning neid kasutatakse osaliselt oma äritegevuses ning osaliselt renditulu saamise eesmärgil (Lisa 6 ja Lisa 7).



Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud

Suurem osa kinnisvarainvesteeringute rendilepinguid on lühikese ülesütleamise tähtajaga lennukite hooldusangaarid, mis on renditud 15-ks kuni 30-ks aastaks. Kõik lepingupõhised kohustused seoses kinnisvarainvesteeringute arendusega, remondiga ja hooldusega lasuvad kontsernil kui rendileandjal. Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu oli 2 058 tuhat eurot (2019. a 2 264 tuhat eurot) (Lisa 7) ja otsesed tegevuskulud 445 tuhat eurot (2019. a 544 tuhat eurot) (Lisa 21). Otsesed tegevuskulud ei sisalda kinnisvara investeeringutega seotud amortisatsioonikulu, finantskulu, üldkulu, tööjõukulu ega maa kulu.

Lennukite hooldusangaaride õiglase väärtus ei erine juhtkonna hinnangul oluliselt bilansilisest maksumusest. Samuti ei erine juhtkonna hinnangul kinnisvarainvesteeringuna soetatud büroohoone, angaari ning garaaži õiglase väärtus selle bilansilisest maksumusest, kuna varad on soetatud avalikul pakkumisel turutingimustel ning vahepealsel perioodil ei ole juhtkonna hinnangul toimunud olulisi muudatusi. Kontsern on liigitanud kinnisvarainvesteeringud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3.

tuhandetes eurodes	2020	2019
Soetusmaksumus seisuga 01.01.	24 801	24 801
Akumuleeritud kulum seisuga 01.01.	-8 039	-6 815
Kokku kinnisvarainvesteeringute jääkväärtus seisuga 01.01.	16 762	17 986
Kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil		
Amortisatsioonikulu	-1 064	-1 224
Kokku kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil	-1 064	-1 224
Soetusmaksumus seisuga 31.12.	24 782	24 801
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12.	-9 084	-8 039
Kokku kinnisvarainvesteeringute jääkväärtus seisuga 31.12.	15 698	16 762

Lisa 7. Kasutusrent

Renditulud on saadud ruumide, angaaride ja maa rendist (Lisa 5, 6, 19).

Tingimusliku rendina kajastatakse kontsessioone. Teenuste kontsessioonikokkuleppe puhul annab AS Tallinna Lennujaam lepingu kehtivuse ajaks kliendile õiguse osutada teenust oma territooriumil. Tingimuslik rendimakse sõltub lennujaama territooriumil osutatud teenuste käibest ning aasta jooksul lennujaama läbinud reisijate arvust.

Renditulu

tuhandetes eurodes	2020	2019
Kontsessioonid rentnike tegevusest reisiterminalis	1 337	4 183
Kinnisvarainvesteeringute üür (Lisa 6)	2 058	2 264
Reisiterminalide üür (Lisa 5)	674	899
Kaubaterminali ruumide üür (Lisa 5)	690	839
Kontsessioonid muudest tegevustest	272	675
Infrastruktuuritasud	300	532
Muu üür	301	342
Kokku renditulu (Lisa 19)	5 632	9 734

Renditulu 12 kuu jooksul mittekatkestatavatest rendilepingutest¹ seisuga 31.12.2020 on 1 277 tuhat eurot (2019. a 901 tuhat eurot). Andmed kasutusrenditulude kohta sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

¹ Siin ei näidata tingimuslikku renti (kontsessiooni), kuna rendimäär ei ole fikseeritud vaid sõltub kliendi käibest, reisijate arvust ning tarbijahinnaindeksist.

Lisa 8. Varud

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Lennukite jäätõrje materjalid	167	174
Rajahooldus- ja päästematerjalid	66	103
Kütus	28	27
Muud varud	4	8
Varud kokku	265	312

Aruandeperioodi jooksul ei ole tehtud varude allahindlusi, samuti ei ole tehtud allahindlusi ka aastal 2019.

Lisa 9. Nõuded ja ettemaksed
9.1 Nõuded ostjate vastu

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Ostjatelt laekumata arved	2 294	5 483
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-1 094	-716
Nõuded ostjate vastu kokku (Lisa 10)	1 200	4 767

Nõuded ostjate vastu sisaldavad seotud osapoolte nõudeid (vt Lisa 25).

9.2 Muud nõuded

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Nõuded sihtfinantseerimise eest (Lisa 14.1)	1 698	0
Muud nõuded	2	4
Muud nõuded kokku (Lisa 10)	1 700	4

9.3 Ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Maksude ettemaksed	2 367	349
Ettemaksed	368	459
Viitlaekumised	9	3
Muud nõuded ja ettemaksed kokku	2 744	811
Nõuded ja ettemaksed kokku	5 644	5 582

Nõuete ja ettemaksete õiglased väärtused ei erine oluliselt nende bilansilisest maksumusest. Nõuete laekumine ja ettemaksete eest saadavate teenuste ja kaupade laekumine ei ole tagatistega kaetud. Kõik kontserni nõuded ja ettemaksed on eurodes, vt ka Lisa 3 ja Lisa 10.

LISA 10. Finantsinstrumendid
FINANTSINSTRUMENDID KATEGOORIAE JÄRGI
Finantsvarade kirjed finantsseisundi aruandes

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Nõuded ostjate vastu, saamata põhivara sihtfinantseering ja muud nõuded (Lisa 9.1 ja 9.2)	2 900	4 771
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	49 530	50 903
Kokku finantsvarade kirjed finantsseisundi aruandes	52 430	55 674

Finantskohustuste kirjed finantsseisundi aruandes

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Võlakohustused (Lisa 12)	52 425	45 776
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 15 ja 3)	5 950	4 934
Kokku finantskohustuste kirjed finantsseisundi aruandes	58 375	50 710

FINANTSINSTRUMENDID KREDIIDIKVALITEEDI JÄRGI

Kontsernil on ühte tüüpi finantsvarasid, mille väärtust hinnatakse krediidikahju mudeli alusel: nõuded ostjatele vastu. Ka muude nõuete ning raha ja raha ekvivalentide puhul on vastavalt IFRS 9 standardile vajalik krediidikahju hindamine, kuid 31.12.2020 ja 31.12.2019 seisuga on tuvastatud krediidikahju ebaoluline (Lisa 11).

Kontsern rakendab IFRS 9 lihtsustatud mudelit krediidikahju määramisel kõikidele nõuetele ostjate vastu, mille raames hinnatakse nõude võimalikku kahju terve nõude eluea vältel. Krediidikahju hindamiseks on kõik nõuded grupeeritud sarnaste tunnuste ja maksetähtaja ületamise aja järgi. Hinnanguline kahjumäär baseerub ajaloolisele kogemusele sarnaste nõuete osas ning käesoleva perioodi kahjumile nõuete allahindlusest. Ajaloolist kahjumäära on korrigeeritud nii, et ta peegeldaks hetke ning tulevikku vaatavat informatsiooni makromajanduslike näitajate põhjal.

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates nõuetes

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Allahindluse saldo aruande perioodi alguses	716	592
Aruandeperioodi allahindlused (Lisa 22)	502	139
Aruandeperioodil maha kantud nõuded	-3	-15
Aruandeperioodil laekunud ebatõenäoliselt hinnatud nõuded	-121	0
Allahindluse saldo aruandeperioodi lõpus	1 094	716

Ostjatelt laekumata arvete analüüs

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Ostjatelt laekumata arvete analüüs	2 294	5 483
sh maksetähtaeg pole saabunud	1 142	3 736
sh maksetähtajast möödunud 1–30 päeva	293	721
sh maksetähtajast möödunud 31–60 päeva	83	68
sh maksetähtajast möödunud 61–90 päeva	101	115
sh maksetähtajast möödunud üle 91 päeva	91	259
sh Estonian Air AS maksetähtaja ületanud arved	584	584
Ostjatelt laekumata arvete allahindlus	1 094	716

LISA 11. Raha ja raha ekvivalendid

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Kassad	82	80
Arvelduskontod	49 448	25 811
Raha teel	0	12
Lühiajaline deposiit	0	25 000
Raha ja raha ekvivalendid kokku (Lisa 10)	49 530	50 903

Arvelduskontode ja deposiitide jaotus erinevate krediitireitingutega pankade vahel

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Pankades, mis omavad Moody's krediitireitingut Aa2/Aa3	9 353	25 821
Pankades, mis omavad Moody's krediitireitingut Baa2	40 095	25 002
Krediidiriskile avatud summa arvelduskontodest ja deposiitidest kokku	49 448	50 823

LISA 12. Võlakohustused

Kõik võetud laenud on nomineeritud eurodes (vt ka Lisa 3 ja Lisa 10).

Juhtkonna hinnangul ei erine laenude õiglase väärtus aruande kuupäeval oluliselt nende bilansilisest väärtusest.

2016.aastal sõlmiti laenulepingud investeerimisprojektide rahastamiseks Euroopa Investeerimispanka (European Investment Bank) ja Põhjamaade Investeerimispankaga (Nordic Investment Bank). Nende lepingute alusel võeti laenud välja 2016-2020 aastal, sh 2020. aastal saadi Euroopa Investeerimispankalt laenu 10 mln eurot, 2019. aastal saadi Põhjamaade Investeerimispankalt laenu 14 mln eurot. 2020. ja 2019. aastal võetud laenudega rahastati Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendus- ja uuendustöid. Põhjamaade Investeerimispanka laenu tagasimaksed algasid 2019. aastal ja Euroopa Investeerimispanka tagasimaksed algavad 2022. aastal.

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Pikaajalised võlakohustused		
Pikaajalised pangalaenud	49 036	42 321
Pikaajalised rendikohustused	56	112
Kokku pikaajalised võlakohustused	49 092	42 433
Lühiajalised võlakohustused		
Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil	3 286	3 286
Pikaajaliste pangalaenude intressikohustus	11	11
Lühiajalised rendikohustused	36	46
Kokku lühiajalised võlakohustused	3 333	3 343
Kokku võlakohustused	52 425	45 776

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa ja tingimused

	lepingu sõlmimine	tagasimakse tähtaeg	tagatis	laenusumma	intressimäär
Pohjola pank	28.11.2011	30.09.2022	vt Lisa 13	10 000 000	3k Euribor +1,0%
Nordic Investment Bank	16.12.2016	01.12.2029	vt Lisa 13	24 000 000	6k Euribor +0,74%
European Investment Bank	07.12.2016	01.03.2030	vt Lisa 13	30 000 000	6k Euribor +0,6%

Laenukohustuste muutused 2020. aastal

tuhandetes eurodes

Seisuga 31.12.2020	NIB	Pohjola	EIB	Kokku
Laenu jääk perioodi alguses	22 857	2 750	20 000	45 607
Tasutud laenud perioodil	-2 285	-1 000	0	-3 285
Võetud laenud perioodil	0	0	10 000	10 000
Laenu jääk perioodi lõpus	20 572	1 750	30 000	52 322
Laenude intressi kohustus	2	0	9	11

Laenukohustuste muutused 2019. aastal

tuhandetes eurodes

Seisuga 31.12.2019	NIB	Pohjola	EIB	Kokku
Laenu jääk perioodi alguses	10 000	3 750	20 000	33 750
Tasutud laenud perioodil	-1 143	-1 000	0	-2 143
Võetud laenud perioodil	14 000	0	0	14 000
Laenu jääk perioodi lõpus	22 857	2 750	20 000	45 607
Laenude intressi kohustus	5	0	6	11

Netovõlakohustused

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 11)	49 530	50 903
Lühiajalised võlakohustused	-3 286	-3 286
Lühiajalised rendikohustused	-36	-46
Pikaajalised võlakohustused	-49 036	-42 321
Pikaajalised rendikohustused	-56	-112
Netovõlg	-2 884	5 138
Raha ja raha ekvivalendid	49 530	50 903
Fikseeritud intressiga kohustused	-52 414	-45 765
Netovõlg	-2 884	5 138

tuhandetes eurodes	raha ja raha ekvivalendid	võlakohustused <1a	võlakohustused >1a	Kokku
Netovõlg 31.12.2019	50 903	-3 332	-42 433	5 138
Rahavoog	-1 373	10	-6 659	-8 022
Netovõlg 31.12.2020	49 530	-3 322	-49 092	-2 884

LISA 13. Laenu tagatis ja panditud vara

Nordic Investment Bank, European Investment Bank ja Pohjola panga laenu tagatiseks varasid panditud ei ole. Laenulepingud näevad ette, et AS Tallinna Lennujaam ei tohi ilma panga eelneva kirjaliku nõusolekuta:

- võõrandada, anda üürile, rendile või muul lepingulisel alusel anda kolmanda isiku kasutusse oma vara, kui see väljub igapäevase majandustegevuse raamest;
- pantida oma vara või koormata seda mistahes muu piiratud asjaõigusega.

Laenulepingutele on seatud mitmed piirangud või eritingimused, mille mittetäitmisel võib laenuandja nõuda laenu ennetähtaegset tagasimaksmist, sealhulgas:

- omakapitali osakaal varadest kokku peab olema vähemalt 30%
- võlakohustused kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 4
- netovõla ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 3
- võlakohustuse teenindamise katekordaja (põhitegevuse rahavoog jagatud puhas võlakohustus kokku) peab olema vähemalt 40% või rohkem

31.12.2020 seisuga on AS Tallinna Lennujaam vastavuses laenulepingu tingimustega, v.a eritingimusega, mille alusel võlakohustused kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 4. Selle eritingimuse osas on pangaga sõlmitud enne aruandekuupäeva kokkulepe, et pank loobub kovenandi kohustuse nõudest aruandekuupäevast kuni 30.06.2021.

31.12.2019 seisuga oli AS Tallinna Lennujaam vastavuses laenulepingute tingimustega.

LISA 14. Sihtfinantseerimine

14.1 Sihtfinantseerimise nõue

tuhandetes eurodes	2020	2019
Saamata põhivara sihtfinantseerimine (Lisa 9.2)	1 698	0

14.2 Tegevuskulude sihtfinantseerimine

tuhandetes eurodes	2020	2019
Riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	9 620	9 195
sh lennundusjulgestuse ja päästekulude toetus	7 420	6 995
sh regionaalsete lennujaamade toetus ⁴	2 200	2 200
Töötukassast saadud töötasu hüvitis	2 020	0
Muu kodumaine tegevuskulude sihtfinantseerimine	75	200
Tegevuskulude sihtfinantseerimine kajastatud tuluna (Lisa 20)	11 715	9 395

⁴ Toetus on ette nähtud regionaalsete lennujaamade: Kärdla-, Kuressaare-, Tartu-, Pärnu lennujaamade ja Ruhnu ning Kihnu lennuväljade käigus hoidmiseks.

14.3 Varade sihtfinantseerimine

2017. aastal sõlmisid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Pärnu linn ning AS Tallinna Lennujaam kolmepoolse lepingu Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks eesmärgiga taastada regulaarne lennuliiklus Pärnu piirkonna turismi arendamiseks. Lennujaam vastutab taristu rajamise ja käitamise eest ning Pärnu linn lennuliikluse käivitamise eest. Arendusprojekti põhi-eesmärk on uuendada projekti mahus kirjeldatud lennuliiklusala rajatise ja süsteeme, et need vastaksid kehtestatud nõuetele, oleksid ülalpidamises võimalikult vastupidavad ja kauakestvad ning võimalikult väikeste ülalpidamiskuludega.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala kuludes oli lepinguga eraldatud investeeringutoetusest 2 700 tuhat eurot kavandatud kasutada 2018-2019. aastal ning 17 300 tuhat eurot 2021. aastal.

2019. aasta aprillis esitati kolmanda osapoole poolt kohtule kaebus sooviga tühistada Tori Vallavalitsuse korraldus, millega oli AS-ile Tallinna Lennujaam antud ehitusluba Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks. Tallinna Halduskohus kinnitas nimetatud haldusasjas kompromissi 2019. aasta novembris. Seetõttu jäi 2018.-2019. aastal kasutamiseks kavandatud toetusest ettevõttest mitteolenevatel põhjustel 1 456 tuhat eurot kasutamata. Kuna selle summa kasutamist ei olnud riigieelarve seaduse alusel võimalik edasi lükata, tagastas ettevõtte 2020. aasta detsembris riigile 1 456 tuhat eurot. Selle summa võrra vähenes kogu projekti eelarve.

2019. aasta põhivarade kodumaine sihtfinantseerimine seondub Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega (vt Lisa 5) vastavalt 2018.aastal sõlmitud sihtotstarbelise toetuse andmise lepingutele.

2020. ja 2019. aasta põhivarade sihtfinantseerimine Ühtekuuluvusfondist seondub lennuliiklusala arendusprojektiga (vt Lisa 5), mis on tunnustatud abikõlblikuks Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi poolt. Ühtekuuluvusfond panustab projekti maksumusest 50% ehk 35 miljonit eurot. Lennuliiklusala arendusprojekti sihtfinantseerimiseks Ühtekuuluvusfondi vahenditest on Euroopa Komisjoni poolt väljastatud riigiabi luba.

tuhandetes eurodes	2020	2019
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised perioodi alguse seisuga	77 139	60 902
<i>Sihtfinantseeringute liikumised arvestusperioodil</i>		
Sihtfinantseerimisega soetatud varade ja kohustuste soetus	2 505	20 000
sh riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	0	17 300
sh riigieelarvest määratud sihtotstarbelise toetuse tagasimakse	-1 456	0
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	3 961	2 700
Sihtfinantseerimisega soetatud kohustuste arvestamine tuluse (Lisa 20)	-3 744	-3 763
sh kodumaine sihtfinantseerimine	-363	-398
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	-2 682	-2 361
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	-699	-1 004
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised perioodi lõpu seisuga	75 900	77 139
sh kodumaine sihtfinantseerimine	20 468	22 287
sh Ühtekuuluvusfondist (ISPA)	50 035	48 756
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	5 397	6 096

LISA 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad

15.1 Võlad tarnijatele ja muud võlad

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Võlad kaupade ja teenuste eest	934	1 941
Võlad põhivara eest	5 005	901
Muud võlad	11	51
Võlad tarnijatele kokku	5 950	2 893

15.2 Viitvõlad töötajatele, maksuvõlad ja ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Viitvõlad töötajatele (Lisa 17)	832	2 647
Maksuvõlad (Lisa 16)	995	1 486
Ettemaksed	188	254
Muud võlad ja ettemaksed kokku	2 015	4 387
Võlad hankijatele ja muud võlad kokku	7 965	7 280

LISA 16. Maksuvõlad

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Sotsiaalmaks töötasudelt ja erisoodustustelt	595	881
Tulumaks töötasudelt ja erisoodustustelt	327	494
Töötuskindlustusmaks	40	58
Pensionikindlustus	31	44
Aktsiis	2	8
Ettevõtte tulumaks	0	1
Muud maksud	0	0
Maksuvõlad kokku (Lisa 15)	995	1 486

Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevaid kohustusi vt Lisa 24.

LISA 17. Viitvõlad töötajatele

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Preemiareervi kohustus	0	1 173
Arvestatud, kuid väljamaksmata palk	682	959
Puhkusetasu kohustus	149	513
Muud võlad töötajatele	1	2
Viitvõlad töötajatele kokku (Lisa 15)	832	2 647

LISA 18. Omakapital

Kõik AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad Eesti Vabariigile. Nende valitsejaks ja aktsionäriõiguse teostajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, mida esindab aktsionäride üldkoosolekul majandus- ja taristuminister.

	31.12.2020	31.12.2019
Aktsiakapital	25 617 280 €	25 095 400 €
Aktsiate reserv	2 561 728 tk	2 509 540 tk
Aktsiate nimiväärtus	10 €	10 €

2020. aastal andis Vabariigi Valitsus mitterahalise sissemaksena AS-i Tallinna Lennujaam aktsiakapitali üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisel oleva riigivara, mille väärtus kokku on 522 tuhat eurot. Väärtust hindas kutseline hindaja ning kontrollis audiitor.

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31. detsember 2020 oli 65 855 tuhat eurot (31. detsember 2019 oli 67 852 tuhat eurot). Dividendide väljamaksmisel omanikele kaasneb tulumaksukulu 20/80 netodividendina väljamakstavalt summalt. Seega on aruande kuupäeva seisuga eksisteerinud jaotamata kasumist omanikele võimalik dividendidena välja maksta 52 684 tuhat eurot (31. detsembril 2019. a 54 282 tuhat eurot) ning dividendide väljamaksmisega kaasneks dividendide tulumaks summas 13 171 tuhat eurot (31. detsembril 2019. a 13 570 tuhat eurot).

Riigi, kui omaniku ootuseks on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). AS Tallinna Lennujaam dividendipoliitika on fikseeritud ettevõtte strateegias ning see lähtub eespool kirjeldatud optimaalse kapitalstruktuuri säilitamise eesmärgist. Omaniku ootus on, et ettevõtte tegevus oleks kasumlik, kuid arvestades ettevõtte poolt tehtavate lennuliikluse korraldamiseks vajalike infrastruktuuri investeeringutega, ei ole omanik lähiaastatel dividendide maksmist kavandanud.

LISA 19. Müügitulu

Lennundustulu

tuhandetes eurodes	2020	2019
Reisijatasud	2 670	9 573
Maandumistasud	3 234	7 372
Parkimistasud	652	528
Navigatsioonitasud	17	21
Starditasud	2	3
Lennundustulu kokku	6 575	17 497

Mittelenundustulu

tuhandetes eurodes	2020	2019
Reisijate ja lennukite teenindamine	5 279	13 629
Renditulud		
Kontsessioonid	1 610	4 858
Ruumide ja angaaride üür	3 722	4 344
Infrastruktuuritasud	300	532
Renditulud kokku (Lisa 7)	5 632	9 734

tuhandetes eurodes	2020	2019
Muud müüdüd teenused		
Autode parkimisteenus	743	2 338
Üürnikele osutatud teenused	1 054	1 289
Reklaamiteenus	433	827
Lennundusega seotud teenused	718	1 713
Muud osutatud ja vahendatud teenused	121	93
Muud müüdüd teenused kokku	3 069	6 260
Mittelenundustulu kokku	13 980	29 623
Müügitulu kokku	20 555	47 120

LISA 20. Muud äritulud

tuhandetes eurodes	2020	2019
Tegevuskulude sihtfinantseerimine (Lisa 14)	11 715	9 395
Tuludesse arvestatud varade sihtfinantseerimine (Lisa 14)	3 744	3 763
Kasum masinate, seadmete ja maa müügist (Lisa 5)	220	81
Muud tulud	32	27
Muud äritulud kokku	15 711	13 266

LISA 21. Kaubad, materjal ja teenused

tuhandetes eurodes	2020	2019
Julgestus, ohutus ja pääste*	3 966	4 743
Kommunaalkulud	2 319	3 059
Lennuradade hooldus	698	1 606
Sõidukite majandamise kulud	634	1 417
Reisijate ja õhusõidukite teenindamise kulud	460	1 397
Hoonete ja rajatiste hooldus	844	1 852
Info ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	1 109	1 660
Kaubad, materjal ja teenused kokku	10 030	15 734

* sisaldab ainult sisseostetud julgestusteenust, muud lennundusjulgestuse ja päästekulud on teistel kuluridadel. 2020. aastal olid kõik lennundusjulgestuse ja päästekulud kokku 7,4 mln (2019. aastal 7,0 mln eurot).

LISA 22. Mitmesugused tegevuskulud

tuhandetes eurodes	2020	2019
Administreerimiskulud	321	467
Turundus ja avalikud suhted	243	541
Koolituskulud	108	315
Personaliteenused	15	40
Eri- ja vormiriietused	260	272
Töölähetused	27	128
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest (Lisa 10)	381	139
Tegevuskulud kokku	1 355	1 902

LISA 23. Tööjõukulud

tuhandetes eurodes	2020	2019
Töötasud, tulemustasud, puhkusetasud ja preemiad	11 701	15 454
keskmine töötasu kuus eurodes	1 872	2 029
Tööjõukuludelt arvestatud maksud	3 933	5 183
Tööjõukulu klassifitseeritud erisoodustusena	33	151
Erisoodustusena klassifitseeritud tööjõukulude maksud	38	161
Tööjõukulud kokku	15 705	20 949
Töötajate arv		
Töötajate arv perioodi algul	681	680
Töötajate arv perioodi lõpul	509	681
Keskmine töötajate arv taandatud täistööajale	521	635

LISA 24. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused**Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevad kohustused**

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski kontserni ettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontsernile olulise täiendava maksusumma.

Ehituslepingutest tulenevad siduvad tulevikukohustused

Seisuga 31.12.2020 oli kontsernil põhivara ehitamiseks sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi 31,9 mln eurot (2019. a 0,2 mln eurot) (vt Lisa 5, Lisa 12, Lisa 14).

Sihtfinantseerimisest tulenevad siduvad kohustused

Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondil on õigus sihtfinantseerimise lepingu rikkumisel õigus vahendid tagasi küsida. 31.12.2020 seisuga oli saadud sellist sihtfinantseeringut 22,9 mln eurot (31.12.2019. a 20,7 mln eurot).

LISA 25. Tehingud seotud osapooltega

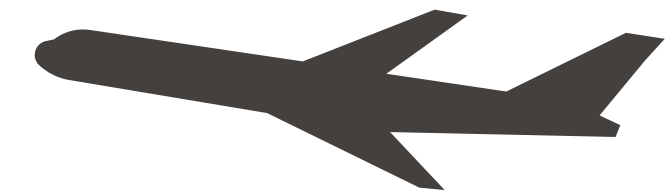
tuhandetes eurodes	2020	2019
Nõuded	34	42
Kohustused	8	545
sh kohustus seoses liinitoetusprogrammiga	0	81
Müüdud teenused	479	628
Liinitoetusprogrammi soodustus	0	-151
Ostetud teenused	97	158

Kontserni juhtkond avalikustab tehingud Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevate lennundusettevõtetega.

Emaettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu koos sotsiaalmaksudega oli 2020. aastal 292 tuhat eurot (2019. a 385 tuhat eurot), tütarettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu sotsiaalmaksudega oli 2020. aastal 93 tuhat eurot (2019. a 198 tuhat eurot). Kontsern on andnud juhatuse liikmete käsutusse ametiautod, teenistusleping ei näe ette lahkumishüvitiste maksmist.

31.12.2019 seisuga kajastus kohustuste hulgas kindlustusjuhtumiga seotud eraldi summas 456 tuhat eurot. 2020. aastal sõlmiti seoses kindlustusjuhtumiga kokkulepe vastutuskindlustaja ja osapoolte vahel, mille tulemusel kajastas kontsern 2020.aasta muude ärikulude vähenusena 481 tuhat eurot. 31.12.2020 seisuga on kindlustusjuhtumiga seotud eraldi 0 eurot.

Tehingud seotud osapooltega on teostatud turuhindades ning nõuetes seotud osapooltega ei ole tehtud allahindlusi aruandepäeva võrdlusperioodil.



LISA 26. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta

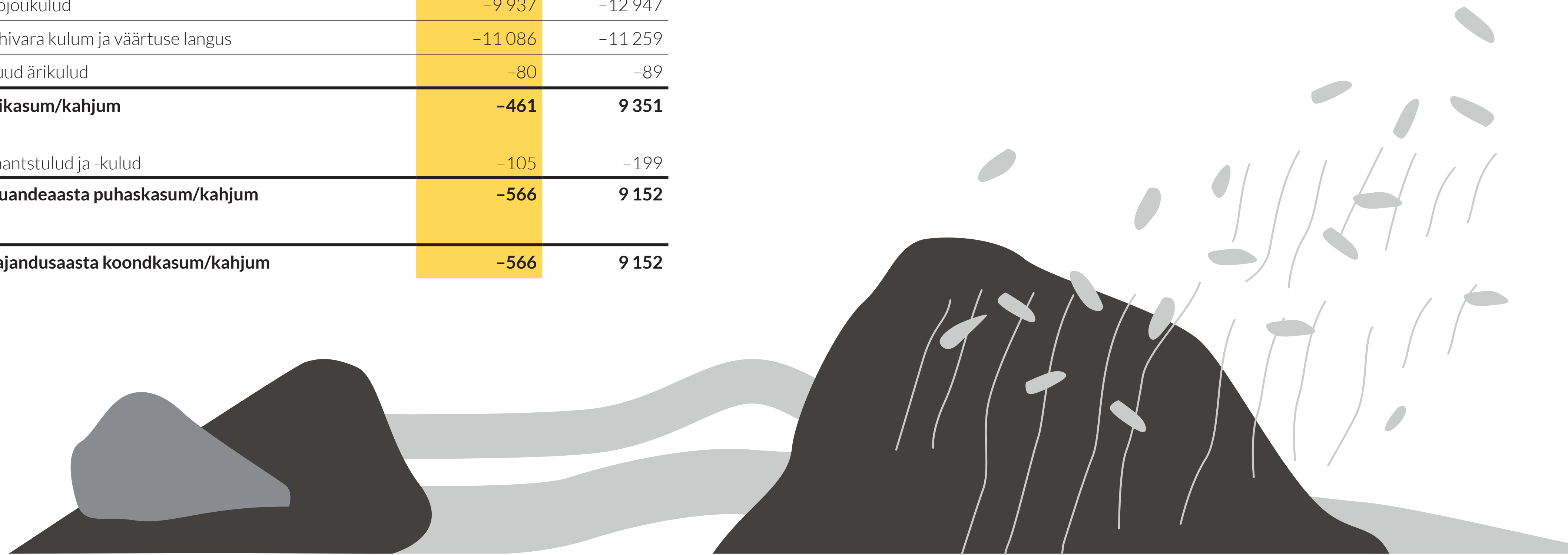
Konsolideerimata
finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Varad		
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud	1 028	1 028
Materiaalne põhivara	155 309	148 279
Kasutamiseõigusega esemeks olev vara	46	67
Immateriaalne põhivara	511	514
Kinnisvarainvesteeringud	15 698	16 762
Põhivara kokku	172 592	166 650
Käibevara		
Varud	109	138
Nõuded ja ettemaksud	4 981	3 782
Raha	43 556	43 394
Käibevara kokku	48 646	47 314
Varad kokku	221 238	213 964

tuhandetes eurodes	31.12.2020	31.12.2019
Omakapital		
Aktiivkapital	25 617	25 095
Kohustuslik reservkapital	2 510	2 510
Jaotamata kasum	57 394	57 960
Omakapital kokku	85 521	85 565
Kohustused		
Pikaajalised kohustused		
Võlakohustused	49 036	42 322
Rendikohustused	29	46
Sihtfinantseerimine	75 900	77 139
Pikaajalised kohustused kokku	124 965	119 507
Lühiajalised kohustused		
Võlakohustused	3 297	3 297
Rendikohustused	18	21
Võlad ja ettemaksud	7 226	5 574
Eraldis	211	0
Lühiajalised kohustused kokku	10 752	8 892
Kohustused kokku	135 717	128 399
Kohustused ja omakapital kokku	221 238	213 964

Konsolideerimata koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	2020	2019
Müügitulu	16 285	35 522
Muud äritulud	14 871	13 252
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-9 339	-13 583
Mitmesugused tegevuskulud	-1 175	-1 545
Tööjõukulud	-9 937	-12 947
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-11 086	-11 259
Muud ärikulud	-80	-89
Ärikasum/kahjum	-461	9 351
Finantstulud ja -kulud	-105	-199
Aruandeaasta puhaskasum/kahjum	-566	9 152
Majandusaasta koondkasum/kahjum	-566	9 152



Konsolideerimata rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes	2020	2019
Põhitegevuse rahavood		
Laekumised klientidelt	20 719	38 982
Tarnijatele ja töötajatele tasutud	-24 936	-31 833
Saadud intressitulu	73	2
Makstud intressid	-178	-200
Saadud sihtfinantseerimine riigi eelarvest	9 620	9 195
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	75	200
Põhitegevuse rahavood kokku	5 373	16 346
Rahavood investeerimisest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-12 937	-10 979
Laekunud materiaalse põhivara müügist	225	51
Saadud põhivara sihtfinantseerimine riigieelarvest	-1 456	17 300
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	2 263	2 700
Rahavood investeerimisest kokku	-11 905	9 072

tuhandetes eurodes	2020	2019
Rahavood finantseerimisest		
Saadud laenu tagasimaksed	-3 285	-2 143
Saadud laenud	10 000	14 000
Makstud rendimaksed	-21	-27
Rahavood finantseerimisest kokku	6 694	11 830
Rahavood kokku		
Raha ja raha ekvivalendid perioodi algul	43 394	6 146
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpul	43 556	43 394
Raha ja raha ekvivalentide muutus	162	37 248

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

tuhandetes eurodes	Aksiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2018	25 095	2 510	48 808	76 413
2019. aasta koondkasum	0	0	9 152	9 152
Saldo seisuga 31.12.2019	25 095	2 510	57 960	85 565
Aksiakapitali suurendamine mitterahalise sissemaks teel	522	0	0	522
2020. aasta koondkahjum	0	0	-566	-566
Saldo seisuga 31.12.2020	25 617	2 510	57 394	85 521

AS Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) korrigeeritud omakapitali aruanne

tuhandetes eurodes	2020	2019
Emaettevõtte konsolideerimata omakapital	85 521	85 565
Tütarettevõtte bilansiline väärtus emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruandes (miinus)	-1 028	-1 028
Tütarettevõtte väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil (pluss)	9 489	10 920
Kokku	93 982	95 457





Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

AS Tallinna Lennujaam aktsionäridele

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistel osades õiglaselt AS Tallinna Lennujaam ja selle tütarettevõtte (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2020 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2020;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulisi arvestuspõhimõtteid ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksiga (sealhulgas rahvusvahelised sõltumatuse standardid) (IESBA koodeks). Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet (kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.



Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamus avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, väärtesitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;



- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

/allkirjastatud digitaalselt/

Janno Hermanson
Vandeaudiitor, litsents nr 570

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Veermäe
Vandeaudiitor, litsents nr 596

AS PricewaterhouseCoopers
Tegevusluba nr 6
Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn

18. märts 2021
Tallinn, Eesti

Kahjumi katmise ettepanek

Eelmiste perioodide jaotamata kasum 31.12.2019	67 852 tuhat eurot
2020. aasta puhaskahjum	-1 997 tuhat eurot
Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2020	65 855 tuhat eurot

Juhatus teeb ettepaneku katta 2020. aasta puhaskahjum summas
-1 997 tuhat eurot eelmiste perioodide jaotamata kasumi arvelt.

Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist 65 855 tuhat eurot

Riivo Tuvike	Einari Bambus	Anneli Turkin
juhatuse esimees	juhatuse liige	juhatuse liige
18.03.2021	18.03.2021	18.03.2021

Majandusaasta aruande allkirjad

Juhatus on koostanud 2020. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande.
Juhatus kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Juhatus

Riivo Tuvike	Einari Bambus	Anneli Turkin
juhatuse esimees	juhatuse liige	juhatuse liige
18.03.2021	18.03.2021	18.03.2021

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, millele on lisatud sõltumatu vandeaudiitori aruanne ja kahjumi katmise ettepanek, läbi vaadanud ja heaks kiitnud. Nõukogu kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Nõukogu

Märten Vaikmaa	Kadri Land	Toivo Jürgenson
nõukogu esimees	nõukogu liige	nõukogu liige
29.03.2021	29.03.2021	29.03.2021

Piret Aava	Jaanus Uiga
nõukogu liige	nõukogu liige
29.03.2021	29.03.2021

AS Tallinna lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008-le

tuhandetes eurodes

EMTAK kood	2020	2019
35131 Elektrienergia jaotus	619	715
52231 Lennuväljade ja lennujaama reisiterminalide töö	14 624	32 744
52239 Muud õhustranspordi teenindavad tegevused	5 279	13 629
85599 Muud mujal liigitamata koolitus	34	32

